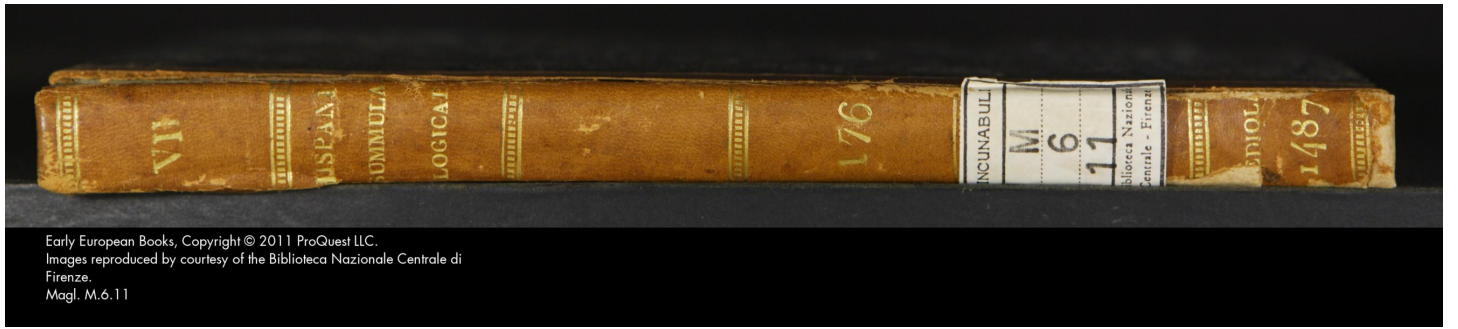
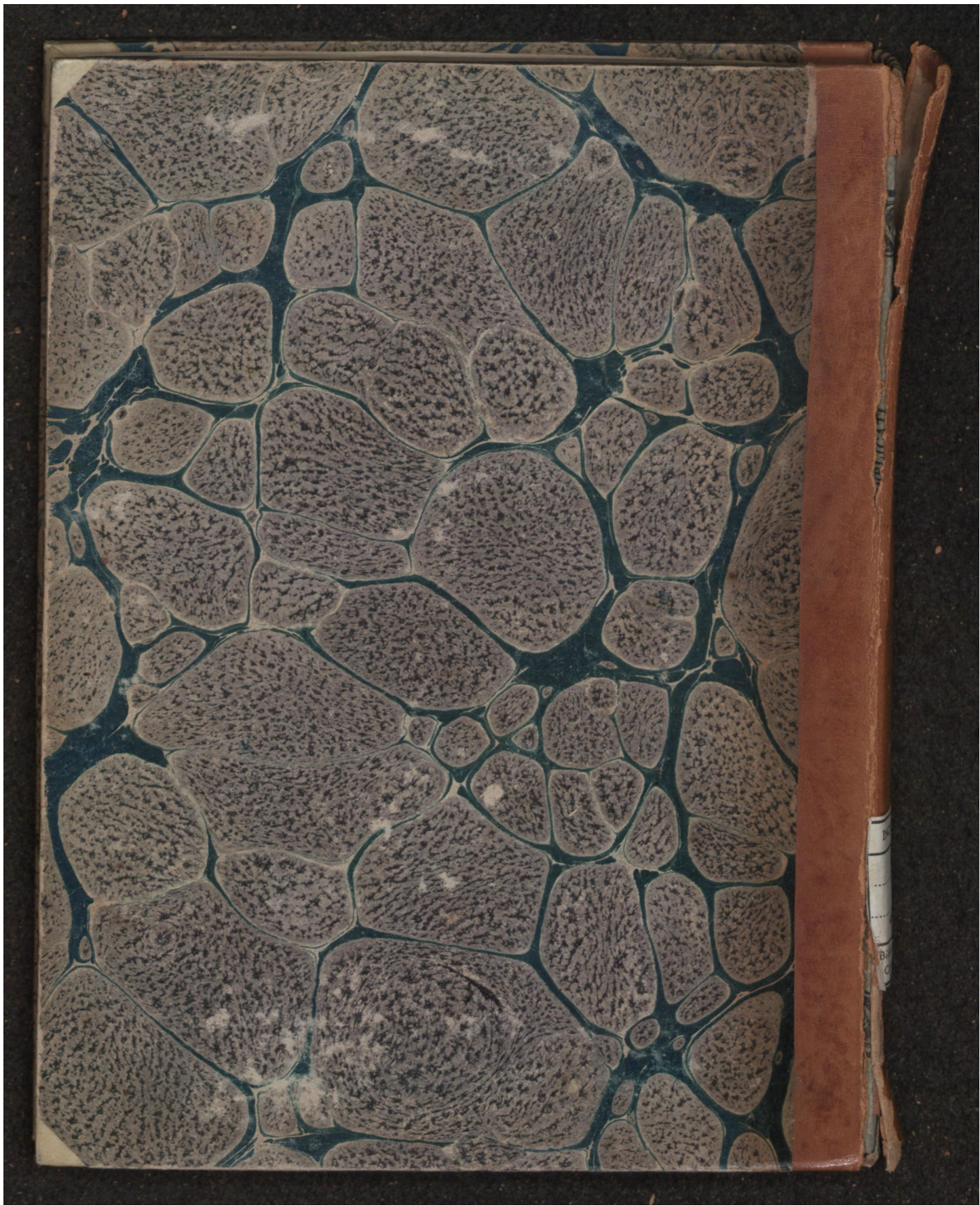

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. M.6.11

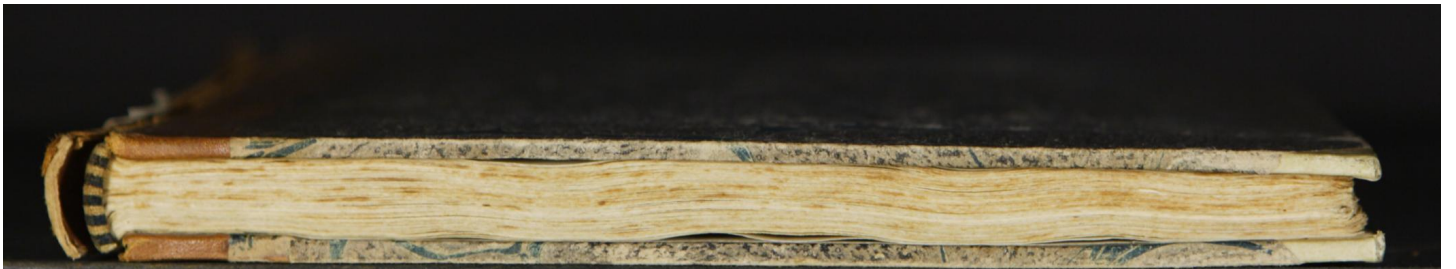

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. M.6.11

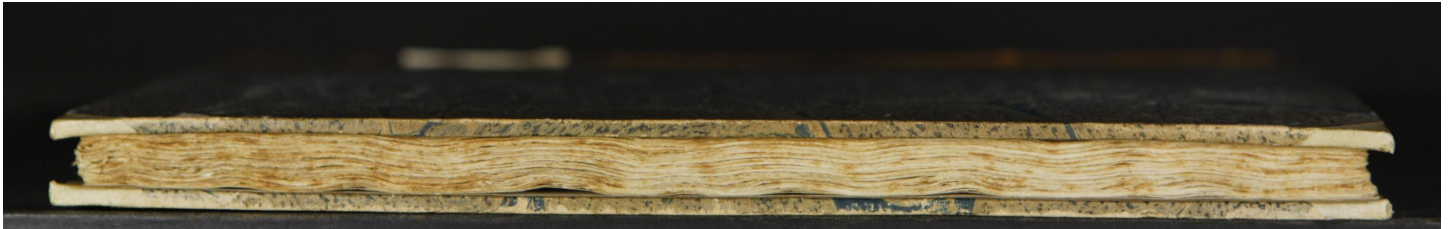

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. M.6.11

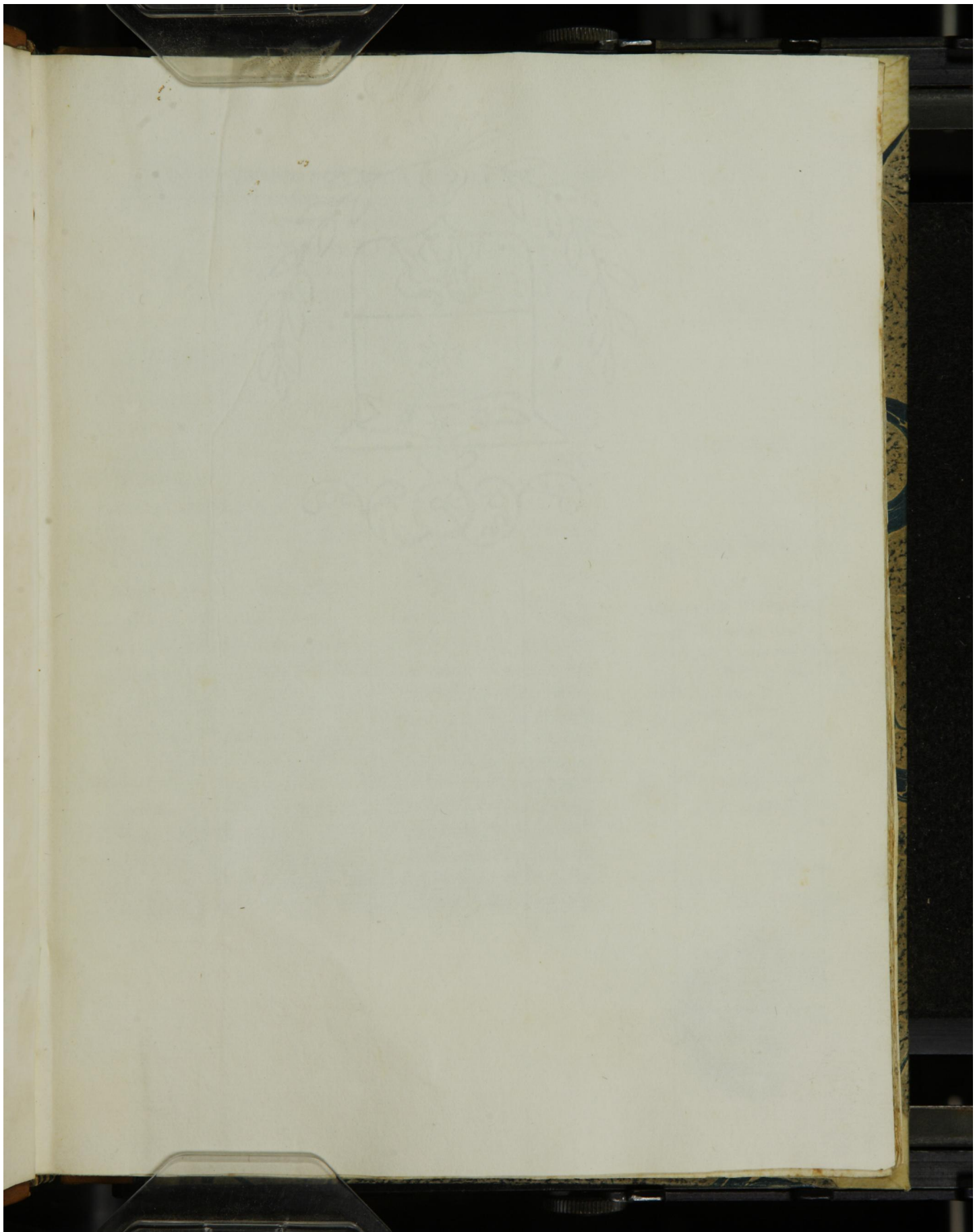
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. M.6.11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. M.6.11

INCUNABULI
M
6
11
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

6. 71

Incipiunt tractatus petri hispani bene emendati. et ad numerum usque duodenarium completi.

Dialectica est ars artium. scientia scientiarum. ad omnium methodorum principia viam habens Sola enim dialectica probabiliter disputat de principiis omnium aliarum scientiarum. Et ideo in acquisitione scientiarum dialectica debet esse prior Dicitur autem dialectica a **dya.** quod est duo et logos sermo uel lex ratio quasi duorum sermo uel ratio. scilicet opponentis et respondentis in disputatione Sed quia disputatio non potest haberi nisi mediante sermone nec sermo nisi mediante uoce nec uox nisi mediante sono. Omnis enim uox est sonus ideo a sono tanquam a priori ichonandum est Sonus est quicquid proprie et per se ab auditu percipitur Dico autem proprie quia licet homo uel campana audiatur homo non est nisi per sonum eius Sonorum alius uox alius non uox. Sonus uox. est idem quod ipsa uox Unde uox est sonus ab ore animalis prolatus naturalibus instrumentis formatus Naturalia autem instrumenta quibus uox formatur sunt hec. guttur. lingua. palatum. quatuor dentes et duo labia Unde Instrumenta nouerunt sunt guttur. lingua. palatum. Quatuor et dentes et duo labia simul Sonus non uox est qui generatur ex collisione duorum corporum inanimatorum ut fragor arborum. strepitus pedum Uox alia significatiua. alia non significatiua Uox significatiua est que auditui nostro aliquid representat ut homo equus Uox non significatiua est que auditui nostro nihil representat. ut bu ba bas. Uox significatiuarum alia ad placitum: alia naturaliter Uox significatiua naturaliter est que apud omnes homines idem representat: ut gemitus infirmorum. latratus canum Uox significatiua ad placitum est que ad uoluntatem primi instituentis aliquid representat ut homo Uox significatiuarum ad placitum alia complexa. ut ora

a i

definitur dicit

uox dicitur

omnis uox est sonus

definitur uox

Instrumenta formatia
 uoce sunt uox. uox.
 Guttur. Lingua. Palatum
 quatuor dentes et duo
 duo labia

Uox Significatiua
 non significatiua

Significatiua ad placitum
 alia naturaliter

Significatiua ad placitum complexa
 et complexa

tio alia i complexa. ut nomen uel uerbum

*Definitio nōis scōi dyaleticū
plures dicitur ponitur*

Nōmē ē uox significatiua ad placitū sine tpe: cui⁹ nulla pars separata aliqd significat finita z recta uox ponit i diffinitōe nominis p genere. significatiua ponit ad differentiā uocis n̄ significatiue Ad placitūz ponit ad differentiā uocis significantis naturaliter Sic tpe ponit ad differentiā uerbi quod significat cū tpe: Cui⁹ nulla pars separata aliqd significat ponit ad differentiam orōnis cui⁹ partes separate aliqd significant Finita ponit ad differentiā nominis īfiniti. ut nō hō. quod non ē nomē secundū dyalecticū. sed nomē infinitū Recta ponitur ad differentiāz nominū obliquoꝝ ut carbonis carboni. que non sunt nōia secundum dyalecticū. sed nomina obliqua Unde solus nominatiuus siue rectus dicitur esse nomen secundum dyalecticū.

*Definitio uerbi scōi dicitur
dicitur plures*

Quibus est uox significatiua ad placitum. cum tpe cui⁹ nulla ps separata aliqd significat: finita et recta Cū tpe ponitur ad differentiā nois: quod significat sine tempore: Finita ponitur ad differentiā uerbi infiniti. ut non currit non laborat. que nō sunt uerba scōm dyalecticū Recta ponitur ad differentiā uerboꝝ obliquoꝝ. ut currebat cucurrit. q̄ nō sunt uerba scōm dyalecticū. sed uerba obliqua Unde solum uerbū presentis tēporis īdicatiui modi dicitur esse uerbū secundum dyalecticū Dia aut alia uerba eiusdē modi z alioꝝ modorum dicunt uerba obliqua. Omnes aut alie differentie ponuntur hic in uerbo eadem ratione. quia z in nomine ponebantur Et sciendū q̄ dyaleticus soluz ponit duas partes oratiōis scilicet nomen z uerbū Reliquas aut omnes apellat sine cathegorematicas. idest consignificatiuas.

Quid sit oratio scōi dicitur

Oratio est uox significatiua ad placitum cui⁹ partes separate aliqd significant. Hoc totum cui⁹ partes zē. ponitur ad differentiāz nominis z uerbi quoꝝ partes sepeate nihil significant Reliquae aut pticule ponuntur hic

eadem ratione. qua in nomine & in uerbo ponebantur Oratio
 nū. alia perfecta. alia imperfecta Oratio perfecta est. que p
 fectum sensum generat in animo auditoris ut hō currit Oratio
 imperfecta est. q̄ imperfectū sensum generat in animo auditoris
 ut hō albus Orationū perfectarum. alia indicatiua. ut hō cur
 rit Alia imperatiua. ut petere fac ignē. Alia optatiua. ut utinā
 essey bonus clericus Alia p̄iunctiua ut cū ueneris ad me da
 bo tibi equūz Alia deprecatiua. ut miserere mei deus. harū
 autē orationum sola indicatiua oratio dicitur esse p̄positio.

Propositio est oratio uerū uel falsū significans indi
 cando. ut hō currit Propositionum alia categori
 ca. alia yporetica. Propositio categorica est q̄ h̄z
 subiectūz. p̄dicatūz & copulā. tanq̄z p̄es p̄incipales sui ut ho
 mo currit. In hac enī p̄positione hō currit: homo est subiec
 tū & currit p̄dicatum & quod coniungit unū cū altero dicit̄
 esse copula. ut patet in resoluendo. ut hō currit. id ē hō est
 currens. ibi hoc nomen hō est subiectūz: & currens p̄dicatūz. &
 hoc uerbum est dicitur esse copula. quia coniungit unū cum
 altero. Et dicit̄ categorica a categorico as are. quod idēz
 est qd̄ as are Subiectum est illud de quo aliquid dicitur.
 predicatum est illud quod dicitur de altero. scilicet de suo
 subiecto Propositionum categoricarū. alia uniuersalis alia
 particularis. alia indiffinita. alia singularis Propositio uni
 uersalis est in qua subicitur terminus cōmunis signo uniuers
 sali determinatus ut omnis homo currit Vel propositio uni
 uersalis est illa que omni aut nulli inesse significat. ut omnis
 hō currit. nullus homo currit Terminus cōis est. qui aptus
 natus est predicari de pluribus. ut homo est terminus cō
 munis quia predicatur de sorte platone. et de unoquoqz
 hōine Signa uniuersalia sunt hec. omnis. nullus. nihil. quili
 bet. quicumque. alter. uter. neuter. & similia. Propositio p̄ti
 cularis est illa in qua subicitur terminus cōis signo particulari

orati. nū p̄fra
 & i p̄fra

Quid Propositio

Propo categorica &
 yporetica

quid subiectū &
 qd̄ p̄dicatū

unū cap uniuersalis
 Propo categorica Partic
 Indefinita &
 Singularis

quid Terminus cōis

significatiua omne quibz
 nullus gēnūz
 nihil. quicūqz

Signa par na alijs
q daz
u hiquis d

quid termin) Sing^{us}
nu. no affirmatiua
Propo cathozo negatiua

Triplex qstio propo^{us}
que qnt subp^{as}
qualis quah^{us} &
quata q^{us} km

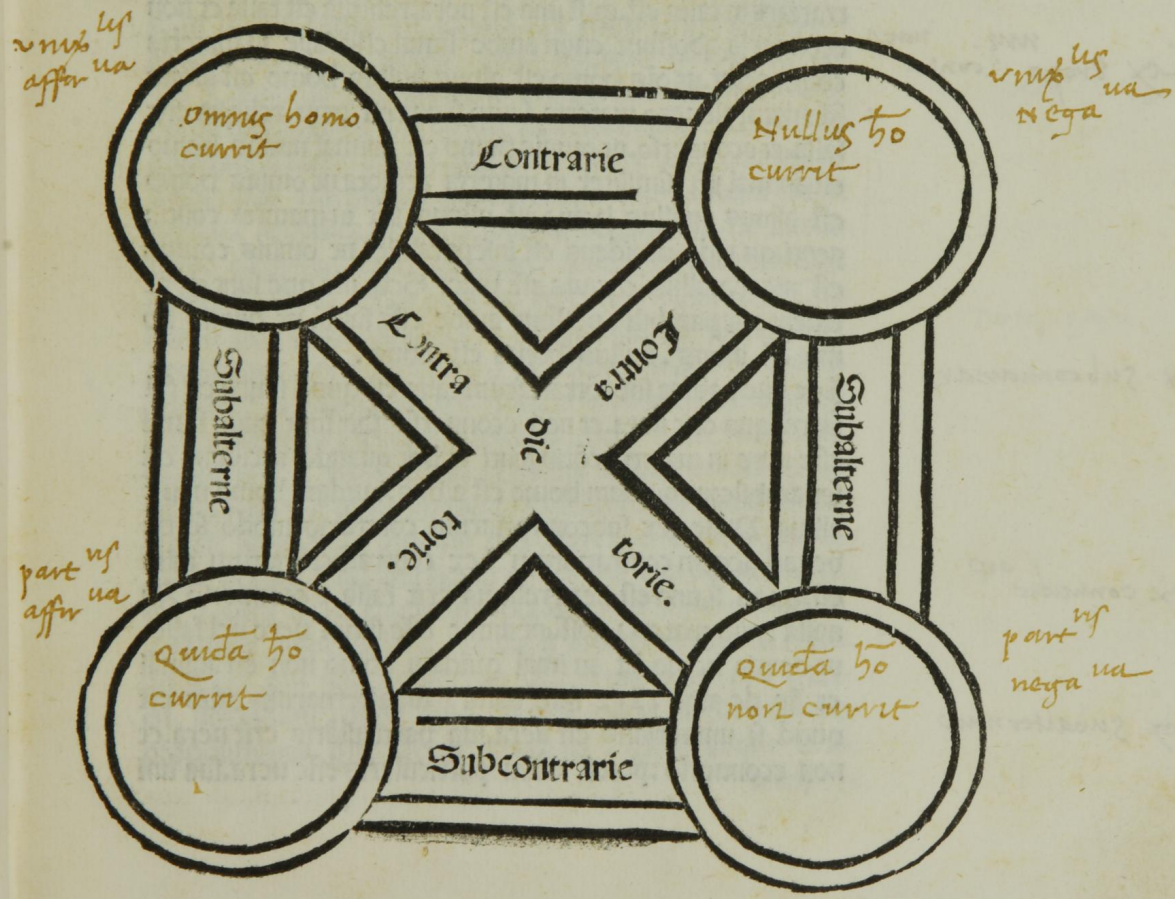
et utroq termino
et altero termino
et nullo termino

Contrarie Subcon^{ne}
conrad^{ne} subalt^{ne}

determinat^{ur}. ut aliqs hō currit: qdā equ^{us} mouet^{ur} Signa particu-
laria sunt hec aliqs. qdā. reliqu^{us} & similia Propositio idiffini-
ta ē illa. i qua subicit terminus cōis nullo signo determinat^{ur}
ut homo currit Propositio singularis est illa. i qua subicitur
termin^{us} singularis siue discretus Vel i qua subicit^{ur} termin^{us}
cōis cū pnomine demonstratiuo primitiue speciei. ut sortes
currūt. uel iste homo currit. iste asinus currit &c. Terminus
singularis ē. q apt^{us} nat^{us} est predicari de uno solo ut sortes de
ipso. Item ppositionū categoricarum alia affirmatiua. alia
negatiua Affirmatiua ē in qua pdicatū affirmatur de suo sub-
iecto ut hō currit Negatiua est illa. in qua pdicatū negatur
de suo subiecto. ut homo non currit.

Duisa propositioe tripliciter. sciendū est quod tri-
plex ē qstū p qd querim^{us} de ipsa ppositioe scilicet
cet que. qualis. & quanta Que querit de substantia
propositionis Vnde ad interrogationē factaz per que respō-
dendū est categorica uel yporctica Qualis querit de qnta-
te ppositiois Vnde ad itterrogationē factaz p qual^{is} respōde-
dū est affirmatiua uel negatiua Quata querit d quātitate p
positiois. Vnde ad itterrogationem factam p quanta. respō-
dendū est uniuersalis uel particularis: idiffinita uel singularis
Vnde uersus Que ca uel yp:qlis ne uel af. u quanta p i sin.
Item ppositionuz categoricaz. alie participant utroqz ter-
mine. ut hō currit. hō non currit Alie uero altero termino:
ut homo currit hō disputat Alie uero nullo termino ut plato
disputat. equus mouet Item ppositionē participatiuz utro-
q termino. quedā participant secundū eundē ordinē ut hō
currit. hō n currit Quedā uero ordie ecōuerso ut hō est ani-
mal. animal est hō Item ppositionū picipatiū utroque termino
scdm eundē ordinē Alie sunt contrarie. alie subcōtrarie. alie p-
tradictorie. alie subalterne. Cōtrarie sūt uniuersalis affirma-
tiua. & uniuersal^{is} negatiua eiusdē subiecti & pdicati. ut ois hō
currit null^{us} hō currit Subcōtrarie sunt particularis affirma-

tina z pticularis negativa. eiusdē subiecti z pdicati: ut qdā hō
 currit. qdā hō n̄ currit Cōtradictorie sūt uniuersal' affirmati
 ua. z pticularis negativa ul' uniuersal' negativa z pticularis
 affirmatiua. eiusdē subiecti z pdicati. ut oīs hō currit. quidā
 hō n̄ currit Null' hō currit. qdā hō currit Subalterne sunt
 uniuersal' affirmatiua. z pticularis affirmatiua Ul' uniuersal' ne
 gatiua z pticularis negativa eiusdē subiecti z pdicati. ut oīs
 hō currit. qdā hō currit Null' hō currit. quidā hō n̄ currit.

Materia triplex. ^{ms} ppo

Naturalis

Contingens &

Remota

Lex Propria ^{ms. naxp} & contra

Lex subcontrariarum

Lex contradictoria ^{asp}

Lex subalternarum

Propositionum triplex est materia. scilicet uaturalis. contingens & remota: Naturalis est. in qua predicatum est de esse subiecti: uel proprium eius ut homo est animal: homo est risibilis Contingens est. i qua predicatum potest adesse & abesse subiecto preter eius corruptionem. ut homo est albus homo non est albus Remota est in qua predicatum nullo modo potest conuenire cum subiecto. ut homo est asinus. leo est uacca. Lex siue natura contrariarum talis est. qd si una est uera. reliqua est falsa et non e conuerso Possunt enim ambe simul esse false in materia contingenti. ut ois homo est albus. nullus homo est albus In naturali uero materia semp si una est uera. reliqua erit falsa. et e conuerso. ut omnis homo est animal nullus homo est animal Et similiter in materia remota ut omnis homo est asinus. nullus homo est asinus Et in materia contingenti. quando accidens est inseparabile. ut omnis coruus est niger. nullus coruus est niger Sed ille que sunt de accidente separabili. possunt ambe esse false. ut omnis homo est albus. nullus homo est albus. Lex siue natura subcontrariarum talis est quod si una est falsa. reliqua erit uera. et non e conuerso Possunt enim simul esse uere in materia cotingenti et hoc quando accidens est separabile: ut quidam homo est albus. quidam homo non e albus Unde lex subcontrariarum contrario modo se habet ad legem contrariarum Lex contradictoriarum talis est. quod si una est uera reliqua erit falsa. & e conuerso In nulla enim materia possunt ambe esse simul uere uel false. ut omnis homo est animal quidam homo non est animal et sic de alijs. Lex siue natura subalternarum talis est quod si uniuersalis est uera. sua particularis erit uera. et non e conuerso: potest enim particularis esse uera. sua uni

uersali existente falsa Et si particularis est falsa sua uniuersalis est falsa & non econuerso Item propositionum participantium utroq; termino ordine econuerso. triplex est conuersio scilicet. simplex per accidens. & per contrapositionem Conuersio simplex est quando de subiecto fit predicatum. et de predicato subiectum. manente eadem qualitate & quantitate propositionis: et hoc modo conuertitur uniuersalis negatiua in se. et particularis affirmatiua in se. ut nullus homo est lapis. ergo nullus lapis est homo. aliquis homo est animal. ergo aliquod animal est homo Conuersio per accidens est quando de subiecto fit predicatum. et de predicato subiectum. manente eadem qualitate. scilicet mutata quantitate. et hoc modo conuertitur uniuersalis affirmatiua in particularem affirmatiuam et uniuersalis negatiua in particularem negatiuam. ut omnis homo est animal. ergo quoddam animal est homo. nullus homo est lapis. ergo quidam lapis non est homo: Conuersio per contrapositionem est quando de subiecto fit predicatum. et de predicato subiectum manente eadem qualitate et quantitate sed mutatis terminis finitis in terminos infinitos Et hoc modo conuertitur uniuersalis affirmatiua in se. & particularis negatiua in se: ut omnis homo est animal ergo omne non animal est non homo quidam homo est lapis. ergo quidam non lapis non est non homo. Unde uersus Feci simpliciter conuertitur eua per acci Asto per contra sic fit conuersio tota Afferit a negat e. sunt uniuersaliter ambe Afferit i negat o sunt particulariter ambo Ecce tibi sim armigeros ac. arma bono con. Et est notandum. quod illud signum quod est in subiecto propositionis que debet conuerti. quodcunque sit il
 a iij

Triplex conuersio Propoⁿⁱ
 Simplex
 per accidens
 per contrapositionem

Nota per totum

lud debet poni supra totum predicatum. et redicere ipsum ad subiectum. Et propterea eadem est conuersio i particula ribus. indiffinitis z singularibus.

*Propo xpoth^{ca} quid
vnde dicatur*

*Tres spes eius
conditio^{is}
copulua^z
disiunctiua*

*omn^{is} con^{ditio} uer^{um} est nec^{ess}
o^{mn}is co^{ditio} falsa est impo^{ss}*

Sequitur de propositione yporetica Propositione yporetica est. que habet duas propositiones cathegoricis coniunctas. tanqz partes principales sui. ut si homo currit homo mouetur. Dicitur autem yporetica ab ypos quod est sub. et thesis positio: quasi suppositio. quia in ea una pars supponitur alteri Propositionum yporeticarum tres sunt species. scilicet condicionalis copulatiua z disiunctiua Condicionalis est. in qua coniunguntur due propositiones cathegorice mediante hac coniunctione si. ut si fortes currit. fortes mouetur Et illa cathegorica. cui immediate coniungitur hec coniunctio si dicitur antecedens. reliqua uero consequens Copulatiua est illa in qua coniunguntur due propositiones cathegorice. mediante hac coniunctione z ut fortes currit z plato disputat Ad ueritatem conditionalis requiritur qd antecedens non potest esse uerum sine consequente ut si homo est. animal est. Unde omnis condicionalis uera est necessaria ut omnis condicionalis falsa est impossibilis Ad falsitatem conditionalis sufficit qd antecedens potest esse uerum sine consequente ut si homo est asinus est Ad ueritatem copulatiue requiritur utranqz partem esse ueram ut homo est animal z equus est binnibilis Ad falsitatem eius sufficit alteram partem esse falsam ut homo est animal et equus est lapis. Ad ueritatem disiunctiue requiritur unam partem esse ueram ut homo est animal et equus e lapis Et permittitur qd utra

qz pars sit uera sed non ita proprie ut homo est animal
uel equus est bimbilis Sed ad falsitatem eius requiritur
utranque partem esse falsaz ut homo est asinus uel equus
est lapis.

Sequitur de equipollentijs. de quibus tales dan
tur regule. Prima regula est. qd si alicui signo uni
uersali uel particulari preponatur negatio. equi
poller suo contradictorio. ut illa. non omnis homo currit
equipoller isti. quidam homo non currit z ista. non quidam
homo currit. equipoller isti nullus homo currit Secunda
regula talis est quod si alicui signo uniuersali postponatur
negatio equipoller suo contrario. ut omnis homo non cur
rit. equipoller isti. nullus homo currit z ista. nullus homo
non currit. equipoller isti. omnis homo currit Tertia regula
est quod si alicui signo uniuersali uel particulari prepona
tur et postponatur negatio: equipoller suo subalterno. ut
non omnis homo non currit. equipoller isti quidam homo
currit. et non nullus homo non currit. equipoller isti. qui
dam homo non currit. Ex istis tribus regulis sequitur quaz
ta regula que est talis. quod si duo signa uniuersalia nega
tiua ponantur in eadem locutione. ita quod unum in subiec
to z aliud in predicato. tunc primum equipoller suo contra
rio per secundam regulam. z secundum suo contradictorio
per primam regulam ut nihil est nihil equipoller isti. quod
libet est aliquid. quod patet per secundam regulam quod
libet non et nihil equipollent. et per primam regulam non
nihil z aliquid equipollent. Unde hec nihil est nihil equi pol
let huic. quodlibet est aliquid. quia non nihil et aliquid equi
pollent sicut non nullus et quidam Unde uersus Non om
nis quidam non omnis non quasi nullus Non nullus qui

Equipollen^{as} p^lurim^{is} regu^{la}
p^a n^ota

g^a n^ota

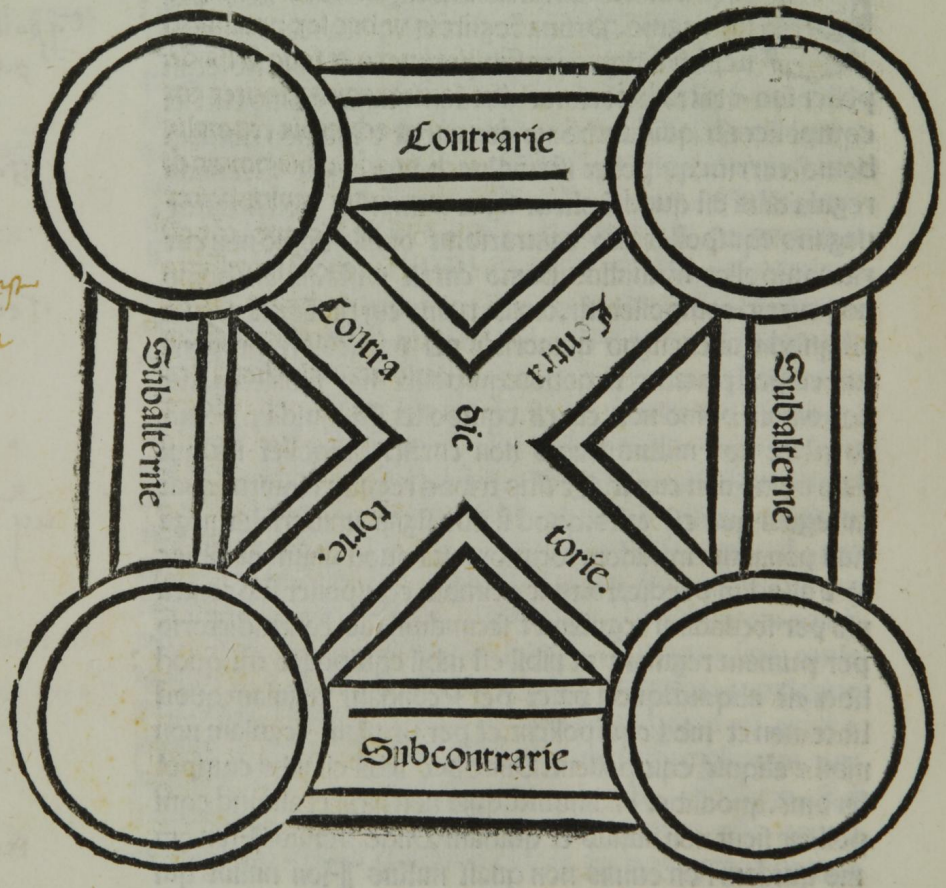
ter^a n^ota

u^a n^ota

h^o.

dam. sed nullus non ualet omnis Non aliquis nullus. non
 quidam non ualet omnis Non alter neuter. neuter non
 prestat uterq3 Item Pre contradic. post contra. pre
 postq3 subalter.

*hec figura est
 hic supflua*

Quod est adiacēs rei determinatio z hēt fieri p ad
 iectiuū Sed duplex ē adiectiuū. Est enī adiecti
 uū quoddā noīs. ut alb⁹ niger zc. Et quoddā est
 adiectiuū uerbi. ut aduerbiū. qz scōz pscianū adiectiuū ē uī
 uerbi adiectum et iō duplex est mod⁹ Dn⁹ ē noialis . q fit p
 adiectiuū noīs ut hic hō alb⁹ currit Ali⁹ uero aduerbialis q
 fit p aduerbia ut hic hō currit uelociter Itē aduerbioz que
 dā determināt uerbū ratiōe cōpositōis ut hec sex necessario
 cōtingenter . possibiliter . impossibiliter uero et falso Alia de
 termināt uerbū ratiōe rei uerbi ut fortiter agit. uelociter cur
 rit Alia determināt uerbū ratiōe tpsis ut aduerbia tēporalia
 Alia determināt uerbū ratiōe modi. ut aduerbia hortandi
 et oprādi et similia. z scōm hoc modus sumit multipliciter
 p aduerbia. Sed omissis oībus alijs solū de his que cōposi
 tionē determināt est dicendum ut sūt hi sex modi necessario
 contingenter possibiliter zc. Cū enim dicitur homo currit
 necessario . designatur qz tota cōpositio sit necessaria Cum
 enim dicitur . homo currit bene uel male uel uelociter : desi
 gnatur qz cursus hominis est bonus uel malus uel uelox z
 sic in istis determinatur res uerbi. in alijs uero cōpositio
 z ita intelligendum est de alijs supradictis aduerbijs Vnde
 solus ille modus qui cōpositionem determinat facit pro
 positionem modalem et soluz de tali hic intendimus Et sci
 enduz qz isti sex modi quādoqz sumūtur nominaliter ut pos
 sibile impossibile necessarium contingens uerum et falsum
 Et quandoqz sumuntur aduerbiallyter ut possibiliter: impos
 sibiliter contingenter necessario . uero z falso Propositio
 modalis est que modificat aliquo istoz sex modoz. ut fortē
 currere ē possibile. fortem currere est cōtingens z sic de ali
 is Et sciendum qz i propositionib⁹ modalibus uerbū debet
 subici. modus autem predicari Qēs alic ppositiones dicun
 tur de inesse . idest de simplici inherencia predicati ad sub

Dup. adiecti. } nomini &
 uerbi.

Dup. modus } Modalis &
 Aduerbialis

Sex modi adverbiorum
 Necesario | Imposse
 contingens | uero &
 Possibiliter | falso

vi. modi. nomina
 possibile. impossibile
 necessarium. contingens
 uero & falsum
 Propo. modalis.

Prop. modalis & d. reser
d. uero & falso relinquuntur

ex iij^{or} modis sunt
xv. ppo^{nes} modalis.

4^{or} Regula
1^a
2^a
3^a

4^a Regula

iectū. z per hoc patet diuisio ppositionis q̄ solet fieri Pro
positionum alia modalis. alia de inesse Ille at̄ ppositiōes
que modificantur his modis uero z falso: relinquuntur. q̄
eodē mō sumitur oppositio z equipollētia ī eis. sicut in illis
de inesse. In his aut̄ modis que sunt possibile impossibile.
contingēs z necessarium non sic sumit̄ oppositio z equipol
lentia. ut postea patebit Et sciendū q̄ unusq̄q̄ istorū qua
tuor modorum facit quatuor ppositiones modales. .: et cū
quatuor sunt modi. erūt quater quatuor ppositiones z sic
sunt sedecim ppositiones Verbi gratia iste modus q̄ ē possi
bile: si sumitur sine negatiōe facit unā ppositionem moda
lem. ut fortē currere ē possibile Si sumat̄ cū negatione posi
ta ad uerbum facit secundam ppositionem. ut fortē non
currere ē possibile Si sumat̄ cū negatiōe posita ad modum
facit tertiam ppositionē ut fortē currere non est possibile
Si sumatur cū negatione duplici una posita ad modū z alia
ad uerbum facit quartā ppositionē. ut fortē nō currere nō
est possibile Et sic secundū unūquēq̄ istorū quatuor modo
rum sumūtur quatuor ppositiōes. Harū aut̄ ppositiōnū eq
pollentie siue consequētie quatuor regulis cognoscuntur.
Pria regula talis ē. Quicūq̄ dicto affirmato attribuit̄ possi
bile eidem attribuitur cōtingēs z ab eodē remouetur īpossi
bile z ab ei⁹ p̄dictorio opposito remouet̄ necesse Secunda
regula ē. Quicūq̄ dicto negato attribuitur possibile eidem
attribuitur cōtingēs z ab eodem remouetur impossibile z
ab eius p̄dictorio opposito remouet̄ necesse Tertia regula
talis est A quocūque dicto affirmato remouetur possibile.
ab eodem remouetur contingēs. z eidem attribuit̄ īpossi
bile. z ei⁹ p̄dictorio opposito attribuitur necesse Quarta regu
la talis ē. A quocūq̄ dicto negato remouetur possibile. ab
eodē remouetur cōtingēs z eidem attribuitur īpossi
bile. z eius contradictorio opposito attribuitur necesse.

Omnēs autem ille propositiones que sunt in pri-
 ma linea equipollēt & cōuertūtur iter se p primā
 regulā. Que i secunda p scōdaz Que i tertia p terci-
 am Et q̄ i quarta p quartā Itē eqpollētia ppositionū moda-
 liū potest poni p has regulas. Oēs ppositiōes de possibili
 et ipossibili equipollēt uerbo sibi se habēte & modo dissimili-
 ter. ut fortē currere est possibile fortē currere nō ē possibile
 Et oēs ppositiōes de possibili & de necesse. equipollēt uer-
 bo et mō. dissimiliter se habētib⁹. ut fortē currere est possibi-
 le fortē nō currere nō est possibile Et oēs ppositiōes de ipos-
 sibili & necesse equipollēt uerbo dissimiliter se habēte et mō
 similiter: ut fortē currere nō ē ipossibile. et fortē nō currere
 nō est necesse. Et itelligit̄ modus similiter se habere et dissi-
 militer quātū ad affirmatiōē et negatiōē ut dicat̄ mod⁹ si
 militer se habere qm̄ affirmat̄ et negat̄ utrobiz Et dissimi-
 liter qm̄ negat̄ i una et affirmatur in alia. Et eodē mō intelli-
 gēdū est de uerbo sicut de mō Et sciendū. q̄ p̄dicta regula
 nō facit mētiōē de cōtingenti. eo q̄ cōtingens cōuertit̄ euz
 possibili unde idē est iudiciū de ppositiōib⁹ utriusqz. Exē-
 pla autē huius querāt̄ i sequenti figura. i prima. secūda. ter-
 tia & quarta lineis. quia ista ad omnes est regula generalis
 unde vsus. Pos. ipos eqpol d̄ uerbo simi & mō dissi Impos.
 necesse d̄ dissi & mō simi. Necel possibile d̄ dissi & mō dissi.

Propositionū modalium alie sunt cōtrarie alie sub-
 cōtrarie alie cōtradictorie alie subalterne Unde
 oēs ppositiones q̄ sūt in quarta linea. p̄trariantur
 his q̄ sunt i tertia linea. Unde uersus Tertio est quarto semp
 cōtrari⁹ ordo Itē prim⁹ ordo et secūdu subcōtrariant̄ Du-
 de uersus Sit tibi linea subcōtraria p̄ia secūde Itē primus
 ordo et tertius. et secūdu et quartus cōtradiciūt Unde uer-
 sus Tertio est p̄io cōtradictorius ordo Pugnat cū quarto
 cōtradiciēdo secund⁹ Itē p̄ia linea subalternat̄ quarte. et se

Motus uitas
 equipollentiarum

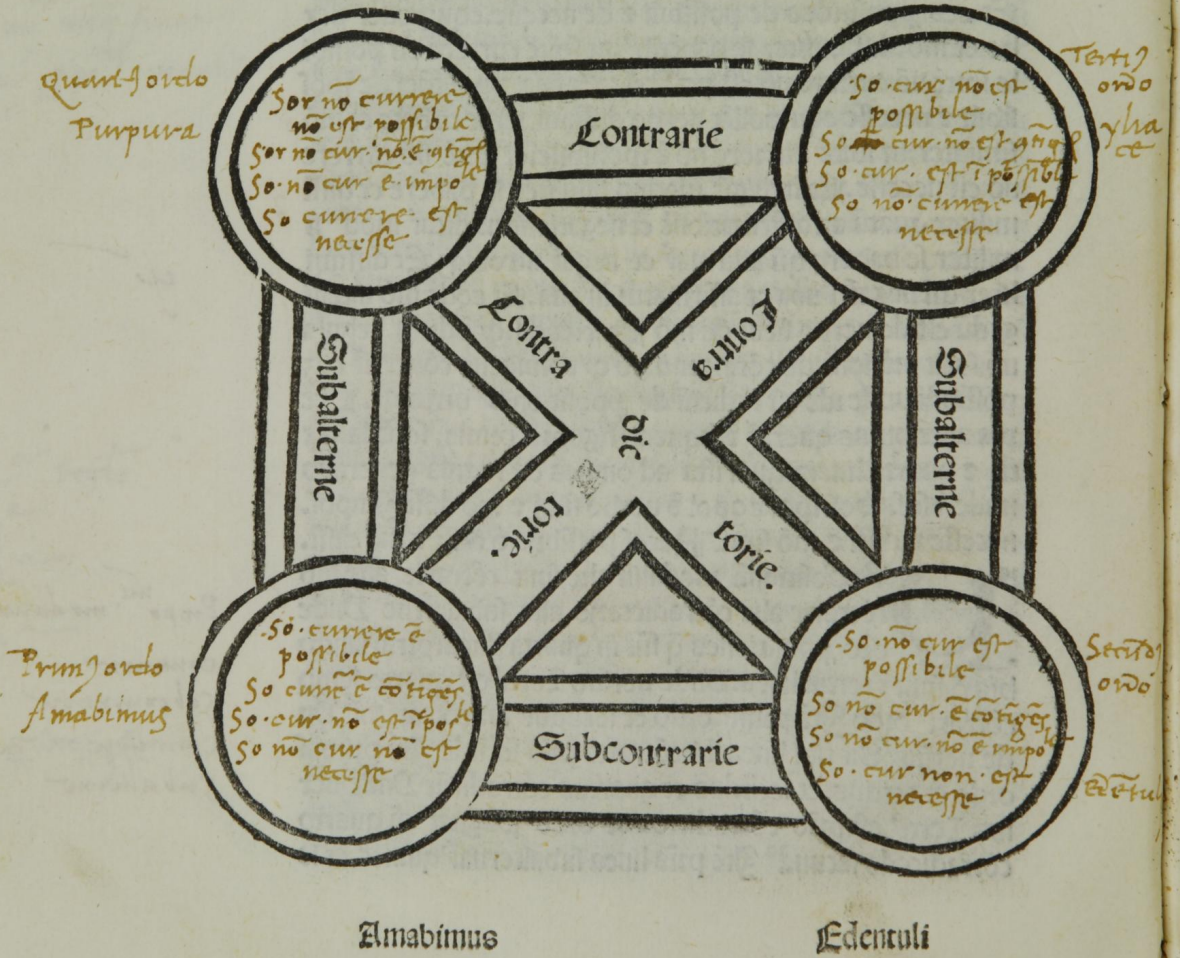
cf

Propo^{mo} modalium.
 contrarie
 subcontrarie
 contradictorie &
 subalterne

cūda tertiē Unde priā subest quarte uice particularis habēi
 se Hac bēt ad seriē se lege scda sequētē Ordo subalterm⁹. sic
 prius siue secūd⁹. Prius amabim⁹ edēuliq⁹ scds terti⁹ illa
 ce purpurea reliquisq⁹. Destruit u totū. s³ a cōfirmat utrum
 q⁹. Destruit e dictum: denegat i que modum.
 Equitur figura modalium.

Purpurea

Aliae

Incipte secundus tractatus.

Predicabile quandoq; sumitur proprie & sic dicitur predicabile. quod de pluribus predicatur. Quandoq; sumitur communiter siue large: et sic dicitur predicabile. quod de uno solo predicatur. siue de pluribus. De de predicabile proprie sumptum est idem quod uniuersale. Sed differunt in hoc. quia predicabile definitur per dici de. uniuersale uero per esse in. Est enim predicabile. quod aptum natu est dici de pluribus. Uniuersale autem quod aptum natum est esse in multis. Predicabile siue uniuersale diuiditur per genus. species. differentia p proprium et accidens. et solum de his quinque hic intendimus.

Genus dicitur tripliciter. Primo modo dicitur collectio multorum se habentiu quodammodo ad se inuicem et ad unu principiu ut collectio eoru que sunt de eade parentela descendentiu ab uno auo Secundo modo dicitur genus quod e principiu uniuscuiusq; generationis ut pater uel patria siue locus Tertio mo dicitur genus cui supponitur species. Et hoc ultio modo sumit hic. et diffinit sic. Genus est: quod predicatur de pluribus differentib; specie i eo quod quid est. ut animal pdicatur de homine et de equo. que differunt specie Ad cognoscendum aut hoc membru. scilicet differentibus specie oportet scire q; differens distat modis quot modis dicitur idem. Idem dicitur tripliciter. scilicet ide genere ide specie. et ide numero. Eode genere sunt. quecuq; sub uno genere continentur ut ho & asinus sub animali. Eade specie sunt quecuq; sub eade specie continentur. ut sortes et plato sub homine. Idem numero dicitur quadrupliciter. scilicet nomine. diffinitione. ide proprio & accidente. Eade nomine dicuntur. quoz res e una. nomina uo plura. ut mare & tullius. Eade

de predicabilib;

Proprie & Communiter

Primo & secundo. et tertio uniuersale

quid sit predicabile

Genus. Species differentia

Proprium & Accidens

Genus tripliciter dicitur

1°.

2°.

3°.

Quid Genus.

differens dicitur hoc modis

quor scilicet quod dicitur tripliciter

et numero dicitur uniuersale

et nomine diffinitione

proprio & accidente

et ad nomina

ead diffinitione

ead proprio

ead accidente

differe[n]s G[en]e

differe[n]s Sp[eci]e

differe[n]s numero.

Quo ad predicatu[m] i qd

al[ia] diffinitio G[en]er[is]

Generalissim[um] &
Subalternum.

Genus diuidit[ur] in
X^m. Predicamenta

autem diffinitione dicuntur. quorum unum est diffinitio alte-
rius. ut homo et animal rationale mortale. Eadem proprio
dicuntur quorum unum est proprium alterius et conuertitur cum eo
ut risibile est proprium hominis. Eadem accidente dicuntur
quorum unum est accidens alterius. ut sortes et albedo que
est in ipso. Similiter dicitur differens generis: differens specie.
et differens numero. Differentia genera sunt: quecumque sub di-
uersis generibus continentur. ut homo et arbor. quia homo
continetur sub hoc genere quod est animal et arbor sub hoc
genere quod est planta. Differentia specie sunt quecumque
sub diuersis speciebus continentur ut sortes sub homine. et hic
asinus sub asino in communi. Differentia numero sunt quecumque
diuersum numerum constituent ut sortes et plato. Illud au-
tem dicitur predicari in quid: quod conuenienter responde-
tur ad interrogationem factam per quid. ut cum queritur
quid est homo. conuenienter responderetur animalis et er-
go animal predicatur de homine in quid. Aliter autem diffi-
nitur genus. Genus est cui supponitur species. Et diuiditur
in genus generalissimum et genus subalternum. Genus genera-
lissimum est. super quod non est aliud genus superueniens. Vel
genus generalissimum est. quod cum sit genus potest esse speci-
es. Et diuiditur in decem predicamenta que sunt. substantia.
quantitas. ad aliquid. qualitas. actio. passio. ubi. quando. situs.
habitus. Hec autem decem predicamenta dicuntur genera-
lissima quia nullum genus habent supra se. licet enim ens di-
catur de istis decem. hoc tamen non est uniuoce sed equi-
uocum et ideo non est genus eorum. De his autem decem nihil
modo dicemus. sed in predicamentis determinabimus de
istis. Genus subalternum est. quod cum sit genus potest esse
species ut animal est genus hominis. et est species corpo-
ris animati.

Species est quod predicatur de pluribus differentibus numero in eo quod quid est. In hac autem definitione hoc uerbum predicatur dicit aptitudinem et non actum. Similiter in alijs. ut homo predicatur de sorte et de platone. et de alijs particularibus hominibus qui sunt plura et dicta numero ut prius patuit. Et predicatur de his in quid quia cum quod dicitur. quid est sortes: conuenienter responderetur homo. Diffinitur etiam sic species. Species est quod ponitur sub assignato genere. Et sic species est de qua genus in eo quod quid est predicatur. Et diuiditur in speciem specialissimam et speciem subalternam. Species specialissima est que cum sit species non potest esse genus. ut homo equus asinus et similia. uel sic Species specialissima est. sub qua non est alia inferior species. Species subalterna est. que cum sit species potest esse genus ut animal. Unde quecumque sunt inter genus generalissimum et speciem specialissimam possunt esse genera et species. ad aliud quidem et ad aliud sumpta. sunt enim genera respectu inferiorum. species uero respectu superiorum. sicut patet in arbore porphiriana. Ut autem hoc sit magis planum sumatur exemplum de uo predicamento. ut substantia est genus primum. Sub hac autem corpus. sub corpore corpus animatum. sub quo animal. sub animali animal rationale sub quo homo. sub homine sunt individua. ut sortes plato. Individuum est quod de uno solo predicatur ut sortes. Haec omnia patent in figura sequenti que dicitur arbor porphiriana. Unde uersus *Ista tibi plana facit arbor porphiriana.*

Species animal

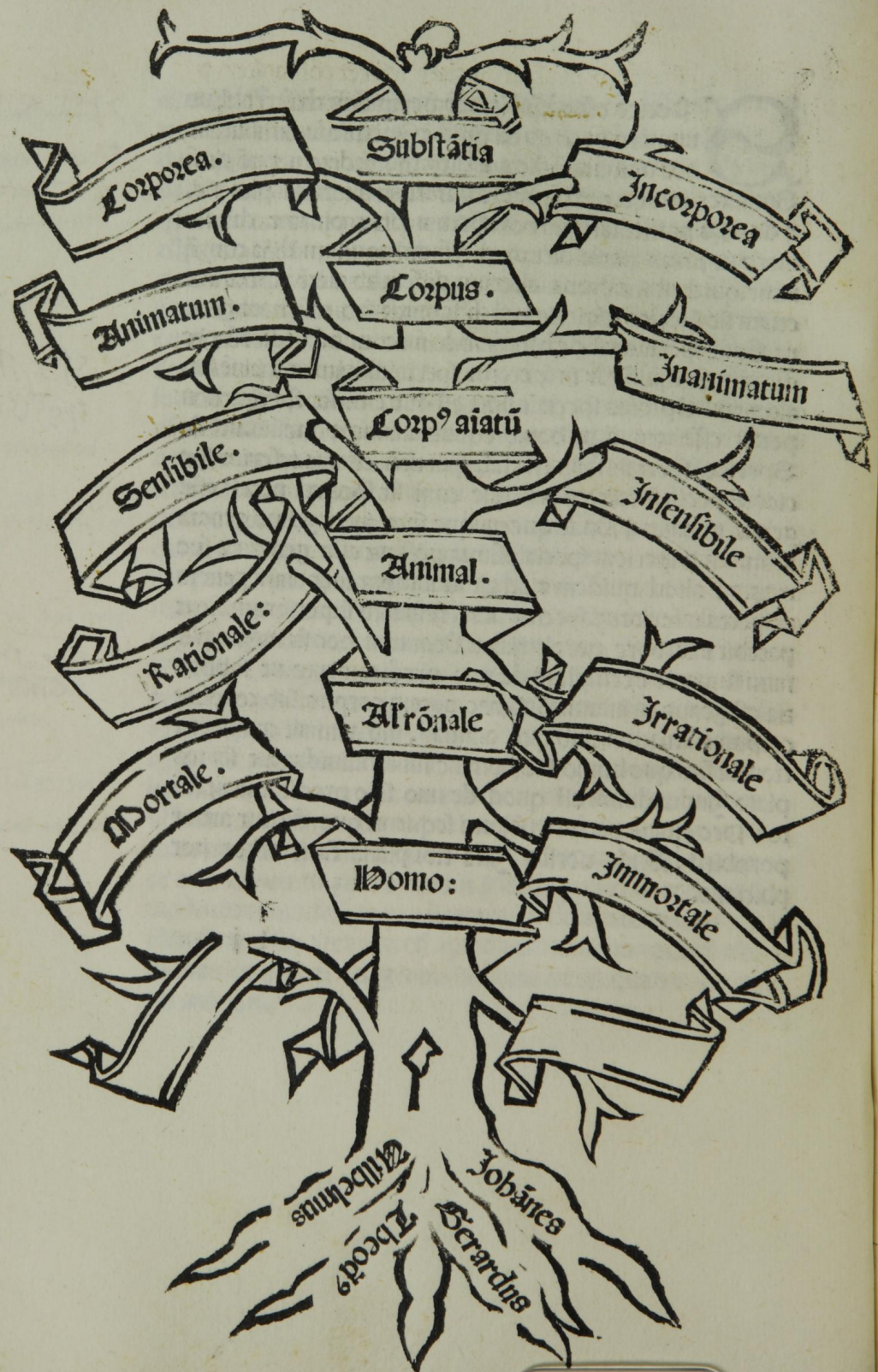
*Predicatur dicit aptitudinem
& non actum.*

alia definitio species

*Species specialissima &
Species subalterna*

*quo subordinantur
Genus & species*

b i

Differentia dicitur tripliciter scilicet communiter, proprie, et magis proprie. Communis differentia est, qua alterum differt ab altero uel a seipso separabili accidente ut sortes sedes differt a seipso non sedere uel ab alio. Propria differentia est quæ alterum differt ab altero inseparabili accidente, ut sortes symus: differt a sorte non symo unde accidens inseparabile dicitur ut symum aquilum. Magis propria differentia est, qua alterum differt ab altero specifica differentia, id est per speciei differentiam ut homo differt ab equo per rationale. Et isto modo sumitur hic differentia. Et diffinitur sic Differentia est quod predicatur de pluribus differentibus specie in eo quod quale ut rationale predicatur de homine et de his que sunt differentia specie. Sumus enim rationales nos et dii, ut uult Porphyrius. Sed mortale additum nobis separat nos ab illis. Illud autem dicitur predicari in quale quod convenienter respondetur ad interrogationem factam per quale. Cum enim dicitur qualis est homo convenienter respondetur rationalis: et ideo rationale predicatur de homine in quale. Differentia est qua species habundat a genere, ut homo habundat ab animali his differentibus, que sunt rationale mortale. Sciendum quod eadem differentia est diuisiua et constitutiua, sed diuisiua generis et constitutiua speciei, ut rationale diuidit animal cum differentia sibi opposita scilicet irrationale dicimus enim animalium aliud rationale aliud irrationale et iste differentie constituunt diuersas species sub animali. Omnis enim differentia adueniens generi constituit speciem ideo constitutiua seu specifica nominatur. Mortale enim additum super hoc genus animal constituit hominem. Et ob hoc dicit Boetius, quod sola species diffinitur. Diffinitio enim debet esse ex genere et substantialibus differentiis. Sola autem species habet genus et differentias, ergo sola species diffinitur.

b ij

*Differentia tripliciter
communis
Propria &
magis propria*

Differentia quod sit

Porphyrius

Predicari in quale

Alia definitio

*diuisiua generis
constitutiua speciei*

Boetius

Proprius. etc. un^{or} mo^{is}

1°

2°

3°

4°. pp. proprius

Definitio proprii

alia definitio

Definitio definitionis

Accidens. qd sit

Definitio accidentis

Propriū dicitur quadrupliciter: Primo modo dicitur propriū quod uest alicui speciei et nō omni. ut esse medicum uel grāmaticum conuenit alicui homini s; nō omni Secundo modo dicitur propriū quod uest omni et non soli. ut esse bipedē inest omni homini sed non soli. Tertio modo dicitur propriū quod inest omni soli sed non semper ut canescere inest omni homini et soli sed non semper. qz solū inest homini in senectute Quarto modo dicitur propriū quod appellatur proprie propriū Et diffinitur sic. Propriū est quod inest omni soli et semper. ut risibile inest omni homini. soli homini et semp Non iō qz actu semp rideat. s; qz ap tus natus ē ad ridendum. et hoc quarto modo propriū dicitur unam de quīque predicabilibus et diffinitur sic ab aristotele. Propriū ē qd inest omni soli et semper et cōuersim pdicatur d re. et non indicat quid est esse rei. ut risibile inest homini Non indicat quid est esse rei. ponitur in diffinitione proprii. ad differētiā diffinitionis. Diffinitio enim cōuersim predicatur de re et indicat quid est esse rei ut substantia animata sensibilis cōuertitur cū aiāli. et indicat quid est esse ei⁹ Quia oīs diffinitio fit p substantialia. omne autē superius est de essentia sui inferioris. Diffinitio enim sic diffinitur ab Aristotele Diffinitio est oratio quid est esse rei significans Propriū autem non indicat quid est esse rei.

5^m & ultimū predicabile

Accidens est Quod adest et abest preter subiecti corruptionem. ut album nigrum. sedere et non sedere. Hec enim possunt adesse homini et ab esse preter subiecti corruptionem Diffinitur autem accidens sic Accidens est quod neque est genus. neque species. neque differentia. neque propriū. inest autem rei Vel sic. Accidens est. quod contingit eidem in esse et non in esse. ut album nigrum sedere et cetera Et de his duabus ultri

nis diffinitionibus dicit Aristoteles. Est autem accidentis diffinitio secunda melior quam prima quia ad intelligendum primam diffinitionem. necesse est scire quid sit genus. quid species et sic de aliis. secunda autem per se diffinita est ad cognoscendum quod est quod dicitur per ipsam Accidentium aliud separabile ut albedo in homine Aliud inseparabile. ut nigredo in coruo. et ethiope. et album in cigno. licet enim nigrum inseparabiliter accidit coruo tamen hoc non est contra diffinitionem in qua dicitur. quod potest adesse et abesse preter subiecti corruptionem. quia ut uult Porphyrius. coruus potest intelligi albus. et ethiops nitens candore preter subiecti corruptionem. Item accidentium aliud commune. ut album nigrum Aliud proprium ut albedo fortis.

Addendum est omnibus quinque predicabilibus de pluribus predicari. Differunt autem quia genus predicatur de pluribus quam alia. et ideo differt ab aliis Differentia uero differt a genere in eo quod predicatur in quale. genus autem in quid Item differentia differt a specie et a proprio quia differentia predicatur de pluribus differentibus specie. illa autem non differt enim ab accidente quia accidens suscipit intensionem et remissionem differentia uero non suscipit magis neque minus differt autem species a genere quia genus continet species. et non continetur ab eis. Species autem differt a differentia quia ex pluribus differentiis bene constituitur una species ut iste differentie rationale. mortale. coniunguntur ad constitutionem huius speciei homo. Species uero non coniungitur speciei ut gignat aliam speciem. quedam enim particularis equa cuidam particulari asino permiscetur ad muli generationem sed non equa et asinus in communi Species autem differt a proprio. quia species natura prior est pro

b iij

Alia definitio acc^{ty}

*Porphyrius
Accidens commune &
Proprium*

*Quid sit commune.
Quinque predicabilibus
& quinque differentibus*

*Quoq; hinc & diffinitio
p' differentias ipsa p'
differentia*

*omne acci^o. nata post
suo subiecto*

Predicari uniuoce

Predicari equiuoce

prio. proprium uero posterius est specie. Preterea quorum
termini & diffinitiones sunt differentes. ipsa sunt differentia
ergo species et proprium sunt differentia Species autem
differt ab accidente quia species predicatur in quid. acci
dens uero in quale uel quomodo se habet. Species etiam
natura prior est accidente. Omne enim accidens natura po
sterius est suo subiecto. Proprium autem differt ab acciden
te quia propriuz de una sola specie predicatur cuius est pro
prium. accidens uero de pluribus speciebus. et accidens
primo inest individuus et per posterius generibus & specie
bus non enim homo aut animal currit. nisi quia sortes uel
plato currit. Proprium autem primo conuenit speciei et p
speciem conuenit individuus Item genus differentia. speci
es. proprium equaliter participantur ab omnibus de qui
bus predicantur. accidens uero non. sed suscipit intensionem
et remissionem Item genus. differentia. species proprium
uniuoce predicantur. accidens autem non predicatur uniuo
ce sed denominatiue. Predicari autem uniuoce. est predica
ri secundum unum nomen et rationem unam secunduz illud
nomen sumptam. ut homo secundum unum nomen predica
tur de sorte et platone. ut sortes est homo. plato est homo.
et ratio eius secundum illud nomen est una. ut animal ratio
nale mortale. et ob hoc ens non potest esse genus quia licet
secundum unum nomen predicatur. non tamen secundum
unam rationem. Ratio enim entis secundum quod dicitur de sub
stantia est ens per se. secundum autem quod dicitur de alijs nouem pre
dicamentis est ens in alio. et sic predicatur secundum diuersas ro
nes. & ideo non predicatur uniuoce. sed potest equiuoce aut mul
tipliciter. Predicari autem equiuoce est predicari uno nomine & ro
nibus diuersis secundum illud nomen sumptis. ut canis uno
noie predicatur de cane latrabili. sidere celesti: & pisce marino
Non autem secundum illud nomen ratio est eadem oibus. sed alia &

alia Denominativa dicuntur. quecumq; ab aliquo solo casu
sunt differentia et secundum illud nomen habet appellatio
nem. ut a gramatica grammaticus .a fortitudine fortis Unde
grammatica et fortis predicantur denominatiue.

Explicite secundus tractatus.

Incipit tertius tractatus. *Et ante q; dicuntur*

De cognoscendum predicamenta. quedam sūt
necessario premitenda sine quorū cognitione
nequaq; potest haberi cognitio predicamen
torum. et ideo distinguimus cuz aristotele tri
plicem modū predicandi. Forū que predicantur. quedaz
sunt uniuoca. quedam equiuoca. quedam denominatiua. Equi
uoca dicuntur quorū solum nomen est cōmune et ratio sub
stantie secundum illud nomen est diuersa. ut animal signifi
cat animal uiuum et animal pictum et nomen in eis solum ē
commune et secundum illud nomen ratio substantie ē diuer
sa. dicimus enī de leone picto in pariete Ecce terribile ani
mal. et de leone uiuo idem dicimus equiuoce Et de statuīs
regū dicimus Isti sunt tales reges et de his qui adhuc re
gnant dicimus. isti sunt tales reges sumendo nomen regis
equiuoce Uniuoca dicuntur quorū nomen est cōmune et
ratio substantie secundum illud nomen est eadem. ut hoc no
men animal est commune homini boui et leoni et similiter
ratio substantie secundum illud nomen est eadem: ut ho
mo est animal: bos est animal. homo est substantia animata
sensibilis. bos est substantia animata sensibilis. et sic nomen
est commune eis et ratio secundum illud nomen est eadem.
nihil aliud est homo secundum q; est animal quaz substan
tia animata sensibilis: et similiter bos. denominatiua dicun
tur quecumq; ab aliquo solo casu sunt differentia et secun
dam illud nomen habent appellationem. ut a gram
matica grammaticus. et a fortitudine fortis differunt solo ca
b iij

qued denominatiua dicuntur

*Tres modi predicandi
Et uniuoca equiuoca et
denominatiua.
Equiuoca dicuntur*

Uniuoca dicuntur

Denominatiua dicuntur

Nomen denominatiuū

*cū complexiōe &
sine complexiōe*

*Primus modus
essendi in*

2^s.

3.

4.

5.

6.

7.

8us & ultimus modus.

su. id est sola cadentia que est ex parte uocis . et secundum illud nomen habent appellationem Nomen enim denominatiuum debet conuenire cum nomine uniuoco i principio. et differre in fine . ut a grammatica grammaticus . ab albedine albus.

Arum que dicuntur. qdam dicuntur cum complexione. ut homo currit. qdam sine complexione ut homo uel currit Sed priusqz alterum membrum diuisionis huius subdiuidatur. distinguendi sunt modi essendi in . quia necessarij sunt ad sequentem diuisionem cognoscendam et ad ea que postea dicentur Primus igitur modus essendi i est. quando aliquid dicitur esse i alio. sicut pars integralis in suo toto. ut digitus in manu et paries in domo Secundus modus essendi in. est sicut totum integrale in suis partibus simul sumptis ut domus in pariete. tecto et fundamento Tertius modus. est sicut species in genere . ut homo in animali. uel unūquodqz inferius i suo superiori Quartus modus est sicut genus in specie . ut animal in homine uel uniuersaliter quodlibet superius i suo inferiori. Quintus modus essendi in. dicitur sicut forma in materia et iste quintus modus subdiuiditur. quia quedam est forma substantialis. ut anima est forma substantialis hominis quedam est forma accidentalis. ut albedo hominis. et prima harum dicitur proprie in esse sicut forma in materia . ut anima in corpore alia autem dicitur esse in alio sicut accidens in subiecto . ut albedo in pariete Sextus modus essendi in. est sicut aliquid est. in sua causa efficiente ut regnum in regente Septimus modus essendi in. est sicut aliquid est in suo fine. ut uirtus in beatitudine Octau^{us} modus essendi in. est. sicut aliquid est in suo continente. ut uinum in uase. locatum in loco Hos autem octo modos essendi in distinguit aristoteles quarto philosophorum. Boetius autem assignat neuem . quis subdi

uidit quintum ut dictū est. Unde uersus In sunt pars totus
genus & species. calor igni Rex in regno. res in fine. locoq;
locarum.

Eorum que sunt. quedā dicuntur ḡ subiecto i sub
iecto uero nullo sunt ut genera species substantie &
differentie earum que omnia dicuntur substantie
uniuersalis: extenso hoc noie substantia ut homo animal ratio
nale. Dici de subiecto prout hic sumitur est dici de inferiori
ut animalis dicitur de homie. & hō de sorte. & color de albe
dine Et esse in subiecto sumitur. secundum q̄ accidens est i
subiecto. Alia uero neque de subiecto dicuntur. neq; in sub
iecto sunt ut individua substantie. Alia dicuntur de subiecto
et sunt in subiecto. ut genera & species aliorū nouem predi
camentorum. dicuntur de inferioribus & sunt in subiecto. si
cut accidens in subiecto. ut color dicitur de albedine. ut de
inferiori. & est in corpore ut in subiecto Alia uero in subiec
to sunt. et de subiecto nullo dicuntur: ut hec scientia est in
anima. ut accidens in subiecto & non dicitur de aliquo infe
riori. & iste color est in subiecto ut in corpore. & non dicitur
de subiecto. omnis enim color in corpore est Quando autē
alterum de altero predicatur. ut de subiecto. quecunque
de eo quod predicatur dicuntur. omnia de subiecto dicun
tur ut sortes est homo. homo est animal. ergo sortes est ani
mal Diuersorum generum & non subalternarim pestorum
diuerse sunt species & differentie. ut animalis et scientie
que sunt diuersa genera Differentie enim animalis: sunt ra
tionale. irrationale: diuiditur enim per has differentias:
ut animalium aliud rationale. aliud irrationale Differen
tie autem scientie. sunt naturale morale: et sermocinale.
diuiditur enim scientia per has differentias. ut scientia
rum alia naturalis: alia moralis. alia sermocionalis.

*Dici de subiecto
est in subiecto*

*differentie animalis
differentie scio*

que dicuntur secundum
nullam complexione[m]

Sufficientia. *Prima*

Substantia

Quantitas

Ad aliq[ui]d

Qualitas

ubi

quando

situs

habere

Agere &

Pati. *Prima Substantia*

2^a Substantia

Individa dicuntur

2^a Substantia

Omnia & species dicuntur

2^a Substantia

Quorum que secundum nullam complexionem dicuntur. singulum autem. aut significat substantiam aut qualitatem. aut quantitatem. aut ad aliq[ui]d: aut agere. aut pati. aut ubi aut quando. aut situm esse aut habere Est enim substantia ut exemplariter dicatur ut homo equus Quantitas. ut bicubicum tricubicum Ada'iquid. ut duplum. triplum. Qualitas ut albedo. nigredo. Ubi. ut in loco esse Quando: ut heri fuisse. cras fore Situs. ut iacere sedere Habere. ut calciatum esse. armatum esse Agere: ut secare urei Pati. ut secari. uri His habitis dicendum e[st] de unoquoque predicamentorum. & primo de substantia. cum sit prior alijs predicamentis. *de substantia prima predicantur*

Substantia autem dividitur per primam & secundam. Prima substantia est. que proprie principaliter & maxime substare dicitur Vel prima substantia est que neq[ue] in subiecto est. neque de subiecto dicitur ut aliq[ui]s homo. aliq[ui]s equus Secunde substantie sunt species. in quibus sunt prime substantie. & harum specierum genera. ut homo et animal Est enim aliq[ui]s homo in homine qui e[st] species. & homo in animali quod est genus. Individua dicuntur prime substantie. quia primo substant alijs. Genera vero et species dicuntur secunde substantie quia secundo substant. Aliq[ui]s enim homo dicitur grammaticus et aliq[ui]s currus animal. substantia ergo homo dicitur grammaticus. currus: animal. et substantia Item ea que dicuntur de subiecto omnia predicantur nomine & ratione. ut ho[m]o predicatur de forte et dicitur platone. Foru[m] vero que sunt in subiecto. in pluribus quidem. neque nomen neque ratio predicatur de subiecto. ut hec albedo uel hoc album In aliquibus autem nomen nihil prohibet predicari de subiecto. rationem vero predicari dicitur subiecto est impossibile. ut album predicatur de subiecto. ratio uero albi nunq[ui]d de subiecto predicatur Item secundarum substantia

tiarum. species est magis substantia q̄ genus: q̄ species est propinquior prime substantie q̄ genus Et etiā q̄ pluribus subst̄at Quibuscūque enim subst̄at genus eisdē subst̄at species: et cum hoc species subst̄at ipsi generi. Sed species specialissime equaliter subst̄ant. et equaliter sunt substantie: ut homo equus et similia. His uisus dicendum est de communitatibus et proprietatibus substantie. Commune est omni substantie in subiecto non esse quia esse in subiecto competit solum accidenti. hoc patet in primis substantiis per definitionem prime substantie. in secundis autem patet inductione et silogismo Inductione sic. homo non est in subiecto equus non est in subiecto. leo non est in subiecto. neque animal. et sic de singulis. ergo nulla secunda substantia est in subiecto. Silogismo sic nihil eorum que sunt in subiecto. predicatur nomine et ratione de subiecto. sed omnis secunda substantia predicatur nomine et ratione de subiecto. ergo nulla secunda substantia est in subiecto. Hoc autē non est proprium substantie. sed etiam differentie competit et hoc intelligitur de differentiis substantie. Nec est instantia de partibus substantie. que sunt in suo toto et ideo uidentur esse in subiecto quia alius est modus essendi in. ut accidens in subiecto Et alius sicut pars est in suo toto. ut prius patuit. Item omnibus secundis substantiis et differentiis earum conuenit uniuoce predicari. Hoc enim omnia predicantur de primis substantiis nomine et ratione. quare uniuoce predicantur. Item omnis prima substantia significat hoc aliquid. id est indiduum et unum numero Sed secunda substantia uidetur significare hoc aliquid sub appellationis figura. eo quod est in prima substantia et etiam de essentia eius. non tamen significat hoc aliquid sed potius quale quid: siue commune nō enī illud qd̄ significatur per secundā substantiā est unum

Species est magis substantia
q̄ genus

Commu^{lato} & Prop^{us} Sub^{tu}

Inductio

Silogismus

Sub^{tu} uniu^{us} q̄ dicitur

no

Substantie nihil est
contrarium

Sub^a no suscipit mag^s
& minus

veru & falsum sunt
in rebus ut in subiecto &
sunt in oratione ut in sy^o

Quantitas 2^m Pr^odi^o
continua &
discreta

numero. sicut illud quod significatur per primam substantiam. Item substantie nihil est contrarium sed hoc non est proprium substantie quia non convenit soli substantie sed etiam quantitati et quibusdam aliis. Item substantia non suscipit magis neque minus. Non enim dico. quod una substantia non magis substantat quam alia. Sed dico quod unaqueque substantia secundum esse suum non intenditur neque remittitur. ut album quandoque est magis album. quandoque minus album. Sortes vero. non est magis homo uno tempore quam alio tempore. nec magis homo quam plato et hoc non est proprium substantie sed convenit etiam quantitati et religioni. Item proprium est substantie. cum sit una et eadem numero secundum sui mutationem esse susceptibilem contrariorum. ut idem homo aliquando est albus. aliquando est niger. aliquando est calidus. aliquando frigidus. aliquando pius aliquando studiosus. Neque est instantia de oratione quia licet hec eadem oratio sortes sedet. aliquando est vera. aliquando falsa. tamen hoc non est secundum sui mutationem. sed secundum mutationem rei. ut quia sortes currit vel sedet. Et ideo nota. quod verum et falsum sunt in rebus. ut in subiecto. et sunt in oratione. ut in signo. Unde equivoatur modus essendi in. cum dicitur verum et falsum esse in rebus. et in oratione. Similiter equivoatur susceptibile. cum dicitur. res est susceptibilis veri et falsi. et oratio est susceptibilis veri et falsi. sicut equivoatur susceptibile. cum dicitur. urina est susceptibilis sanitatis et animalis est susceptibile sanitatis. Hec enim suscipit sanitatem. quia significat eam. Aliud vero quod est subiectum eius. Et ita hoc proprium non convenit orationi. sed soli substantie. Quantitatis aliud continuum aliud discretum. Quantitas continua est cuius partes copulantur ad eundem terminum communem. ut partes linee copulantur ad punctum. Est autem discreta quantitas. ut numerus

et oratio Unde due sunt species eius. Non enim est in numero aliquis terminus communis ad que partes numeri copulantur. ut in decem quibusque et quibusque ad tria et septem ad nullum terminum copulantur sed semper discreti sunt. Est autem numerus multitudo ex unitatibus aggregata. similiter in oratione silhouette non copulantur ad aliquem terminum sed unaqueque separata est ab alia. Quantitatis continue. alia linea alia superficies alia corpus. alia tempus alia locus. Unde quibusque sunt species eius. Quod autem linea sit quantitas continua patet quod partes eius copulantur ad aliquem terminum communem. puta ad punctum. et partes superficiem ad lineam. partes corporis ad superficiem. partes autem temporis ad nunc. ut preteritum et futurum ad presens. partes autem loci ad eundem terminum copulantur ad que corpus particule. His uisus dicendum est de communitatibus et proprietatibus quantitatis prima communitas est quantitati nihil est contrarium. ut bicubito tricubito. uel superficiem nihil est contrarium. quia contrarietas primo inest qualitatibus. non omnibus sed quibusdam. quantitas non est qualitas. quare sequitur quod contrarietas non est in quantitate. Item quantitas non suscipit magis neque minus. Non enim una linea est magis linea quam alia. nec numerus trinarius est magis numerus quam binarius. et sic de alijs. Item proprium est quantitati. secundum eam equale uel inequale dici ut unus numerus est equalis uel inequalis alteri numero. et unum corpus est equale uel inequale alteri corpori. et una linea est equalis uel inequalis alteri linee.

Ad aliquid uero talia dicuntur. quecumque hoc ipsum quod sunt aliorum dicuntur uel quomodo liber aliter ad aliud. ut duplum dimidii duplum et dimidium dupli dimidium. pater filii pater: filius patris filius et maior minore maior. et minus maiore minus. uel sub habitudine alterius casus. ut similis simili similis. uicin?

Humens quid

Quantitas continua: S. S. S. S.

Linea.

Superficies

corpus.

Tempus &

Locus

Quantitas nihil est

generum

Quantitas non suscipit

magis et minus.

3^m. Prati.

3^{es} species relatiuorum
1^a secundum equiparantiam
2^a secundum suprapositionem
3^a secundum suppositionem

Conuenientia est in relatione

Acta suscipiunt magis & minus

dicuntur ad conuenientiam
Sunt simul natura

Alia definitio relatiuorum

4^m p^{er} d^{ic}ti

uicino uicinus amic^{us} amico amicus. Relatiuorum tres sunt species. Quaedam dicuntur secundum equiparantiam: ut que eunq; eodem nomine dicuntur. ut similis simili similis. et equalis equali equalis. et uicinus uicino uicinus. Alia secundum suprapositionem dicuntur. ut duplum triplum quia ista supraponuntur alijs. sicut dominus seruo superponitur. Alia uero secundum suppositionem ut seruus domino supponitur. et filius patri et dimidium duplo et sic de alijs. Post hec sequuntur conuenientes et proprietates relationis. Prima est quod contrarietas est in relatione. ut uirtus est contraria uicio cum utrunq; eorum sit ad aliquid. hoc autem non conuenit omni relationi. duplo enim nihil est contrarium neq; triplo. Item relatiua suscipiunt magis et minus ut simile dicitur magis et minus simile et similiter inuale. Sed hoc non conuenit omnibus relatiuis. duplum enim non dicitur magis et minus duplum neq; triplum. neq; pater. Item relatiua dicuntur ad conuenientiam. ut pater filii pater filius patris filius. Item relatiua sunt simul natura simul enim sunt duplum et dimidium. pater et filius. Item relatiua posita se ponunt et perempta se perimunt. ut si duplum est. dimidium est et e contra et si duplum non est. dimidium non est et e contra. Item alia definitio relatiuorum est. Ad aliquid sunt quibus hoc ipsum esse est ad aliud quodammodo se habere. et hec definitio est propria relatiuorum. Item proprium est relatiuorum quod si quis diffinitate nouerit unum relatiuorum. diffinitate noscet et reliquum. ut si diffinitate nouerit quid sit duplum diffinitate noscet id cuius est duplum. Necesse est enim utroruq; rationibus utrisq; uti.

Qualitas est secundum quam quales esse dicimur ut secundum albedinem dicimur albi. et secundum colorem colorati et secundum iusticiam iu

si Qualitatis quatuor sunt species Prima est habitus et dispositio Differt autem habitus a dispositione quia habitus permanentior est et diuturnior ut sunt uirtutes et scientie Scientia enim difficillime est mobilis: nisi forte grandis permutatio fiat uel ab egritudine uel ab aliquo alio huiusmodi circa scientem. similiter est de uirtute. Iusticia enim uel castitas non cito uel de facili permutantur Dispositiones uero dicuntur que de facili permutantur ut calor frigiditas egritudo. sanitas Unde habitus possunt dici dispositiones: et non e conuerso Illi enim qui habitum habet quodam modo sunt dispositi uel melius uel peius ad ea que habent. dispositiones autem non sunt habitus Unde habitus potest sic diffiniri habitus est qualitas de difficili mobilis. Dispositio est qualitas de facili mobilis a suo subiecto Secunda species qualitatis est naturalis potentia uel impotentia aliquid facile faciendi. uel patiendi. ut sanatiuus dicitur qui habet naturalem potentiam. ut nihil ab aliquibus accidentibus egritudinem inferentibus patiatur Et egrotariuus dicitur qui habet naturalem impotentiam aliquid patiendi. durum autem dicitur habere naturalem potentiam resistendi sectioni Et molle naturalem impotentiam quia cito secatur. Lurfores et pugillatores dicuntur similiter de ista specie non quia exercent actus suos: sed quia habent naturalem potentiam hoc faciendi Tertia species qualitatis est passio et passibilis qualitas. ut ille qualitates que efficiunt in sensibus passiones ut in gustu dulcedo amaritudo et similia Et etiam ille qualitates sunt in hac specie que ab aliquibus passionibus generantur. uel facile uel difficile mobilibus et permanentibus. siue enim nigredo ab aliqua passione naturali generetur. siue ab egritudine: siue ab estu. qualitas passibilis dicitur. Quarta uero species qualitatis est forma. et circa hoc aliquid constans figura ut dispositio corporis

Qualitatis 4^{or} spes
1^{or} spes
habitus est permanentior
et diuturnior dispositio

Dispositio est facile permutatur

Habitus est qualitas de difficili mobilis.
dispositio de facili mobilis

2^a spes

3^a spes

4^a spes

ut triangulatio. quadrangulatio. rotunditas curuitas. recti-
tudo circulus &c.

Qualia uero dicuntur. que secundum hec denominati-
ue dicuntur. uel quomodolibet aliter ab his ut a
grammatica grammaticus. a iusticia iustus. Vel que di-
cuntur ab aliqua qualitate non denominatiue. eo quod nomen non
est impositum ipsi qualitati. ut cursor et pugillator. Et nota quod
cursor et pugillator dicuntur dupliciter. Uno modo dicuntur
cursor et pugillator ab arte currendi et pugillandi. et sic sunt in
prima specie qualitatis. quia iste artes sunt habitus. Alio modo di-
cuntur cursor. non quod habet artem currendi sed quod habet naturale
potentiam ad actum currendi. et pugillator non quod habeat artem
pugillandi sed quod habet naturale potentiam ad actum pugillandi.
Et isto modo dicuntur qualia ab istis naturalibus potentijs:
sed non denominatiue. eo quod nomina non sunt imposita istis natura-
libus potentijs a quibus dicuntur qualia. et sic cursor et pu-
gillator sunt in secunda specie qualitatis. Alia autem dicuntur
qualia non denominatiue. non quia nomen non est impositum qua-
litati. sed quonia quale non participat illud nomen. ut studiosus
a uirtute. et sic sunt tres modi sumendi quale a qualitate. Est
autem contrarietas in qualitate. ut albedo contrariatur nigredi-
ni. iusticia iniusticie. Hoc autem non est proprium qualitati. quia
non conuenit omni qualitati. Figura enim non habet aliquod
contrarium. neque medij colores. ut rubedo. bluedo. Et scien-
dum quod si unum contrariorum fuerit quale. reliquum erit qua-
le. ut iusticia est qualitas. ergo iniusticia. iustum est quale. er-
go iniustum. Item qualitas suscipit magis et minus. dicitur
enim iustus magis et minus iustus. et albus. et grammaticus. sed
hoc non est proprium qualitati. quia quadratum non suscipit magis
neque minus. neque circulus neque quadrangulatio neque circu-
latis. Item proprium est qualitati secundum eam simile uel dis-
simile dici. ut albus albo similis dicitur. et iustus iusto. albus

Que qualia dicuntur

q

contrarietas in qualitate

*Qualitas suscipit magis
& minus*

autem nigro dissimilis dicitur.

Quantum predicantur

Actio est scdm qua in id quod subicitur agere dicitur. ut secans aliquis dicitur agere in eo quod secat. Unde sectio est actio. & secundum sectionem agit secans in eo quod secat & percussio est actio. Item proprium est actioni ex se inferre passionem. Recipiunt autem agere & pati contrarietatem. Calefacere enim est contrarium ei quod est frigidificare. Et delectari est contrarium ei. quod est tritari. Recipiunt agere & pati magis et minus. Calefacere enim magis & minus dicitur. Et calcificari dicitur magis & minus. Et similiter delectari et tritari.

Sexta lra

Passio est effectus illatioque actionis. ut calcificari inferitur ex calefacere. Proprium autem passioni est primo inferri ex actione. Item passio non est in agente sed in patiente. De reliquis vero que dicta sunt modo sufficient. Que sequuntur de alijs quatuor predicamentis. non sunt dicta a petro hispano.

Septima lra

Quando est quod ex adiacencia tps in re temporalis derelinquitur. ut hodie esse cras fore. Item duplex est quando scilicet simplex & compositus sicut duplex est tempus. Item tres sunt proprietates quando. Prima est. qd quando non suscipit magis neque minus. Secunda est qd quando nihil est contrarium. Tertia est. qd quando est in omni illo quod incipit esse in tempore.

Octava lra

Ubi est circumscripcio corporis locati a loci circumscriptione pcedes. ut in ecclia esse in foro esse. Et dividitur ubi quod quoddam est ubi simplex & est illud. quod a simplici loco pcedit ut est locus pctorum. Et quoddam est ubi compositum & est illud quod a loco composito pcedit. Proprietates ubi. sunt due. Prima est. qd ubi nihil est contrarium. Secunda est. quod ubi non suscipit magis neque minus. hec est qd ubi non suscipit intensiorem & remissionem.

Actio qd sit

Proprius actionis qd recipit contrarietatem. recipit magis & minus.

Passio quid

Recipit magis & minus

Quando. quid

Simp. & compositus. Non suscipit magis & minus. Non recipit contrarium & est in omni: qd incipit esse in tpe

ubi. qd sit

ubi. simp.

ubi. compositum

Non habet contrarium & non suscipit magis neque minus

Positio. quid
1^a no h^{ab} contrariu
2^a no suscip mag^{is} neq^{ue} mi
nus
3^a q^{ui} substantie p^{ro}xi^{mo}
assistent ut p^{ro} p^{ro}.

Habitus quid
1^a q^{ui} suscip mag^{is} & min^{us}
2^a no h^{ab} contrariu
3^a q^{ui} semp^{er} est in pl^{ur}ib^{us}
or
iii oppositiones
Relativa
Privativa
contraria &
Contradictoria

No.

Positio est quaedam partium situs et generationis ordinatio
ut scilicet. statio. et sic de aliis. Sunt tres sunt proprie
tates positionis. Prima est. quod positio non habet con
trarium Secunda est quod positio non suscipit magis neque minus
Tertia est. quod proprium est positioni substantie proxime assistere.
Habitus est corporum et eorum que circa corpus
sunt adiacentia. ut tunicarum esse loricatedum esse
Et tres sunt proprietates eius. Prima quod habitus suscipit
magis et minus. ut equus est armatier pedite Secunda est quod
habitus non habet contrarium Tertia est quod habitus semper
est in pluribus. scilicet in habente et in habito.

Sequitur de post predicamentis.
Dicitur autem alterum alteri opponi quadrupli
citer Oppositorum enim quedam sunt relativa.
ut pater et filius: duplum et dimidium Quedam
sunt privative opposita. ut privatio et habitus. visus et ceci
tas. auditus et surditas Alia sunt contrarie opposita. ut albu
et nigrum Alia sunt contradictorie opposita. ut sedere non se
dere Que autem sunt relative opposita. dictum est prius in
capitulo de relatione. Contraria sunt quecumque sub eodem
genere posita. maxime a se invicem distat. mutuo se expellunt
eidem susceptibili vicissim insunt. nisi alterum insit a natura
ut albedo in cigno et nigredo in corvo et ethiope Caliditas
autem non est in igne ut accidens in subiecto immo ut sub
stantiale in eo cuius est substantiale. sicut sunt quedam que
cadunt in diffinitione alicuius. non secundum predicationem
sed potius ut principium. ut punctus in diffinitione linee.
et unitas in diffinitione numeri Et iste modus essendi in con
tinetur sub quarto modo secundum quem unaqueque pars
diffinitionis est in suo diffinito Et sic ignis non est subiec
tum caliditatis. sed materia ignis est subiectum eius. Hec
enim susceptibilis est caliditatis et frigiditatis. Unde calidi

ras est in materia ignis ut in subiecto. in igne uero non ut in subiecto. sed ut substantiale in eo cuius est substantiale. Ignis est subtilissimum corpus calidum. agens super aera secundum totam suam uirtutem. Priuatiue opposita sunt que habent fieri circa idem subiectum. ordine irregressibili. et tempore determinato a natura Ordine irregressibili. dico. quia ab habitu in priuationem deuenire possibile est. sed non e conuerso Impossibile est enim a priuatione in habitu regressum fieri: ut uisus et cecitas habent fieri circa oculos. A uisu autem deuenire in cecitatem possibile est. sed non e conuerso.

Prius dicitur quadrupliciter. Prius modo et proprie aliquid dicitur prius altero secundum ipsa. puta aliquis dicitur senior. et antiquior altero. sicut homo huius triginta annos dicitur prior homine habente uiginti annos. Secundo modo dicitur aliquid prius a quo non conuertitur subsistendi consequentia. ut unum est prius duobus. Duobus enim existentibus mox consequens est unum esse. ut si duo sunt unum est et non e conuerso. Tertio modo dicitur prius secundum ordinem quendam ut in disciplinis principia priora sunt conclusionibus. et in grammatica littere sunt priores sillabis. Et in oratione prohemium est prius narratione. Quarto modo prius dicitur quod melius est et honorabilius. Consueuerunt enim plurimi homines honorabiliores et magis dilectos apud se dicitur priores. Preter hos quatuor modos iam dictos est unus alter modus prioritatis. Foris uero que conuertuntur secundum essendi consequentiam et alterum est quodammodo causa alterius. illud quod est causa alterius est prius natura. ut hec res hominem currere conuertitur cum hac oratione homo currit. Et si hominem currere sit uerum. hec est uera homo currit et e conuerso. Res autem est causa orationis uere de se facte et non e contra. Ab eo enim quod res est uel non est oratio dicitur uera uel falsa ergo hec res hominem currere prior est hac oratione homo currit.

c ij

nota

Prus dicitur quatuor

Primo

2°

3°

4°

Alius & modus Prioritatis

q

Unde uersus tempore natura prius ordine die & honore.
Causam causato dicimus esse prius.

Simul de u^{ter}
1° simul t^{em}p^{or}e
2°
3° } *simul natura*

Simul dicitur tribus modis. Primo modo dicuntur simul quorum generatio est in eodem tempore et neutrum est prius neque posterius. et hec dicuntur simul tempore: ut duo gemelli nati in eodem tempore Similiter subiectum et sua propria passio Secundo modo dicuntur simul quecumque conuertuntur et neutrum est causa alterius. sicut quilibet relatiua. ut duplum et dimidium. pater et filius. et sic de alijs Tertio modo dicuntur simul que equaliter conuident aliquod genus ut homo equus. leo. et sic de alijs que conuident hoc genus animalis Et similiter differentie diuidentes aliquod genus dicuntur simul: ut rationale irrationale. et sic de alijs. Isti autem duo ultimi modi dicuntur simul natura. primus autem modus dicitur simul tempore. unde uersus Dico simul quorum generatio nunc est Que conuertuntur dicuntur esse simul Suntque simul species generis unum conuidentes.

Sex spes motus
Generatio
Corruptio
Augmentatio
Diminutio
Alteratio &
Mutatio per locum

Motus sex sunt species. scilicet: Generatio. corruptio. augmentatio. diminutio. alteratio et secundum locum mutatio. Generatio est progressio a non esse ad esse Corruptio est progressio ab esse ad non esse Augmentatio est peristentis quantitatis maioramentum Diminutio est peristentis quantitatis minoramentum Alteratio est mutatio a contraria qualitate in contrariam qualitatem. uel in mediam. ut cum aliquid permutatur ab albedine in nigredinem uel in medios colores Motus secundum locum est mutatio de uno loco in alterum. Motus autem secundum locum sex sunt species siue differentie. scilicet Ante. retro sursum deorsum dextrorsum et sinistrorsum. Ad omnes autem has partes fit motus. unum uersus Augere diminuit corripit et generat Alterat

Habere de multis modis
Primo modo

Habere dicitur multis et mutat et multa loca uersus modis. Primo modo dicitur habere aliquam qualitatem ut disciplinam uel uirtutem. Secundo modo dicitur habere

quantitatem & magnitudinē. ut bicubitum tricubitum Tertio modo dicitur habere ea que circa corpus sunt adiacentia: ut uestimentum & tunicam. Aut circa membra ut in manu anulam Et habitus isto tertio modo sumptus. est unum de decem predicamentis et diffinitur sic habitus est corporum et eorum que circa corpus sunt adiacentia ut est armatio uel caligatio & similiter fingantur nomina in alijs secundum adiacentiam illam. hec enim dicuntur habere illa uero haberi Quarto modo dicitur habere membrum. ut manum aut pedem. Quinto modo dicitur habere. sicut continens contentum. ut lagena uinum. aut modius grana trititi Sexto modo dicitur habere possessionem. ut domum aut agrum Septimo modo dicitur habere uxorem. & de hoc modo dicit aristoteles. quod iste modus est alienissimus. in eo quod est habere propter hoc quod uir habens uxorem etiam habetur ab ea. uinculum enim matrimonij indissolubiliter ligat utrunque. Et dicit quod forte alij modi apparebunt in eo quod est haberi Sz q̄ cōsueuerūt dici pene oēs enumerati sunt.

Incipit quartus tractatus

Propositio est oratio affirmatiua uel negatiua alicuius & aliquo uel alicui⁹ ab aliquo **Terminus** ē i quē resoluit̄ ppositio ut i subiectū et i predicatum. **Dici de omni** ē quādo nihil ē sumere sub subiecto de quo nō dicat̄ p̄dicatū ut oīs hō currit hic cursus predicat̄ de homīe & nihil ē sumere sub hōie de quo non dicatur cursus **Dici de nullo** ē quando nihil est sumere sub subiecto a quo non remoueat̄ p̄dicatū ut nullus hō currit hic cursus remouet̄ ab omni homīe & nihil est sumere sub homīe a quo non remoueat̄ cursus

Syllogismus est oratio in qua quibusdam positis et concessis. necesse est aliud accidere per ea que posita sunt et concessa ut omne animal est substantia.

c iij

2°
3° & sic e p̄dicantur

4°
5°
6°
7°
Aristoteles.

Propositioy definitio

Termini que resoluit̄
Propositio

Dici de omni

Dici de nullo

Syllogismi definitio

Syllogismus constat ex
in 3 terminis &
4 ab 2 p^o bus. quarum
Prima. Maior dicitur
Secunda. Minor

1^a figura
2^a figura
3^a figura.

Figura e

1^a figura e

2^a figura e

3^a figura. e

Modus. quid
debita. qualitas
debita quantitas
pa. Regula

omnis hō est animal. ergo omnis hō est substantia. hoc totum est oratio in qua quibusdam positis scilicet duabus premissis necesse est aliud accidere scilicet conclusionem. Omnis autem syllogismus constat ex tribus terminis et duabus propositionibus. quarum propositionum prima vocatur maior secunda minor. Ex tribus autem terminis non possunt fieri due propositiones nisi alter illorum terminorum sumatur bis et tunc ille terminus bis sumitur. Aut subicitur in una et predicatur in alia et sic est prima figura. Aut predicatur in utraque. et sic est secunda figura. Aut subicitur in utraque et sic est tertia figura. Horum autem terminorum alter vocatur medium: alter maior extremitas alter vero minor extremitas. Medium est terminus bis sumptus ante conclusionem. Maior extremitas est terminus sumptus in maiori propositione cum medio. Minor extremitas est terminus sumptus in minore propositione cum medio.

Ad syllogismum autem exiguntur modus et figura. Figura est ordinatio trium terminorum secundum subiectionem et predicationem. Nec autem ordinatio fit tribus modis ut dictum est prius. Et secundum hoc tres sunt figure. Prima figura est. quando medium subicitur in una propositione et predicatur in alia. ut omne animal est substantia. omnis homo est animal. ergo omnis homo est substantia. Secunda figura est quando medium predicatur in utraque. ut omnis homo est animal: nullus lapis est animal. ergo nullus lapis est homo. Tertia figura est quando medium subicitur in utraque. ut omnis homo est animal. omnis homo est substantia. ergo quedam substantia est animal. Unde versus. Prima prius subicit medium post predicat ipsam. Altera bis dicit tertia bis subicit. Sub pre prima bis pre secunda tertia sub bis. Modus est ordinatio duarum propositionum in debita qualitate et quantitate. Debita qualitas est quod si una est negativa reliqua erit affirmativa. Debita quantitas est quod si una est particularis reliqua erit universalis. Unde tales dantur regule universales ad quamlibet figuram. Ex puris particularibus

Indiffinitis et singularibus nihil sequitur unde oportet alteram
 premissarum esse uniuersalem. Item ex puris negatiuis nihil sequi-
 tur unde oportet alteram premissarum esse affirmatiuam. Item
 si aliqua premissarum fuerit particularis conclusio erit par-
 ticularis et non contra. Item si aliqua premissarum fuerit nega-
 tiua conclusio erit negatiua. Item medium nunquam debet poni
 in conclusione. Unde partibus ex puris nil sequitur siue ne-
 gatis. Si qua preit partis: sequitur conclusio partis. Si qua
 negata preit. conclusio sitque negata. Lex generalis erit me-
 dium concludere nescit.

Prima figura noue hz modos. Primi quatuor modi
 concludunt directe. reliqui uero quique concludunt indi-
 recte. Directe concluduntur est maiore extremitate predi-
 cari de minori in conclusione. Indirecte concludere est minore ex-
 tremitate predicari de maiori in conclusione. Nota duas regu-
 las. quarum prima tantum conuenit primae figure quo ad quatuor pri-
 mos. et secunde quo ad omnes. Secunda etiam conuenit tantum primae fi-
 gure quo ad eius quatuor primos modos et tertie figure quo ad
 omnes. Prima regula talis est: minore existente negatiua nihil sequitur.
 Secunda regula est: maiore existente particulari nihil sequitur.
 Barbara primus modus. constat ex duabus uniuersalibus
 affirmatiuis. uniuersalem affirmatiuam directe concludenti-
 bus. ut omne animal est substantia. omnis homo est animal. ergo omnis
 homo est substantia. Celarent secundus modus constat ex maiore
 uniuersali negatiua et minore uniuersali affirmatiua. uniuersalem
 negatiuam directe concludentibus. ut nullum animal est la-
 pis. omnis homo est animal. ergo nullus homo est lapis. Darii tertius
 modus: constat ex maiore uniuersali affirmatiua. et minore
 particulari affirmatiua. particularem affirmatiuam directe con-
 cludentibus. ut omne animal est substantia. quidam homo est animal.
 ergo quidam homo est substantia. Ferio quartus modus
 constat ex maiore uniuersali negatiua et minore particulari

c. iiii

2^a negta
 3^a negta
 4^a negta
 5^a negta

9. modi 1^a figura
 1° primus directe
 2° reliqui indirecte
 1° negta
 2^a Regula

1 Barbara

2 Celarent

3 Darii

4 Ferio

5 Baralipon.

6 celantes

7. Dabitur.

8 Fapesmo

9 Fufesomorp

affirmatiua. particularem negatiuam directe concludentib⁹
ut nullum animal est lapis. quidam homo est animal ergo q
dam homo nō est lapis Baralipon quintus modus: constat
ex duabus uniuersalibus affirmatiuis. particulare affirmati
uam indirecte concludentibus ut omne animal ē substantia
omnis homo est animal. ergo quedā substantia est homo Et
reducitur ad primum modum prime figure per conuersio
nem conclusionis per accidens. Celantes sextus modus con
stat ex maiore uniuersali negatiua et minore uniuersali affir
matiua. uniuersale negatiua indirecte cōcludentibus. ut nulluz
animal ē lapis. omnis homo est animal. ergo nullus lapis ē ho
mo. Et reducitur ad scdm modū prime figure conclusionē
conuersa simpliciter Dabitur. septimus mod⁹ cōstat ex maiorē
uniuersali affirmatiua et minore particulari affirmatiua. parti
cularem affirmatiua indirecte cōcludentibus. ut oē animal est
substantia. qdā hō ē aial: ergo qdā substantia ē hō Et reducitur
ad tertium modū prime figure conclusionē cōuersa simpliciter.
Fapesmo octau⁹ mod⁹ cōstat ex maiore uniuersali affirma
tiua et minore uniuersali negatiua particulare negatiua indirecte
concludentibus ut omne animal ē substantia nullus lapis est
aial ergo qdā substantia nō ē lapis Et reducitur ad quartū modū
prime figure maiorē cōuersa p accidēs et minore simpliciter et p
transpositionē pmissarū Fufesomorp non⁹ mod⁹ cōstat ex ma
iore particulari affirmatiua et minore uniuersali negatiua. particu
larem negatiuam indirecte cōcludentibus. ut quoddā animal
est substantia. nullus lapis ē animal. ergo quedā substantia nō
est lapis: Et reducitur iste mod⁹ ad quartū modum prime
figure maiorē et minore cōuersis simpliciter. et per transpo
sitionem pmissarum. Unde omnes cōuersiones per quas
alij modi reducuntur ad quatuor primos modos prime figur.
sciuntur p hos uersus Simpliciter uerti uult s. p uero p ac
ci. Nō uult transponi. c per impossibile duct.

Sequitur de secunda figura cuius tales dantur regule. In secunda figura maiore existente particulari nihil sequitur. In secunda figura ex puris affirmatiuis nihil sequitur. In secunda figura specialiter concluditur negatiue. Secunda figura quatuor habet modos. Cesare primus modus constat ex maiore uniuersali negatiua et minore uniuersali affirmatiua: uniuersale negatiua directe concludentibus: ut nullus lapis est animal. omnis homo est animal. ergo nullus homo est lapis. Et reductitur iste modus ad secundum modum prime figure maiore conuersa simpliciter. Camestres secundus modus. constat ex maiore uniuersali affirmatiua et minore uniuersali negatiua uniuersale negatiua directe concludentibus ut omnis homo est animal. nullus lapis est animal. ergo nullus lapis est homo. Et reductitur iste modus ad secundum modum prime figure minore et conuersione conuersis simpliciter. et per transpositionem premissarum. Festino tertius modus constat ex maiore uniuersali negatiua et minore particulari affirmatiua. particularem negatiua directe concludentibus ut nullus lapis est animal. quidam homo est animal. ergo quidam homo non est lapis. Et reductitur iste modus ad quartum modum prime figure maiore conuersa simpliciter. Baroco quartus modus constat ex maiore uniuersali affirmatiua. et minore particulari negatiua. particularem negatiua directe concludentibus ut omnis homo est animal. quidam lapis non est animal: ergo quidam lapis non est homo. Et reductitur ad primum modum prime figure per impossibile. Reducere autem per impossibile. est ex opposito conclusionis cum altera premissarum. inferre oppositum alterius premissae. Sumatur enim oppositum conclusionis scilicet omnis lapis est homo. cum maiore huius quarti scilicet cum ista. omnis homo est animal. sic arguetur. omnis homo est animal. omnis lapis est homo. ergo omnis lapis est animal.

2^a figura.

4^{or} modi 2^a figuram

1. Cesare

2. Camestres

3. Festino

4. Baroco

3^a figura h^a
6^x modos.

1. Darapti

2. Felapton

3. Disamis

4. Darisi

5. Bocardo

Sequitur de tertia figura cuius tales dantur regu-
le In tertia figura minore existente negativa ni-
hil sequitur. Itē in tertia figura cōclusio debet esse
particularis Tertia figura sex habet modos Darapti primus
modus constat ex uniuersali affirmatiua maiori et uniuersali
affirmatiua minori particularē affirmatiuā p̄cludentibus dire-
cte ut oīs hō est substantia omnis homo est animal. ergo quod-
dam animal est substantia Et reducitur ad tertium modum
prime figure minore conuersa p̄ accidens Felapton secund^o
modus. cōstat ex uniuersali negativa maiore et uniuersali af-
firmatiua minore. particularem negativam directe cōcludenti-
bus. ut nullus hō est lapis omnis hō est animal ergo quod-
dā animal non est lapis. Et reducitur ad quartū modum pri-
me figure. minore cōuersa per accidens. Disamis terti^o mo-
dus cōstat ex particulari affirmatiua maiori et uniuersali affir-
matiua minori particularem affirmatiuam directe concludē-
tibus ut quidam hō est substantia. omnis hō est animal. ergo
quoddam animal est substantia Et reducitur ad tertium modū
prime figure maiore et minore conuersis simpliciter et per
transpositionem premissarum Darisi quartus modus cōstat
ex uniuersali affirmatiua maiori et particulari affirmatiua
minori. particularem affirmatiuam directe concludentibus.
ut omnis homo est substantia quidam homo est animal. ergo
quoddam animal est substantia Et reducitur iste modus ad
tertium modum prime figure minore conuersa simpliciter
Bocardo quintus modus. constat ex maiore particulari ne-
gatiua et minore uniuersali affirmatiua particularem nega-
tiuam directe concludentibus ut quidam homo non est la-
pis. omnis homo est animal. ergo quoddam animal non est
lapis Et reducitur ad primum modum prime figure per
impossibile. Sumatur enim oppositum contradictorium cō-
clusionis cum a.tera premissarum et inferatur oppositum

alterius premiffi: ut omne animal est lapis. omnis homo est
animal. ergo omnis homo est lapis. hec conclusio facta p̄ im
possibile in p̄io modo prime figure cōtradicit maiori p̄uer
tenti quīti modi tertie figure Ferison sextus modus. cōstat
ex maiori uniuersali negatiua et minore particulari affirma
tiua p̄icularē negatiuā directe p̄cludentib⁹. ut null⁹ hō ē la
pis. qdā hō est animal. ergo quoddā animal nō est lapis. Et
reducit ad q̄rtū modū p̄ie figure mīore p̄uerfa simpliciter.

Syllogismoꝝ cōcludentiū particularē negatiuam
tales dantur regule Nullus syllogismus cōcludēs
p̄icularē negatiuā indirecte potest eam p̄clude
re directe Et cōcludens directe nō potest concludere indire
cte Item p̄ia figura cōcludit oīa genera p̄positionū scilicet
uniuersalē p̄icularē. affirmatiuā et negatiuā Secūda figura
cōcludit p̄icularē negatiuā et uniuersalē negatiuā Tertia p̄
cludit p̄icularē affirmatiuā et negatiuā. Unde uersus.

Prima genus claudit problematis omne figura.

Sitq; negatiue conclusio quoq; secunde.

Tertia concludit tantummodo particulare.

Barbara celarent darij ferio baralipon.

Celantes dabitis sapelino frisesomorum.

Cesare camestres festino baroco darapti

Felapton disamis datifi bocardo ferison

In his q̄tuō vsib⁹ p̄dictis sūt decē ⁊ nouē dictōes decē ⁊
nouē mōis deseruiētes ita q; p̄ primā dictionē intelligit p̄ias
mod⁹ p̄ie figure. et p̄ scdaz secūsus modus ⁊c. Vñ primi
duo uersus deseruiūt oībus mōis p̄ie figure. Tertius uero
uersus p̄ter ultimā ei⁹ dictionē deseruit mōis scdē figure. ita
q; p̄ia dictio deseruit p̄io mō et scda scdo mō et sic de alijs
Vñia v̄o dictio tertij uers⁹ cū alijs dictōibus q̄rti uersus de
seruit modis tertie figurē Sciendū q; p̄ has uocales scz a. e. i
et o. intelligit̄ quatuor genera. p̄p̄nū ita q; p̄ h̄ac uocalē a i

6 Ferison

Plures regule syllogismoꝝ

No

*Nota ordinem regno
sandi modoy figuray*

*p. A e i o
intelliguntur in
Gmā p̄o postioꝝ*

A. uniuersal affirm^{ua}
E. uniuersal nega^{ua}
I. Particular affirm^{ua}
O. Particular nega^{ua}
3. 3 syllabe necessar^{ie}
p 1^{az}. Maior
p 2^{az}. Minor
p 3^{az}. conclusio

B. C. D. F
B. ad 1^m p^e figur^m
C. ad 2um
D. ad 3^{uz}
F. ad 4^{uz}

S. simpliciter
P. p accidens.
Q. p transpositionez
C. p impossibile

Aristoteles.

intelligitur uniuersalis affirmatiua. et p: uniuersalis negatiua
 et per i. particularis affirmatiua. et per o particularis nega
 tiua Et in qualibet dictione sunt tres sillabe et aliud residu
 um est superfluum nisi. m. ut postea patebit Et per primam il
 larum sillabarum intelligitur maior ppositio et per secundam
 minor et per tertiam conclusio. Verbi gratia prima dicitio. si
 licet barbara habet tres sillabas in qualibet harum ponitur
 A Et per hoc significatur q primus modus prime figure
 constat ex duabus ppositionibus uniuersalibus affirmatiuis
 uniuersalem affirmatiuam concludentibus Et ita intelligitur
 de alijs dictionibus secundum uocales ibi positas.
 Et sciendum. q quatuor dictiones primi uersus incipiunt ab
 his consonantibus. b. c. d. et f. et omnes alie dictiones sequen
 tes Et p hoc intelligendum est q omnes que incipiunt per di
 ctionem inchoatam a. b. debent reduci ad primum modum pri
 me figure: Et omnes q incipiunt p dictionem inchoatam a. c. ad
 secundum Et p d. ad tertium Et p f. ad quartum Itē ubi cunqz
 ponitur S. in illa dictione significatur q ppositio intellecta
 per uocales immediate precedentem debet conueri simpli
 citer Et ppositio intellecta per uocalem immediate prece
 dentem istam litteram p. debet conueri per accidens Et ubi
 cunqz ponitur m. ibi debet fieri transpositio in premissis Est
 enim transpositio in premissis facere de maiore minorem et
 e conuerso Et ubi cunqz ponitur L. significatur q modus in
 tellectus per istam dictionem in qua ponitur debet reduci
 per impossibile Unde uersus Simpliciter uerti uult S. p.
 uero per acci. Nō uult transponi L. p impossibile duci Ser
 uat maiorem uariatqz secunda minorem. Tertia maiorem
 uariat seruatqz minorem.

Sed quia aristoteles in prioribus ostendit coniu
 gationes in quibus non sequitur conclusio ex premis
 sis esse inutiles per inuentionem terminorum in quib⁹

nō tenet huiusmodi cōiugatio. ideo utilis est iuentio talium terminoz: ubi cūq; igitur fiat inutilis cōiugatio contra regu- las silogismozū prius assignatas Accipiēdi sunt duo termini s. due species cū suo genere ut homo asin^o aīal. uel duo ter- mini quoz alter de altero p̄dicetur siue cōuertibiliter siue nō. cū extraneo utriusq;. ut hō risibile lapis. ul' hō aīal lapis uel accipiēdi sūt duo termini quoz alter de altero p̄dicetur siue cōuertibiliter siue nō cū supiore ad utrūq;. ut hō risibi- le substātia uel hō aīal substātia Per hāc enī regulā disiu- ctiuā. cuiusq; generi applicetur siue substātie siue quāritati siue alicui alioz. semp inueniuntur termini p̄ quos inutilis cō- iugatio demonstrabit nō tenere et tales terminos appellat aristoteles i priorib^o terminos in qbus omni z in qbus nulli Et nota. qd inuenire terminos in qbus nō. est acceptis trib^o terminis facere cōiugationē in qua p̄missa sunt uere z cōclu- sio falsa: manente eadē qualitate et quantitate p̄positionuz. uerbi grā hec ē inutilis cōiugatio. nullus hō est asinus. null^o lapis est homo ergo nullus lapis est asinus Et isti sunt ter- mini in qbus omni Cōtra hanc inutilē cōiugationē accipiun- tur termini in qbus nō. p̄ scdm mēbzū regule. homo. risibile: asin^o z arguit sic nullus asinus est hō. nullū risibile ē asinus ergo nullū risibile ē hō. ecce p̄missa sūt uere et cōclusio est fal- sa: seruata eadē q̄litate et quantitate p̄positionum in utraq; cōiugatione. et utrobiz manente eadem figura.

Incipit quī^o tractatus

Alio dicit multis modis Priō mō ratio idē ē qd diffinitio ul' descriptio ut hic Diuoca dicitur quoz nomē cōmune est z rō substātie scōz illud nomē est eadē Secūdo mō est quedā uir- tus sic. Tertio mō idē est qd oīo ostendens aliqd sicut sūt p̄- positiones uel rationes disputantiū Alio mō idem est quod forms materie ut i cultello ferū est materia. dispositio uero

et conuigatiomb;

*Termini i qbus omni
et in qbus nulli*

Termini i qbus non

*Ratio dicitur multiplex
Primo in
2°
3°
4° dicitur in*

5°
6°
Argumentū qd
Conclusio quid
Questio quid
Mediū quid
Argumentatio quid

ur
Species argumenta
tionis
S:logismus
- Inductio
Enthimema &
exemplum
y cos. qd.

idpeta in ferro est forma Alio mō idem est qd essentia cōmu
nis pdicabilis de plurib⁹ ut essentia generis. speciei uel dif
ferentie Alio mō idem est quod mediū inferēs conclusionē.
et hoc mō sumitur rō in diffinitione argumenti que est talis
Argumentū est rō rei dubie faciēs fidem. id est medium p
bans conclusionem Conclusio enī debet confirmari p argu
mentum Est autē conclusio argumento uel argumētis pbara
ppositio Sed anteqz pbetur tunc est dubitabilis. et est que
stio Questio sic diffinitur Questio est dubitabilis ppositio
Mediū autē est qd habz duo extrema Argumentatio ē ar
gumentū p orationē explicatio: id est oratio explicās argumē
tum Differt autē argumentū a medio ⁊ ab argumentatiōe qz
mediū dicitur eo qd habet duo extrema Argumentum autē
addit supra mediū uirtutem pbandi cōclusionem Argumen
tatio dicit totalis oratio cōposita ex pmissis et conclusione
et in illa manifestatur uirtus argumenti Aliquādo enī tota
oō potest inferre uniuersalem affirmatiuā Aliqñ nō nisi par
ticularē affirmatiuā Aliqñ uniuersalē negatiuā. aliqñ particu
larē negatiuā. et sic manifestatur tota uirtus argumenti cum
ostendit supra quā cōclusionē potest ipsam argumentū et su
pra quā non potest. qd qdē fit in argumentatiōe ut supra pa
ruit Argumentationis quatuor sūt species. scilicet silogism⁹. i
ductio. enthimema et exemplum Diffinitio autē silogismi dicta
est prius Inductio est a singularib⁹ sufficienter enumeratis
ad uniuersale pgressio ut fortes currit. plato currit et sic de
alijs. ergo omnis hō currit Enthimema est silogism⁹ imper
fectus. id ē oratio i qua nō oibus pmissis positis inferit fe
stinata cōclusio. ut omne animal currit. ergo cīs homo currit
In hac enī argumentatiōe includitur hec ppositio. omnis
homo est animal. q si poneretur perfectus esset silogismus
Aristoteles sic diffinit enthimēa Enthimēa est ex ycosib⁹ et si
gnis ycos idē est qd ppositio pbabil Signū ut hic sumit idē

est q̄ demonstratiua seu necessaria propositio uel pbabilis
et hoc in inferendo Signū ut hic sumitur dicit necessitatem
illarionis: ycos autē dicit pbabilitatem ipsius propositiois
in se. secundum quam pbabilitatem ppositio dicitur esse ue
ra. Unde licet in enthimemate est tantum una ppositio infe
rens. et alia illata tamen secundum q̄ inferens propositio ap
paret omnibus esse uera uel pluribus. sic dicitur ycos. quia
sic iam esset pbabilis. ut quilibet diligit diligentem se secun
dum autē q̄ ipsa infert cōclusionem de necessitate. sic est si
gnum. et sic eadem propositio est ycos et signum secundum
aliud et aliud Si quis obiciat q̄ enthimema debeat sic diffi
niri Enthimema est ex ycote et signo cū tantum sit una pro
positio inferens que est ycos et signum secundū diuersū. Ad
hoc sic dicendū est. q̄ licet sit una ppositio inferens actu. tū
habet in se uirtutem duarū propositioū quia habet in se uir
tutem propriā et illius que subintelligitur. et sic ē una secun
dum substantiam et due secundum uirtutem. et ideo dicitur
in plurali numero ex ycotibus et signis. et nō ex ycote et si
gno Sciendum q̄ omne enthimema debet reduci ad silogis
mum In enthimemate enim sunt tres termini sicut in silogis
mo et duo illorum sunt in conclusione et sunt maior extremitas
et minor extremitas: Alius autem non ponitur in conclu
sione. et est medium. illarum autem extremitatum altera su
mitur bis et altera semel. Ex extremitate ergo tantū semel
sumpta et ex medio fiat una propositio. secundum exigenti
am modi et figure et sic habetur silogismus. uerbi gratia. in
hoc enthimemate Omne animal currit. ergo omnis hō currit
homo et currit sūt due extremitates. et animal est mediū. sed
illa extremitas scilicet hō: sumpta ē tantū semel ex ipsa ergo
et medio fiet una ppositio: scilicet oīs homo ē animal et tūc
erit pfectus silogismus. sic omne animal currit. omnis hō est ani
mal. ergo omnis homo currit Exemplum est quando unum

Nota

*enthimema. qd
ycos.
Signum.*

exemplum. qd

particulare probatur per aliud . propter aliquod simile re-
pertum in ipsis ut leodienses pugnare cōtra tongrenses ma-
lum est. ergo meclinienses pugnare contra louanienses ma-
lum est. quia utrobique est pugnare affines contra affines.

*Locus. quid sit βδ
Dyalothicos.*

*Propositio. Questio &
conclusio secundum
substantia ita sunt
sz differunt ratione*

Enunciatio. quid

Locus dividitur

*1 Locum. maximam
2 Locum. diff. max*

Locus max

Locus diff. max

LArgumentum autem per locum confirmatur ideo
danda est definitio loci prout locus hic sumitur
locus est sedes argumenti: uel id a quo ad propo-
sitam questionem conueniens trahitur argumentum . Quid
autem sit questio dictum est Et sciendum q̄ propositio. que-
stio. conclusio secundum substantiam idem sunt: differunt au-
tem secundum rationes. diuersas enim habent rationes siue dif-
finitiones. ut prius patuit secundum enim q̄ dubitabilis est
ē questio: prout uero iam idem probatum est per argumentū.
est conclusio: prout ponitur p̄ alio in p̄missis est propositio
quia propositio dicitur secundum q̄ est in p̄missis ad proban-
dum conclusionem Enunciatio autē est secundum q̄ significat
esse uel nō esse. ut sortes currit: sortes non currit habito de
diffinitione loci. sequitur diuisio ipsius loci. locus autē diui-
ditur in locum maximam et in locū differentiam maxime . lo-
cus maxima idē est qd̄ maxima Et maxima est propositio qua
nō est altera prior neq̄ notior. ut omne totum maius ē sua
parte. Itē de quocūq̄ predicatur definitio et diffinitum. et
de quocūq̄ predicatur species de eodez predicatur genus
locus differentia maxime est illud. quo una maxima differe-
t ab alia. ut iste maxime. de quocūq̄ predicatur species et ge-
nus. et de quocūq̄ predicatur definitio et diffinitum . diffe-
runt per terminos ex quibus cōponuntur. una enim compo-
nitur ex genere et specie Altera ex diffinitione et diffinito
unde isti termini simplices dicuntur differentie maxime Et
sciendū q̄ tam locus maxima q̄ locus differentia maxime
dicitur locus quia utriq̄ confert firmitatem et robur argu-
mento. Unde proportionabiliter sumitur hic locus ad locū in

rebus naturalibus quia sicut ille seruat res in esse: sic simili-
 ter hic locus confirmat argumentum. Item locus differentia
 maxime diuiditur per locum intrinsecum, extrinsecum, & me-
 dium. locus intrinsecus est quando sumitur argumentum ab
 his que sunt de substantia rei ut in diffinitione. ut si dicatur.
 animal rationale mortale currit: ergo homo currit Locus ex-
 trinsecus est quando sumitur argumentum ab his que omnino
 separata sunt a substantia rei. ut ab oppositis. ut si queratur
 utrum sortes est albus & probetur sortes non est niger. ergo
 sortes est albus Locus medius est quando sumitur argumen-
 tum ab his que partim conueniunt cum terminis in questione
 positus. & partim differunt ab eis. sicut uniuoca & denotatiua que
 dicuntur coniugata ut si queratur utrum iusticia sit bona & probetur
 sic iustum est bonum. ergo iusticia est bona Item locus intrin-
 secus diuiditur per locum a substantia. & per locum conueni-
 entibus substantiam Locus a substantia est quando sumitur ar-
 gumentum ab his que sunt de substantia terminorum in questio-
 ne positorum. Et ille locus diuiditur per locum a diffinitione
 a descriptione. et a nominis interpretatione Diffinitio est ora-
 tio indicans quid est esse rei per essentialia Locus a diffinitio-
 ne est habitudo diffinitionis ad diffinitum. & continet quatuor
 argumenta et quatuor maximas. Primo subiungendo diffini-
 tionem affirmatiue. ut animal rationale currit ergo homo currit. lo-
 cus a diffinitione maxima quequid predicatur de diffinitione
 & de diffinito. Secundo predicando diffinitionem affirmatiue ut
 sortes est animal rationale mortale. ergo sortes est homo Locus
 a diffinitione maxima de quocumque predicatur diffinitio
 et diffinitum. Tertio subiungendo diffinitionem negatiue ut ani-
 mal rationale mortale non currit. ergo homo non currit. Locus
 a diffinitione maxima. quequid remouetur de diffinitione.
 etiam remouetur de diffinito. Quarto predicando diffinitionem
 negatiue. ut lapis non est animal rationale mortale. ergo lapis non

d j

Locus differentia maxime diuisus
 per locum intrinsecum: extrinsecum
 medium

Locus intrinsecus

Locus extrinsecus

Locus medius

Locus a substantia
 a diffinitione descriptione &
 a nominis interpretatione

Diffinitio est

Locus a diffinito quid
 et quod in arg. & quod maxime

Primo

2°

3°

4°

Locus a diffinitio
tot arg^a & max^{as}: quot
Locus a diffinitione

Primo

2°

3°

4°

Loci denominatio

Descriptio quid

Locus a descriptione
tot arg^a ut supra. Inmutatis
mutandis

Interpretatio sup^x

Interpretatio diffinitio

est hō Locus a diffinitione Maxima A quocūq; remouet diffinitio et diffinitus. Eōuerio locus a diffinito continet tot argumenta et tot maximas: sicut locus a diffinitione. Primo subiciendo diffinitum affirmatiue ut homo currit. ergo animal rationale mortale currit. Locus a diffinito: Maxima. qe quid pdicatur de diffinito. et etiam de diffinitione. Secōdo predicando diffinitum affirmatiue. ut sortes est hō: ergo sortes ē aīal rōnale mortale. Locus a diffinito Maxia De quocūq; predicatur diffinitū et diffinitio Tertio subiciendo diffinitū negatiue. ut homo nō currit. ergo animal rōnale mortale nō currit Locus a diffinito Maxima. Quicquid remouetur de diffinito et etiam de diffinitione Quarto predicando diffinitum negatiue. ut lapis non est homo. ergo lapis non est animal rationale mortale. Locus a diffinito Maxima A quocū que remouetur diffinitum et etiam diffinitio Et scienduz q locus semp dēt denominari a termino inferente: et nō ab illato ut quando diffinitio ē inferens ē locus a diffinitione quando uero diffinitū ē inferens ē locus a diffinito.

Descriptio ē oīo significās eē rei per accidentalīa ut aīal risibile. ē descriptio hōinis. uel sic Descriptio est oīo cōstans ex genē et proprio. ut animal risibile. Locus a descriptione: est habitudo descriptionis ad descriptum et continet quatuor argumenta et quoz maxias sicut locus a diffinitione. et formātur hic eodē mō argumēta et maxime sicut ibi. nisi q ibi ponitur diffinitio et diffinitum hic uero descriptio et descriptū Interpretatio est duplex. quedā enī est que non conuertitur cuz interpretato suo. ut ledens pedē. ē interpretatio huius noīs lapis. Alia est que conuertit cū interpretato suo. ut amator sapientie. est interpretatio huius noīs philosophus. et hoc mō sumitur hic et diffinitur sic. Interpretatio ē expositio unī nominis minus notū: p aliud nomen magis notū. uel p integrā oīonem Locus a nominis

interpretatione est habitudo. interpretationis ad interpreta-
 tum. et continet tot argumenta et tot maximas sicut locus a
 diffinitione. Primo subiciendo interpretationem affirmatiue.
 ut amator sapientie currit. ergo philosophus currit locus a
 nominis interpretatione. maxima. quicquid predicatur de in-
 terpretatione et de interpretato. uel sic a parte predicati ut
 sortes est amator sapientie. ergo est philosophus. locus a no-
 minis interpretatione. maxima. de quocunque predicatur in-
 terpretatio et interpretatum. Negatiue sic a parte subiecti. ut ama-
 tor sapientie non currit. ergo philosophus non currit. Locus a
 nominis interpretatione. maxima. Quicquid remouetur ab interpre-
 tatione et etiam ab interpretato. A parte predicati sic sortes
 non est amator sapientie. ergo non est philosophus. Locus ab
 interpretatione maxima. A quocunque remouetur interpre-
 tatio et etiam interpretatum. Et eodem modo intelligitur de
 interpretato sicut de diffinito.

Sequitur de locis a concomitantibus substantiam qui
 sunt quando sumitur argumentum ab his qui consequuntur
 terminos in questione positos. Et diuiditur quod aliter est
 locus a toto alius a parte alius a causa alius ab effectu alius
 a generatione alius a corruptione alius ab usibus alius a com-
 munitate accidentibus. Locus a toto diuiditur sicut ipsum to-
 tum. Est enim quoddam totum uniuersale. aliud integrale.
 aliud totum in quantitate. aliud totum in modo. aliud totum in lo-
 co. aliud totum in tempore. Et secundum hoc multiplex est lo-
 cus a toto. quod alius est locus a toto uniuersali alius a toto inte-
 grali. et sic de alijs et similiter diuiditur locus a parte. Totum
 uniuersale ut hic sumitur. est quodlibet superius et substan-
 tiale sumptum ad suum inferius in linea predicamentali. ut
 animal ad hominem et homo ad sortem. Pars subiectiua dicitur
 quodlibet inferius sub toto uniuersali sumptum. locus a toto
 uniuersali siue a genere est habitudo ipsius totius uniuersalis
 d ij

Locus a nominis interpretatione
 tot argumenta et maximas
 Locus a diffinitione

Primo.

2°

3°

4°

et

Loci a concomitantibus Substantiam
 diuiduntur

per locum a toto. a parte
 a causa. ab effectu. a generatione
 a corruptione. ab usibus a
 communitate accidentibus
 Locus a toto diuiditur sicut
 ipsum totum.

Pars subiectiua

Loc) a spe totz
2. arg^{to} 2. max^{as}
p^o

2°

Totum integrale

Loc) a toto integrali

Loc) a parte integrali

Totum in quantitate

Pars in quantitate

Loc) a toto in quantitate

ad sua parte subiectiuā siue ad suam specie z ē semp destruc
tius predicando totū ut lapis non est animal ergo lapis nō
ē homo *Maxima* A quocūque remouetur genus siue totū
uniuersale ab eodem remouetur species siue pars subiecti
ua Locus a specie siue a parte subiectiuā ē habitudo ipsius
ad genus siue ad suum totum uniuersale z est semper con
structiuus: z cōtinet duo argumenta z duas maximas Pri
mo subiciendo speciem affirmatiue ut homo currit. ergo ani
mal currit locus a specie siue a parte subiectiuā *Maxima*
Quicquid predicat de specie siue pte subiectiuā hoc etiam
predicatur de genere siue de toto uniuersali Secūdo predi
cando specie affirmatiue. ut sortes ē homo. ergo sortes ē ani
mal *Maxima* De quocūque predicatur species siue pars
subiectiuā de eodem predicatur genus siue totū uniuersale
Totum integrale ē qd est cōpositum ex partibus habentibus
quantitatem. z pars eius dicitur pars integralis. Pars inte
gralis est que cum aliis partibus constituit totū. Locus a to
to integrali est habitudo totius integralis ad suam partem.
z est constructiuus semper: ut domus ē ergo paries est Lo
cus a toto integrali. *Maxima* Posito toto integrali. ponitur
z quelibet ei^o ps. Locus a parte integrali ē habitudo ipsi^o ad
suū totū. z ē semper destruciuus ut paries nō ē ergo dom^o
nō ē Loc^o a parte integrali *Maxima* Destruca parte integrali
destruitur z suum totum Totū in quantitate est uniuersale
sumptum uniuersaliter. ut omnis homo nullus homo. Pars
in quantitate est quodlibet inferius contentum sub illo toto
uniuersali uniuersaliter sumpto Locus a toto in quantitate
ē habitudo ipsius ad suaz partem z est constructiuus et des
tructiu^o Cōstructiue sic. omnis hō currit. ergo sortes currit
Locus a toto in quantitate. *Maxima* Quicquid predicatur
de toto in quantitate z etiam de qualibet eius parte. uel sic
si uniuersalis est uera. quelibet eius particularis erit uera

Destructiue sic. nullus hō currit. ergo sortes nō currit. *Maxima*. Quicquid remouetur a toto in quantitate & a qualibz eius parte uel sic si uniuersalis est falsa. quilibet eius partialis erit falsa. Locus a partibus in quantitate. est habitudo omnium partium ī quantitate simul sumptarum ad suuz totum. & tenet cōstructiue & destructiue. Constructiue sic. ut sortes currit. plato currit. & sic de alijs. ergo oīs homo currit. Locus a partibus in quantitate. *Maxima*. Quicquid predicatur de partibus ī quantitate simul sumptis. & dō suo toto destructiue sic. Sortes non currit. plato non currit. et sic de alijs. ergo nullus homo currit. *Maxima*. Quicquid remouetur a partibus in quantitate simul sumptis & ab eius toto. Del si quilibet singularis non est uera. sua uniuersalis non erit uera. Totum in modo. est uniuersale sumptuz sine determinatione ut homo. Pars in modo. est uniuersale sumptum cū determinatione nō diminuentē. ut homo albus. Et eodē mō sumitur argumētum ī hoc loco sicut ī loco a genere ad speciem. Totum in loco ē dictio cōprehēdēs omnem locuz aduerbialiter. ut ubiqz nūq̄. Pars in loco ē dictio cōprehēdens aliquem locū aduerbialiter ut ibi hic. Locus a toto in loco est habitudo ipsius ad suam partē et tenet constructiue & destructiue. Constructiue sic. deus est ubique ergo deus est hic. *Maxima*. Quicunque competit totum in loco. & quilibet eius pars: destructiue sic. cesar est nūq̄. ergo non est hic. *Maxima*. Quicquid remouetur a toto ī loco & a qualibet eius parte. Locus a parte in loco est habitudo ipsius ad suum totū & est semp destructiuus. ut cesar non ē hic. ergo non est ubiqz. Locus a parte in loco. *Maxima*. Quicunque nō cōpetit pars in loco. nec eius totum. Totum in tempore est dictio cōprehēdēs omne tēpus aduerbialiter ut semper nūq̄. Pars in tempore est dictio cōprehēdēs aliquod tēpus aduerbialiter: ut nunc heri. cras. *Exempla autem su*
d iij

Locus a partibus in q̄to

Totum in modo

Pars in modo

Totum in loco

Pars in loco

Locus a toto in loco

Locus a parte in loco

Totum in tēpore

Pars in tēpore

mantur hic sicut a toto in loco.

Causa est ad cuius esse sequitur aliud secundum naturam. Et dividitur in causam materialem formalem, efficientem et finalem. Causa efficiens est a qua primo fit motus ad hoc quod fiat aliquid ut domifactor est primo movens et operans ut fiat domus et faber, ut fiat cultellus. Locus a causa efficiente est habitudo ipsius cause efficientis ad suum effectum, et est constructivus et destructivus. Constructive sic: domifactor est bonus, ergo domus est bona. Locus a causa efficiente maxima. Si causa efficiens est bona ipsum quod fit bonus est. Destructive sic: domifactor non est bonus ergo domus non est bona. Locus a causa efficiente minima. Cuius causa efficiens non est bona, ipsum quod fit non est bonus, et e converso tenet locus ab effectu ad causas efficientes. Materia est ex qua cum alio aliquid fit, et est duplex. Quaedam enim est permanens et quedam est transiens. Permanens ut in cultello ferrum. Transiens ut in pane farina et aqua. Et diffinitur sic etiam materia. Materia est que tantum est ens in potentia, locus a causa materiali, est habitudo ipsius ad suum effectum, et est constructivus et destructivus. Constructive sic, ferrum est, ergo arma ferrea possunt esse. Materia maxima. Posita causa materiali possibile est eius effectum poni. Destructive sic, ferrum non est, ergo arma ferrea non possunt esse. Locus a causa materiali maxima. Remota causa materiali permanente tantum removeatur et eius effectus: locus ab effectu cause materialis tenet constructive sic: arma ferrea sunt ergo ferrum est, locus ab effectu cause materialis permanentis maxima. Posito effectu cause materialis permanentis ponitur eius causa, locus ab effectu cause materialis transiens tenet constructive, ut vitram vel panis est, ergo silix vel farina fuit, materia enim transiens non manet sed transiuntur in aliam materiam. Locus ab effectu cause materialis transiens minima. Posito effectu ma-

*Causa dividitur in
materialem
formalem
efficientem &
finalem*

Locus a causa efficiente

*Materia permanens &
transiens.
Materia deficit.*

*Locus a causa materiali
maxima*

Locus ab effectu cause transiens

terre transeuntis necesse est ipsam materiam prefuisse Forma
 est que dat esse rei et conseruat eam in esse. locus a causa formali est
 habitudo ipsius cause formalis ad suum effectum. et 13 construc
 tiue et destructiue. Constructiue sic albedo est. ergo album est.
 locus a causa formali Maxima Posita causa formali. ponit
 et eius effectus Destructiue sic albedo non est ergo album non
 est Maxima Remota causa formali: remouetur et eius effec
 tus. Contra uero est de effectu cause formalis Finis est gra
 tia cuius aliquid fit. locus a causa finali est habitudo ipsius ad suum
 effectum. et est constructiuus et destructiuus Constructiue sic
 beatitudo est bona: ergo uirtus est bona. locus a causa finali Ma
 xima Cuius finis bonus est ipsum quoque bonum est De
 structiue sic. pena non est bona. ergo peccatum non est bo
 num. locus a causa finali Maxima cuius causa mala est. ip
 sum quoque malum est. Conuerso autem est de loco ab ef
 fectu cause finalis.

Generatio est progressio a non esse ad esse. locus a ge
 neratione est habitudo ipsius generationis ad suum ge
 neratum et est constructiuus et destructiuus Constructi
 ue arguitur sic Generatio domus est bona. ergo domus est bona.
 locus a generatione Maxima Cuius generatio bona est ipsius
 quoque bonum est Destructiue sic generatio latronum est mala
 ergo latro est malus. locus a generatione Maxima Cuius ge
 neratio mala est ipsum quoque generatum malum est Con
 uerso autem est de loco a generato Corruptio est progressio
 ab esse ad non esse. locus a corruptione est habitudo corrup
 tionis ad corruptum. et est constructiuus et destructiuus
 Constructiue arguitur sic. Corruptio antichristi est bona. er
 go antichristus est malus. locus a corruptioe Maxima Cui
 us corruptio bona est. ipsum corruptum malum est Destruc
 tiue sic. corruptio domus est mala ergo domus est bona Maxima
 Cuius corruptio mala est ipsum quoque bonum est Conuerso de lo

d iiii

Forme definitio
Locus a causa formali.

Finis definitio
Locus a causa finali

Generatio quid
Locus a generatione

Corruptio. quid
Locus a corruptioe

usus ut hic quid
Loc^{us} ab usibus

communiter accid^{itur} quid
Nota

Locus a communiter
accidentibus

Locos extrinsecos
alios ab oppositis.
a maiori
a minori
a simili
a proportione
a transumptione
a auctoritate

per species oppositorum
Relatio contra^{tas} Privatio &
Enactio
Loc^{us} a Relativis.

co a corrupto. Usus ut hic sumitur est operatio rei siue exercitium ipsius ut equitare equi. et secare securis. locus ab usibus est habitudo ipsius operationis ad id cuius est operatio siue usus et est constructivus et destructivus Constructivus arguitur sic. equitare est bonum. ergo equus est bonus. locus ab usibus Maxima Cuius usus bonus est ipsum quoque bonum est Destructivus sic occidere hominem malum est ergo occisor est malus locus ab usibus Maxima Cuius usus malus est ipsum quoque usitatum malum est Contra est de loco ab usitato. Communiter accidentia sunt duplicia quedam enim sunt que aliquando se consequuntur et aliquando non. ut coprus et adulter et ab his non sumitur locus dialecticus sed sephisticus Alia sunt quorum unum semper sequitur ad aliud. ut penitere sequitur ad deliquisse et ab his sumitur locus dialecticus Et tenet constructivus et destructivus. Constructivus sic iste penitet ergo deliquit locus a communiter accidentibus Maxima Si communiter accidentium posterius inest et primum inest Destructivus sic. Iste non deliquit ergo non penitet. locus a communiter accidentibus Maxima. Si communiter accidentium prius non inest et posterius non inest.

Sequitur de locis extrinsecis Quid autem sit locus extrinsecus dictum est prius: locorum autem extrinsecorum. alius est ab oppositis: alius a maiori. alius a minori. alius a simili: alius a proportione. alius a transumptione. alius ab auctoritate Item oppositorum quatuor sunt species. scilicet relatio. contrarietas. privatio et contradictio Relativus opposita sunt quorum alterum sine altero non potest esse. locus a relativis est habitudo unius relativorum ad aliud. et est constructivus et destructivus Constructivus sic. pater est. ergo filius est et filius est ergo pater est. locus a relativis Maxima Postremo uno relativorum. necessario ponitur et reliquum Destructivus sic pater non est ergo filius non est et converso Maxima Remoto uno re

lativoyz remouetur et reliquū . locus uero a relative oppo-
 sitis tenet solū destructiue sic. sortes est pater platonis. ergo
 non est filius eius. Contrarietas est cōtrariorum oppositio .
 ut albi et nigri. Contrariorum quedam sunt mediata ut al-
 bum et nigrum inter que sunt medij celeses. Quedam uero
 immediata. ut sanū et egrum circa ai. l. locus a cōtrarijs est
 habitudo unius cōtrariorum ad reliquū et tenet cōstructiue
 et destructiue Constructiue sic. hoc animal est sanū ergo nō
 est egrū. locus a cōtrarijs. Maxima. Posito uno cōtrariōrū
 remouetur et reliquum. Destructiue tenet tantū in contrari-
 is immediatis cū constantia subiecti. ut hoc animal nō est sa-
 num ergo ē egram. locus a cōtrarijs immediatis. Maxima
 Remoto uno cōtrariōrū immediatoz positorum. ponitur re-
 liquum subiecto manente. Que autē sunt priuatiue opposi-
 ta dicitū est prius locus a priuatiue oppositis est habitudo
 priuationis ad habitum uel habit⁹ ad priuationem et tenet
 constructiue. ut iste est uidēs. ergo nō est cecus uel est cec⁹.
 ergo nō est uidens. locus a priuatiue oppositis. Maxima
 Posito uno priuatiue oppositorū circa aliquod subiectū ab
 eodem remouetur reliquū. Destructiue non tenet nisi cum
 constantia subiecti et cum tempore determinato a natura
 Latulus enim non dicitur uidens neq; cecus ante nonum
 diem. Et puer non dicitur edentulus ante tempus determi-
 natum a natura. Contradictio est oppositio cuius secunduz
 se non est dare medium : Locus a contradictorie oppositis
 est habitudo unius contradictorie oppositorum ad reliquuz
 ut sortem sedere est uerum . ergo sortem non sedere est fal-
 sum. Locus a contradictorie oppositis. Maxima. si unū con-
 tradictoriorum est uerum reliquum erit falsum. Sunt autē
 alia opposita q̄ dicunt disperata . q̄ nō sunt opposita secun-
 dum aliqd̄ genus pdicte oppositiōis. sed sūt diuersa. ut hō z
 asin⁹. Et a talibus sumit̄ hic argumētū. sortes ē homo ergo nō

*contrarietas quid
 mediata & immediata*

Locus a contrarijs

Locus a priuatiue oppositis

contradictio quid

Locus a g'nc. oppositis

alia opposita disperata

Maius quid.

Minus quid

Locus a maiori

Locus a minori

Similitudo. quid

Locus a simili

Proportio. quid

Locus a proportione

est a sim^o Maxima De quocūq; dicitur unum disparatorū
abstractiue ab illo eodem remouetur et reliquum. Dicitur
notanter abstractiue quia si cōcretiue sumeretur tūc non se
queretur quia nō sequitur. hoc est albedo. ergo nō est quan
tū sed bene sequitur. hoc est albedo. ergo non est quantitas
Maius ut hic sumitur. ē qđ supraponit alicui in potentia et
uirtute Minus ē qđ ei supponit. locus a maiori est habitu
do ipsius maioris ad minus. et est sp destructiu^o. ut rex non
potest expugnare castrum. ergo nec miles. locus a maiori
Maxima Si id quod magis uidetur in esse non inest. nec id
quod minus uidet inesse inerit. locus a minori est habitudo
minoris ad maius. et est semper cōstructiu^o ut miles potest
expugnare castrum. ergo et rex. locus a minori Maxima.
Si id qđ minus uidetur inesse inest. et id qđ magis uidetur
in esse inerit Similitudo est rerum differentiū eadem quali
tas. locus a simili est habitudo unius similiū ad reliquū. et te
net cōstructiue et destructiue Constructiue sic. sicut risibile
inest hoī. ita hinnibile inest equo. sed risibile inest homini ut
ppriū ergo hinnibile inest equo ut ppriū. Locus a simili
Maxima De similib^o idē est iudiciū. Destructiue sic. sicut
risibile inest homini. ita hinnibile inest equo: sed risibile non
inest hoī ut gen^o ergo nec hinnibile inest equo ut gen^o. Ma
xima De similibus idem est iudiciū Proportio est rerū dif
ferentiū eadem habitudo. locus a pportione ē habitudo uni
us pportionabiliū ad reliquum. ut sicut se habet rector na
uis ad nauem. ita se habet rector scolarium ad scolas sed in
nauī regenda. eligendus est rector non sorte sed arte. ergo
in scolis regendis. eligendus est rector non sorte sed arte
Maxima De pportionabilibus idem est iudiciū. differt
autē iste locus a loco a simili. qz in loco a simili sumitur com
paratio secundum similitudinem inherente. ut sicut risibile
inest homini. ita hinnibile inest equo In loco autem a pro

portione nō attenditur similitudo inheretie . sed cōparatio
habitudinis . ut sicut se habet rector nauis ad nauē . ita se ha
bet rector scoliarum ad scolas . Trāsumptio est duplex Que
dam enim est quādo dictio uel oratio unum significās trāsu
mitur ad significandū aliud propter similitudinē aliquā in
eis reprimā ut hec dictio ridere transumitur ad significandū
florere cū dicitur pratū rider . Similiter transumitur cū dici
tur . litus aratur idest opera perditur sicut solet dici cuz qs
inuanum laborat . et hec transumptio pertinet ad sophisticū
Alia ē quādo nomē magis notū sumitur p nomē minus no
to ut si debeat pbari q̄ philosophus nō inuidet z fiat tran
sumptio ad hoc nomē sapiēs . et ista trāsumptio p̄ inz ad dya
leticū . locus a transumptione ē habitudo transumptionis ad
transumptum . ut sapiens non inuidet ergo p̄ philosophus non
inuidet **M**axima Quicquid alicui conuenit . sub nomē ma
gis noto eidem conuenit sub nomine minus noto **D**iffert
autem iste locus a loco a nominis interpretatione quia in lo
co a nominis interpretatione accipitur definitio siue expo
sitiō nominis . ut si exponatur hoc nomen philosophus per
hoc quod est amator sapientie **I**n loco autē a transumptio
ne non accipitur expositio siue descriptio nominis sed pro
uno nomine minus noto accipitur aliud nomen magis notū
p quod faciliter potest probari propositum **A**uctoritas ut
hic sumitur est iudicium sapientis in sua scientia **U**nde iste
locus solet denominari a rei iudicio **L**ocus ab auctoritate
est habitudo auctoritatis ad illud qd per eam probatur et
tenet constructiue solum ut astronomus dicit celum esse uo
lubile . ergo celum est uolubile . **L**ocus ab auctoritate **M**a
xima **U**niciqz experto in sua scientia credendum est

Sequitur de locis medijs **Q**uid aut sit locus medi
us dictū est prius locoꝝ mediōꝝ alius a coniuga
tis alius a casibus et alius a diuisione **L**ōiugata et

Transumptio quid .
dup transumptio
par

2a

Locus a Transumptione

par
q̄

Auctoritas ut hic quid

Locus ab auctoritate

Locus mediōꝝ alius
a coniugatis .
a casibus
a diuisione

conjugata & casibus
diffiniunt

Aristoteles
Locus a conjugatis

Locus a casibus

Divisionum. Divisio per se

Prima Divisio per se

2a

3a

Divisio per accidens

2a

2a

3a

Locus a divisione

casus differunt sic quod uniuocum siue principale siue abstractum quod idem est dicitur coniugatum cum suo denominatio. ut iustitia et iustum. albedo et album Casus autem dicuntur ea que cadunt a principali. ut iustum et iuste a iustitia Et differentiam hanc assignat aristoteles in secundo thopicorum. Locus a coniugatis est habitudo unius coniugatorum ad reliquum ut iustitia est bona. ergo iustum est bonum locus a coniugatis Maxima Quicquid conuenit uni coniugatorum. conuenit et reliquo. Et si unum coniugatorum inest. inest et reliquum. locus a casibus est habitudo unius casus ad reliquum. ut iustum est bonum ergo quod iuste fit bene fit. Locus a casibus Maxima Quod uni casui conuenit. conuenit et reliquo. et e conuerso sumitur argumentum a casibus et a coniugatis Divisionum alia fit per negationem. ut fortis est homo. aut non est homo Alia autem non per negationem. et hec fit sex modis. tribus per se. et tribus per accidens Prima diuisio per se est generis in species. ut animalium. aliud homo aliud brutum Secunda est totius integralis in suas partes ut domus. alia pars est paries. alia tectum. alia fundamentum Tertia uero est uocis in significatione. ut canis. alius latrabilis. alius piscis marinus. alius si dus celeste Diuisionum uero per accidens Prima est subiecti in accidentia. ut animalium. aliud sanum. aliud egrum Secunda diuisio est accidentis in subiecta ut sanorum. aliud brutum aliud homo Tertia est accidentis in accidentia ut sanorum. aliud calidum. aliud frigidum locus a diuisione. est habitudo unius diuisiuentium ad reliquum ut si fortis est animal. aut est animal rationale aut irrationale. sed non est irrationale. ergo rationale. locus a diuisione. Maxima Posito uno membrorum diuisiuentium in aliquo subiecto remouetur reliquum similiter in qualibet alia diuisione Et hec de locis dicta sufficiant.

Sciendam autē q̄ oēs loci sunt xxi. loc⁹. s. xi. intrinseci vij ex
trinseci z. iij. medi; z continentur in his uersibus
Diffi des. inter pars z totū causa fit intra.
Corrumpens generans usus communiter herens.
Auctor iudicium maior minor atq;.
Oppositum transumit proportio fit locus extra.
Sunt medi; casus diuisio coniuga solum.

Incipit sextus tractatus de fallacis.

Silogismorū. alius demonstratiuus Alius dya
leticus ali⁹ sophisticus siue litigiosus Silogis
mus demonstratiuus. est q̄ ex primis ueris et
immediatis est silogisatus. aut ex talibus q̄ p a
liqua prima et uera p̄cipiū sue cognitōis sū
pserunt. Dyaleticus est q̄ ex p̄babilibus est silogisatus So
phisticus ut diffinit ab aristotele in elentis. est q̄ apparet ef
se silogismus et nō est: aut qui est silogism⁹. sed nō est cōue
niens rei Disputatio est act⁹ silogisticus unius ad alterz ad
aliquid p̄positū ostendendū. Disputatiōis quatuor sunt spe
cies. doctrinalis dyaletica. tēptatiua z sophistica Disputatio
doctrinalis. est q̄ silogizat ex p̄p̄iis p̄cipiis uniuscuiusq;
discipline et nō ex his q̄ uidentur respondenti Et huius dis
putatiōis istrumentū est silogismus demonstratiu⁹ Disputatio
dyaletica est. que ex probabilibus silogizat. et est collectiua
contradictionum Et eius istrumentum est silogismus dya
leticus. Tēptatiua uero disputatio est que silogizat ex his
que uidentur respondenti. et necesse est eum scire qui se
similet habere scientiam. huius autem disputationis instru
mentum est silogismus tēptatiuus Silogismus tēptati
uus. est qui procedit ex his que uidentur respondenti Dis
putatio sophistica est que procedit ex his que uidentur
probabilia et non sunt Huius autem disputationis instru
mentum est silogismus sophisticus Silogismus sophisticus

Muta

Silogismus demonstratiuus

Dyaleticus

Sophisticus

Disputatio quid

4^{or} Species disputationis

Doctrinalis dyaletica

Tentatiua et Sophistica

Doctrinalis

Dyaletica

Tentatiua

Sophistica

Sillogism) sophistice)

Redargutio

Falsum ut hic

Inopinabile

Solocism) quid

Nugatio

Fallacia quid

Xiv. At fallacie
sex in dicitōe & septē
ex

ordinatur ad quinque methas. que sunt: redargutio. falsum inopinabile solocismus et nugatio Redargutio est prenegati concessio uel preconcessi negatio: in eadem disputatione uel argumentationis facta Unde nisi uel argumentationis hoc quis faciat: non propter hoc erit redargutus Similiter nec in diuersis disputationibus Falsum ut hic sumitur est manifeste falsum Nam si sophista ducat respondentem ad falsum occultum. non propter hoc assequitur suum finem Inopinabile est quod est contra opinionem omnium uel plurium uel maxime sapientiam ut matrem non diligere filium. Solocismus est uicium in contextu partium orationis contra regulas artis grammaticae factum ut uir mea Nugatio est unius et eiusdem ex eadem parte inutilis repetitio. ut homo homo currit. dico autem ex eadem parte quia si in diuersis partibus idem repetatur non esset nugatio. ut homo est homo. risibile est risibile. Dico autem inutilis repetitio. quia si idem repetatur ad maiorem expressionem laudis affectio nis. uel uituperij non esset nugatio. ut deus deus meus. latro latro quo uadis. Isti autem quinque fines ulterius ordinantur ad unum finem principalem qui est apparens sapientia et non existens. Sophista autem non ducit ad istos fines suum respondentem. nisi per eos deueniat ad ultimum finem principalem. que est apparens sapientia Et cum qui libet debet premeditari suum finem ideo determinatio finis unum debet precedere determinationem fallaciarum.

Fallacia est ydoneitas decipiendi faciens credere de ente quod sit non ens: et de non ente quod sit ens. mediante fantastica uisione Fallacie sunt tredecim quarum sex sunt in dictione et septem extra dictionem In dictione sunt equiuocatio. amphibologia. compositio. diuisio. accentus: et figura dictionis Et septem extra dictionem sunt. accidens secundum quid ad simpliciter. ignorantia elenchi. petitio

principij. consequens: nō causa ut causa. secundū plures inter
rogatiōes ut unam: q̄ autē sint sex in dictione: pbat aristote
les inductive & silogismo. Inductive sic. Equiuocatio fit ali
quo istorum sex modorum. Amphibologia fit aliquo istorum
sex modorum. et sic de alijs. ergo omnis fallacia in dictione
fit aliquo istorum sex modorum. Silogismo sic. omnis deceptio
facta ex eo q̄ eisdem dictionibus uel orationibus nō idē si
gnificam⁹ fit aliquo istorum sex modorum. sed omnis fallacia in di
ctione fit ex eo q̄ eisdē dictionibus uel orationibus non idē
significam⁹. ergo omnis fallacia ī dictione fit aliquo istorum
sex modorum. Iste silogismus est ī priō mō prime figure. Pro
batio maioris. oīs multiplicitas dictionis fit aliquo istorum
sex modorum. sed oīs deceptio facta ex eo q̄ eisdē dictio
nibus uel orationib⁹ nō idē significamus fit ex multiplicita
te dictionis uel orōnis ergo oīs deceptio facta ex eo q̄ eisdē
dictionibus uel orōnibus nō idē significamus fit aliquo isto
rū sex modorum. Et hec fuit maior. Probatio minoris omnis
multiplicitas dictionis fit ex eo q̄ eisdē dictionibus uel orō
nibus non idē significamus. sed omnis fallacia ī dictione fit
ex multiplicitate dictionis uel orōnis. ergo omnis fallacia ī
dictione. fit ex eo q̄ eisdem dictionibus uel orationibus non
idem significamus. et hec fuit minor. Et isti duo silogismi
sunt in primo modo prime figure. Sciendum autem ut uult
alexander in commento supra librum elencorum triplex
est multiplex. aliud est enim multiplex actuale. aliud po
tentiale. et aliud fantasticum. Multiplex actuale est quan
do dictio uel oratio eadem secundum substantiam et secun
dum modum proferendi diuersa significat dictio: ut in equi
uocatione ut canis: oratio ut in amphibologia. ut liber ari
stotelis. Multiplex potentiale. est quando dictio uel
oratio eadem secundum substantiam. diuersa tamen se
cundum modum proferendi. diuersa significat. dictio ut

Aristoteles
pbatō p̄ inductionē
p̄ silogismum

Probatio maioris

Probatio minoris

Alexander
x. multiplex
iij. multiplex
actuale

Potentiale

Fantasticū

*equuocatio
Amphibologia*

Equiuocatio quid

*In quibus fallaciis dicitur
Apparentis & defectus
ca apparentie*

*ca defectus
vntas.*

i accentu. ut populus cuius prima sillaba potest esse breuis
uel longa .et secundum hoc diuersa significat oratio . ut in
compositione uel diuisione . ut quicquid uiuit semper est
Alium enim habet modum proferendi . prout est diuisa.
z prout est composita : ut postea patebit De multiplici fan
tastico uidebitur in fallacia figure dictionis Et quia multi
plex actuale ueriori modo est multiplex q̄ potentiale: et po
tentiale q̄ fantasticum. ideo prius dicendum est de fallaciis
facientibus multiplex actuale q̄ de aliis et postea de poten
tiali Et ultimo de fantastico. Unde prius dicendū est de eq
uocatione z amphibologia q̄ de aliis fallaciis i dictione. quia
in equiuocatione et amphibologia est multiplex actuale. et
perconsequens eadem dictio uel oratio secundū substantiaz
et secundū modū pferendi In aliis aut non In istis enī pl^r
est de idempritate q̄ in aliis. Item adhuc prius est dicendū
de equiuocatione q̄ de amphibologia quia equiuocatio fit
in dictione amphibologia uero in oratiōe . dictio autē prior
est oratione Sciendū est q̄ fallacia dupliciter sumitur Quā
doqz enim fallacia idem ē qd̄ causa decipiendi. et quando
qz idem est quod deceptio facta ex illa causa. Et hoc primo
modo sumitur hic fallacia.

Equiuocatio est multiplicitas dictionis eiusdem
secundū substantiā z modum pferendi diuersa si
gnificantis ut in hoc nomine canis Sciendū ē q̄
in qualibet fallacia est duplex causa . scilicet causa apparen
tie et causa defectus. Causa apparentie in qualibet fallacia
est que mouet ad credendū id quod non est credendū. Cau
sa defectus est que ostendit creditum esse falsum. Causa ap
parentie i equiuocatione est unitas dictionis eiusdem secun
dū substantiam et secundū modum pferendi. diuersa signifi
cantis. Causa defectus siue falsitatis est diuersitas significa
torum Unitas enim predic ta in equiuocatione mouet ad

credendum quod non est scilicet unitatem significandi. Diver-
sitas autem ostendit creditum esse falsum: Equivocationis
tres sunt modi. Sed primo videndum est quid sit fallacia equivo-
cationis. Unde fallacia equivocationis est deceptio proveniens
ex eo quod aliqua dictio manens una secundum substantiam et
secundum modum proferendi diversa significat. Primum autem mo-
dus provenit ex significatione vel consignificatione dictionis.
Ex significatione sic paralogizatur. omnis canis currit sidus
celestis est canis ergo sidus celestis currit. Solutio utraque
premissarum est duplex quia hoc nomen canis est multiplex
equivoce significans animal latrabile. sidus celestis et piscem
marinum et sic minor uno modo est vera. et alio modo falsa.
et similiter maior. Vel sic. omne expediens est bonum malum
est expediens. ergo malum est bonum. Solutio expediens dicitur
equivoce. Uno modo idem est quod bonum. Alio modo idem est
quod necessarium quod accidit in minus malum. quod oportet
fieri ad evitandum maius malum. Unde utraque premissa
est duplex. quia uno modo est vera. alio modo est falsa. Ex
consignificatione paralogizatur sic. iste pannus est de anglia.
anglia est terra. ergo iste pannus est terra. Non sequitur quia
prima est duplex. ex eo quod hec prepositio de potest dicere circu-
stantiam cause materialis et sic est falsa. Vel potest dicere locum
et originem et sic est vera. uel sic in quocumque est egritudo ipsius
est animal: sed in humorum inadequatione est egritudo ergo hu-
morum inadequatio est animal. Prima est duplex. quia hec prepo-
sicio in preteritum dicere causam efficientem et sic est falsa. uel causam
formalem siue subiectum in quo est et sic est vera. Similiter di-
cendum est de minori. Vel sic proprium est qualitati secun-
dum eam simile uel dissimile dici. sed secundum similitu-
dinem dicitur aliquis similis uel dissimilis. ergo similitudo
uel dissimilitudo sunt qualitates quod falsum est. ymmo sunt
relationes. Prima est duplex. eo quod hec prepositio secun-

e j

Diversitas

3° modi equivocationis

Fallacia equo^{nis} quid

primus modus

Solutio dup^x

q

dum. potest dicere circumstantiam cause efficiētis & sic ē uera
quia due qualitates eiusdē speciei faciunt unam similitudinē
& sic qualitas est causa efficiens similitudinis Si autem di
cat circumstantiam cause formalis sic est falsa quia qualitas
non est causa formalis similitudinis Et econuerso dicendum
est de minori Similiter omne sanum est animal:urina ē sana
ergo urina est animal Vtraque premissarum ē duplex:quia
sanum dicitur de animali ut de subiecto. & de urina ut de si
gnante uel iudicante:de cibo et de efficiente:de dicta ut de
seruante & alio & alio modo sanitas ad hec comparatur & se
cundum hoc habet diuersas significaciones Ex consigna
tione sic paralogizatur:quicumque sanabatur sanus est. labo
rans sanabatur. ergo laborans sanus est. Minor est duplex
ex eo quod hoc participium laborans. potest dicere p̄sens
tempus. & sic est uera & tunc ē sensus laborans nunc sanaba
tur. Si autem dicat preteritum sic est falsa. & sic est sensus la
borans tunc sanabatur. et econuerso dicendum est de conclu
sione. Laborans enim equiuocam est ad laborantem nunc.
et ad laborāre tunc. Eodem modo est hic. Quicumque surge
bat stat sedens. surgebat. ergo sedens stat. et eodem modo
respondendum est sicut fuit responsum ad alium paralogis
mum. Alio modo potest fieri econuerso:quando dictio p̄ te
neri. materialiter uel consignificatiue sicut hic. deus est ubi
que. ubique est aduerbium ergo deus est aduerbium Dicē
dum q̄ prima ē duplex eo q̄ hec dictio ubiqz. potest teneri
materialiter uel consignificatiue Si materialiter sic est fal
sa Si consignificatiue sic est uera sed non sequitur conclu
sio Secundus modus equiuocationis prouenit ex transum
ptione dictionis Vnde transumptio ut hic sumitur est accep
tio dictionis significantis unum ex impositione. ad significan
dum aliud per similitudinem Et secundum istum modum
sic formatur paralogismus Quicquid ridet habet os. pratus

ex consignificatiue

2°

*materialiter ut
consignificatiue*

*Secundus modus equiuo
cus*

Transumptio ut hic

ridet. ergo pratum habet os Prima est duplex: eo quod
hoc uerbum ridet potest teneri proprie. et ex impositione
ul' transumptiue Si proprie sic est uera et non sequitur con
clusio Si transumptiue sic est falsa. et sic sequitur conclusio
hoc enim uerbum ridere est equiuocum ad ridere et ad flo
rere. quia ridere significat ex prima impositione risum ab
ore emittere. Flore enim significat per quandam transum
ptionem. floere enim et ridere quandam similitudinem ha
bent quia utrobique denotatur gaudium. et ideo ridere tran
sumitur ad florere. ut uult Aristoteles ideo sumentes ali
quam similitudinem transferunt Quicquid currit habet pe
des: aqua currit ergo aqua habet pedes Utraque premissa
rum est duplex quia hoc uerbum currit uel tenetur proprie
uel transumptiue. currere enim et labi assignantur in ueloci
tate motus secundum quod currit sumitur proprie. sic maior
est uera. et minor est falsa. si transumptiue tunc est econuer
so Tertius modus prouenit ex eo quod aliqua dictio plura
significat composita. separata uero unum solum. ut hec dic
tio immortale Uno modo dicitur quasi non potens mori Alio
modo dicitur quasi potens non mori Et secundum hoc sic for
matur paralogismus omne immortale est perpetuum. sed omne
potens non mori est immortale ergo omne potens non mori est
perpetuum Utraque premissarum est duplex cum hoc no
men immortale sit equiuocum. ut dictum est Item omne
incorruptibile est perpetuum. sed omne potens non corrup
pi est incorruptibile. ergo omne potens non corruppi est
perpetuum. utraque premissarum est duplex. eo quod incor
ruptibile uno modo idem est quod non potens corruppi
et sic incorruptibile est perpetuum. et sic maior est uera et
minor est falsa Alio modo idem est quod potens non corruppi. ut
primus homo potuit non corruppi. et in hoc sensu maior
est falsa. et minor uera. Et sic soluendi sunt paralogismi
c ij

Proprie ut transumptiue

Aristoteles

Tertius modus

quod

Recta solutio quid

equiuocationis per distinctionem paralogismorum secundum
equiuocationem ut prius patuit Recta solutio. est manifestatio
fallaciarum falsi et propter quod est falsus. et hoc contingit duplici
ter scilicet uel distinguendo uel aliquam premissarum ite-
rimendo Secundo modo respondendum est ad omnes peccantes in mate-
ria et ad omnes orationes in utraque peccantes respondendum est
utroque modo. scilicet distinguendo. et aliquam premissarum ite-
rimendo non secundum idem sed secundum diuersa.

*Amphibologia quid
fallacia amphibolice*

Amphibologia est multiplicitas orationis eiusdem secundum
substantiam et secundum modum proferendi diuersa signi-
ficatis Fallacia autem amphibologie est deceptio pro-
ueniens ex ideptitate orationis eiusdem secundum substantiam et se-
cundum modum proferendi diuersa significatis. Causa apparen-
tie est ideptitas orationis eiusdem secundum substantiam et se-
cundum modum proferendi Causa falsitatis est diuersitas
significatorum Et dicitur amphibologia ab amphibolice quod est
dubium et uolens sententia quasi dubia sententia Amphibologie
tres sunt modi. Primus modus puenit ex eo quod aliqua ora-
tio principaliter plura significat ut liber aristotelis Hec enim
oratio est duplex. uno modo idem est quod liber editus ab ari-
stotele et alio modo idem est quod liber possessus ab aristotele. Et
formatur paralogismus quicquid est aristotelis possidetur ab
aristotele iste liber est aristotelis ergo possidetur ab aristotele
Utraque premissarum est duplex ut dictum est Secundus mo-
dus amphibologie puenit ex transumptione orationis Tran-
sumptio autem orationis est quando oratio proprie significans unum
transumitur ad significandum aliud. propter aliquam simili-
tudinem repperam in ipsis ut littus aratur transumitur ad ope-
ram perdi Et formatur sic paralogismus quicquid aratur ara-
tro scinditur littus aratur quando indocilis docetur. ergo
quando indocilis docetur. littus aratro scinditur Minor est du-
plex. quia littus arari significat proprie terram scindi transu-

Amphibolice quod dubia sententia

*3^{es} modus Amphibolice
Primus modus*

2us modus

mitur autē ad opam perdi. Et similitudo in hoc q̄ litur arat
 operam pdit z in frustra laborat Tertio modus amphibolo
 gie prouenit ex eo. q̄ aliqua oratio composita plura signifi
 cat. separata uero unum solum. ut seculū scit aliquid hec enī
 oīo est duplex: significat enī q̄ aliquis sciat seculum. uel se
 culum habeat scientiā de aliquo Et ideo ista oratio est du
 plex. ex eo q̄ hoc uerbum scit potest ordinari cū hoc q̄ est
 seculum a parte ante. et sic est uera et nō sequitur conclusio
 uel a parte post. z sic est falsa et sic sequit̄ conclusio Simili
 ter hic. quicquid scit hoc scit q̄ hec dictio hoc: potest suppo
 nere huic uerbo scit uel apponere Similiter hic quoscunq̄
 uellem me accipere. uellē q̄ acciperent me : pugnantes uel
 lem me accipere. ergo uellem q̄ pugnantes acciperent me
 Maior ē duplex. quia hec dictio me potest ordinari cū isto
 uerbo accipere a pte ante et sic est uera. et nō sequitur con
 clusio uel a pte post et sic est falsa et sequitur conclusio Si
 militer ista dictio pugnātes pōt supponere uel apponere.
 Similiter hic. quicquid uidet aliquis hoc uidet. columnā ali
 quis uidet. ergo columna uidet Maior est duplex. ut dictū
 est in alijs: Similiter hic. quicūq̄ sunt episcopi. sunt sacerdo
 tes: asini sunt episcopi. ergo asini sunt sacerdotes Vtraq̄ p
 missarū est duplex ex eo q̄ hec dictio episcopi pōt esse no
 minatiui casus uel genitiui casus q̄ autez deceptio facta ex
 diuersitate casus faciat amphibologiam patet quia casus da
 tus est dictioni ad hoc: ut ordinetur cum alia dictione Sed
 ordinatio dictionis cum dictione facit amphibologiam. et nō
 equiuocationē Hoc enī patet ab aristotele formante para
 logismos āphibologic scdm diuersitatē casus et nō equiuoca
 tionis Sciendum est q̄ aristoteles ponit tres modos cōmu
 nes equiuocatiōi et amphibologie Primus modus est quā
 do dictio uel oratio plura principaliter significat. dictio. ut
 canis. oīo. ut liber aristotelis. Secundus modus est quādo
 e iij

3° modus amph^{1^o}

4°

4°

Aristo. ponit 3° mo
 communes equi^m & Amph^{1^o}

19.

29

39 mo.

obicitio. Deceptio

Solutio Deceptionis

ca

sic soliti sumus dicere scdm transumptione transumptio: i dic
tione. ut ridere. i oratione. ut litrus aratur. Tertius modus e
quado compositum plura significat. separatum uero unuz so
lum exemplum in equiuocatione. ut his dictionibus imor
tale incorruptibile eximplu in amphibologia ut i ista oratioe
seculu scit In oibus eni istis: coposituz plura significat. sepa
ratum uero unum solum. Queritur de distinctione istoru tri
um modorum comuniu. quorum primus quantu ad equiuo
catione. quado unu nomen principaliter plura significat. scds
puenit ex transumptione. tertius est quado unum nome co
positum plura significat simplex uero unum solum ut imor
tale incorruptibile Sed nunc obicitur deceptio puenies ex
cosegnificatione dictionis no continetur sub aliquo istoru tri
um modoru in equiuocatione. Verbi gratia sicut in hoc silo
gismo quicumque sanabatur sanus est laborans sanabatur er
go laborans sanus e non cotinet sub tertio modo quia labo
rans non est dictio composita. nec sub secundo quia hec dic
tio laboras no tenetur transumptiue nec sub prio. qz prius
puenit ex principali significatione. sed hec dictio laborans
non significat principaliter tempus: sed ex consequenti per
accidentia. ergo illa deceptio facta ex cosegnificatione non
e sub aliquo istoru triuz modoru. Solutio deceptio facta ex
cosegnificatione dictionis cotinetur sub primo modo equiuo
cationis Ad hoc quod obicitur dicendum: qz primus modus
prouenit ex principali significatione appellata hic. Quicqd
ex eadem impositione iportatur per dictionez sz ex eade im
positione significat quelibet dictio significationez. z sua acce
dentia Ille enim qui imposuit hoc nomen lapis ad significā
du lapide. sub tali genere: sub tali numero imposuit. z sic ea
dem ipositione impesuit impositor quia hec dictio laborans
importat suum significatum z cosegnificationem z sic de ali
is. Vel dicendum est: quod principalis significatio ponitur i

primo modo equiuocationis & amphibologie ad remouen-
 dam transumptionem in eos q; transumptio significat p die-
 tionē. nō principaliter ut ridere non principaliter significat
 florere sed transumptiue & per quandam similitudinem Et
 hec dictio laborans significat presens tempus & preteritum
 imperfectū Item queritur quare deceptio facta ex quibus-
 dam accidentibus facit equiuocationem. et ex quibusdam
 amphibologiam Solutio: dico quod quedam sunt acciden-
 tia que consequuntur dictionem. nō absolute. sed prout ē or-
 dinabilis cum alia dictione. sicut casus. numerus. ordinantur
 per dictiones adinuicem per talia accidentia Male enī di-
 ceretur hominis currit quia ibi non est debitus casus & de-
 ceptio ex talibus accidentibus est deceptio in oratione et sic
 est in amphibologia & nō in equiuocatione. Sed sunt alia ac-
 cidētia absoluta que cōsequunt dictionē p se ut tempus & ge-
 nus & per alia accidentia non ordinantur dictiones adinu-
 cem quia sicut bene dicitur homo currit. ita bene dicitur ho-
 mo currabat Unde licet tempus uarietur māet tamē eadez
 constructio & ideo non construuntur mediare tempore & sic
 deceptio ex talibus accidentibus fit in dictione. et ita ī equi-
 uocatione & non in amphibologia.

Sequitur d fallacijs faciētibz multiplex potentia
 le scilicet d cōpositione diuisione & accentu Et pri-
 d cōpositione q̄ d alijs q; paralogismi fiunt effica-
 ciores scdm cōpositionē ad finē sophisticū. q̄ ē apparēs sapiē-
 tia & nō existēs iō prius dicēdū ē de cōpositione q̄ de alijs.
 Compositio est eorū q̄ debēt diuidi falsa unio Diuisio uero
 est eorū que debent cōponi falsa diuisio Fallacia compositio-
 nis est idoneitas decipiendi proueniens ex idempritate ora-
 tionis unius & eiusdē secūdū materiā & secūdū situm magis
 debitum partibus in oratione positis. Causa apparentie
 huius fallacie. est oratio diuisa: habens idempritatem in
 c iij

questio

solutio

Alia accidentia

compositio quid

fallacia compo^{nis}

ca apparentie huius

ca falsitatis

oratio composita

oratio diuisa

*2° mod^{us} fall^{us} compo^{nit}
19.*

materia cum oratione cōposita. Causa falsitatis siue defec-
tus est diuersitas sensus compositi a diuiso. Notandum q̄
quādo oratio ē uera ī sensu diuiso z falsa ī sensu composito.
tūc ē fallacia cōpositionis. Dicit^r tamē oratio cōposita quādo
determinatio determinat determinabile illud quod magis
apta nata est determinare. similiter dī oratio cōposita quan-
do dictiones ordinantur secundum situm magis debitum
Et dicitur oratio diuisa quando determinans determinat il-
lud determinabile qđ non est magis apta nata determinare:
uel quando dictiones ordinantur secundum situm minus de-
bitum. Unde sumatur hec oratio gratia exempli: quicquid
uiuit semper est in ista oratione sunt duo determinata scilicet
hoc uerbum uiuit. et hoc uerbum est. z est una determi-
natio scilicet semper. si ergo hec determinatio scilicet semper
determinat hoc uerbum est qđ ponitur a parte predicati. sic
dicitur oratio composita quia tunc determinatio determinat
determinabile quod magis apta nata est determinare quia
illud uerbu^s est ponitur in situ determinato scilicet in predi-
cato Si autem determinat hoc uerbum uiuit. sic dicitur diuisa:
quia determinat illud determinabile quod est minus ap-
ta nata determinare: quia illud uerbum uiuit non ponitur ī
situ determinato ipsius uerbi Et tunc dictiones ordinantur
secundū suū min^{us} debitum Isti^{us} fallacie duo sunt modi Pri-
mus mod^{us} puenit ex eo qđ aliquod dictū pōt supponerī p se-
toto uel pro parte sui. z scđm istū modū paralogizat sic Quē-
cunqz possibile ē ambulare possibile ē qđ ipse ambulet: sedēre
possibile ē ambulare. ergo possibile est qđ sedēs ambulet Ad
hoc dicēdū qđ mīor ē duplex. qđ si hoc dictū sedentē ambula-
re supponit pro se toto huic p̄dicato possibile est id ē sedens
sedendo potest ambulare. tunc hec composita est falsa. sicut
etiam impossibile est dicere. qđ sedēs ambulet si autē istud dic-
tum supponat pro parte sui tunc est diuisa et uera et non se-

quitur conclusio. et est sensus sedentem possibile est ambulare
id est sedens nunc habet potentiam ut postea ambulet Et simi-
liter: quicumque possibile est scribere possibile est quod ipse sci-
bat non scribentem scribere est possibile. ergo possibile est
quod non scribens scribat Dicendum est ad istum paralogismum
sicut ad primum Secundus modus provenit ex eo quod aliqua de-
terminatio potest referri ad diversa. et penes istum modum
paralogizatur sic. quicumque litteras scit nunc didicit eas sed
iste antiquus grammaticus scit litteras. ergo nunc didicit eas Di-
cendum quod maior est duplex. quia hec determinatio nunc. potest
determinare hoc verbum didicit. sic est composita et falsa et
sequitur conclusio vel potest determinare hoc verbum scit et sic
est diuisa et vera. et non sequitur conclusio Similiter hic quod unum
solum potest ferre plura potest ferre: sed quod non plura potest fer-
re potest unum ferre. ergo quod non potest plura ferre potest plura
ferre Dicendum quod maior est duplex. quia hec determinatio
solum potest determinari hoc verbum potest sic maior est falsa et composita
et est sensus quod illud quod non potest ferre unum: cum alio non potest
ferre plura. vel potest determinare hoc verbum ferre. et est
sensus verus et propositio diuisa vera sub hoc sensu. quod potest
iam ferre unum solum et ferre non plura potest plura ferre:
Similiter tu scis tantum tres homines currere. posito casu quod sex
currant. et nescias de tribus Nec est duplex quia hec dictio tan-
tum potest determinare hoc verbum scis. vel currere si deter-
minat. hoc verbum currere sic est composita et falsa. si scis: tunc
est diuisa et vera et paralogizatur sic: tu scis tantum tres homi-
nes currere. posito casu quod sex currant: sed quicquid scitur est
verum. ergo tantum tres homines currere est verum. maior est
duplex ut iam dictum est.

De fallacia diuisionis. Quid sit diuisio dictum est
prius Fallacia diuisionis est ydoneitas decipien-
di. proueniens ex eo quod oratio aliqua compo-

Secundus modus

ya

Fallacia diuisionis

cā apparentio

cā defectus

ij moī huius fall
19.

as
y

fita est uera. et diuisa falsa una et eadez manens secundū ma-
teriam. differens scđm formam diuersa significat q̄ creditur
esse uera in sensu diuiso. eo q̄ ueritatem h̄z in sensu compo-
sito. Causa apparentie huius fallacie est oīo cōposita. habēs
idēptitatē in materia cū oratione diuisa. Vel causa apparen-
tie est ydoneitas orōnis eiusdem scđm substantiam. et secun-
dum situm minus debitum. Cā defectus ē diuersitas sensus
diuisi a sensu cōposito. Istius fallacie duo sunt modi. Pri-
mus modus prouenit ex eo. q̄ aliqua cōiunctio potest copu-
lare inter terminos uel propositiones. Et secundū istum mo-
dum paralogizatur sic. Quēcūqz sunt duo et tria. sunt duo et
tria. quinqz sunt duo et tria. ergo quinqz sunt duo. quinqz
sunt tria. Ad hoc dicendum q̄ minor est duplex quia hec cō-
iunctio et potest cōiungere inter terminos uel inter propo-
sitiōes: si inter terminos sic est uera et cōposita. et est sensus.
duo et tria insimul iuncta faciunt quinqz. si inter propo-
sitiōes sic est falsa. et diuisa: et est sensus q̄ duo sunt quinqz per-
sone. et q̄ tria sunt quinqz persone quod ē falsum. Similiter
est hic. Quēcūqz sunt duo et tria. sunt paria et imparia. quin-
qz sunt duo et tria. ergo quinqz sunt paria et imparia. Dicen-
dum q̄ minor est duplex. quia ibi potest esse copulatio inter
terminos: et sic est uera et cōposita et est sensus. quinqz sunt
duo et tria insimul coniuncta. uel est copulatio inter propo-
sitiōes et sic est falsa et diuisa et est sensus. quinqz sunt duo
et quinqz sunt tria. qđ est falsum. Similiter hic. Omne animal
est rationale uel irrationale sed non omne animal est ratio-
nale. ergo omne animal est irrationale. Dicendum quod ma-
ior est duplex ex eo q̄ ista coniunctio uel potest coniungere
inter terminos. et sic est uera et cōposita. uel inter propo-
sitiōes. et sic est falsa et diuisa: Similiter hic. Omne animal
est sanum uel egrū. Vel hic. Omnis substantia est corporea
uel incorporea uel hic. omnis linea est recta uel curua. Un-

de omnes iste sunt uere quādo cōiunctio coniungit inter ter-
 minos et sunt cōposite Sed sunt false quādo coniunctio cō-
 iungit inter oratiōes et propositiones . et diuise quia cōiun-
 ctio p se et primo est cōiunctiua partium orationis ex conse-
 quenti ipsa cōiungit orationem cum oratione Secunda^o mo-
 dus huius fallētie diuisionis prouenit ex eo. q̄ aliqua deter-
 minatio potest referrī ad diuersa. ut hic quo uidisti hunc per-
 cussū. hic percussus est. sed oculo uidisti hunc percussū.
 ergo oculo percussus est Dicendū q̄ minor est duplex quia
 iste ablatiuus oculo potest determinare hoc participiū per-
 cussus. et sic est diuisa et falsa et est sensus tu uidisti hunc per-
 cussū oculo et sic sequitur cōclusio uel potest determinare
 hoc uerbū uidisti et sic ē cōposita et uera et tunc est sensus .
 Tu uidisti cū oculo hūc percussū sed tūc nō sequitur cōclusio.

Sequitur fallacia accentus Accētus ē certa lex et
 regula ad eleuandū uel deprimendū sillabā uni-
 uscuiusq̄ dictionis. et iste accentus diuiditur in ac-
 centū grauem. acutū et circumflexum Grauis est qui depri-
 mitur in fine . Acutus accentus est qui in fine eleuatur uel
 acuitur . Circumflexus est qui acuitur et deprimi^t simul ut
 circumflexus est q̄ procedit ab ymo et procedit in altum et fi-
 naliter tendit in ymum ut hierusalem Fallacia accentus est
 ydoneitas decipiendi proueniens ex multiplicitate dictiōis
 eiusdem secundum substantiam. diuersē secundum modum
 proferendi diuersa significantis Causa apparentie huius
 fallacie est unitas dictionis secundum materiam uel secun-
 dum substantiam solum Causa defectus est diuersitas si-
 gnificatorum Istius fallacie duo sunt modi Primus mo-
 dus prouenit ex eo q̄ aliqua dictio potest proferri diuer-
 sis accentibus ut hic Omnis populus est arbor . gens est
 populus ergo gens est arbor Dicendum q̄ maior est du-
 plex quia prima sillaba huius dictionis populus potest pro-

Secundus in huius hōt

*Accentus quid &
 dunt
 Grauem.
 Acutum &
 circumflexum.*

fallacia accentus

ca apparentie

*ca defectus
 y. mod. huius
 19*

ferri longa. et sic est uera: et non sequitur conclusio uel potest esse
breuis. et sic est falsa. et sequitur conclusio Similiter hic om
nis ara est in templo. stabulum porcorum est ara. ergo stabulum
porcorum est in templo Dicendum est hic sicut prius Similiter
hic quicquid hamatur hamo capitur. mulier amatur ergo
mulier hamo capitur Dicendum quod maior est duplex ideo quod
hec dictio hamatur potest proferri cum aspiratione uel sine as
piratione. si primo sic est uera. et non sequitur conclusio: si secundo
sic est falsa et sequitur conclusio Vel sic Quoscumque uiros iu
stum est pendere dignum est penam pati. sed iustos uiros di
gnum est pendere ergo iustos uiros dignum est penam pati.
Unde utraq; premissarum est duplex eo quod hec dictio pende
re potest proferri. media longa uel media breuis. Secundus mo
dus prouenit ex eo quod aliqua uox potest esse dictio uel oratio
ut hic: Tu es qui es. sed quies est requies. ergo tu es requies
Dicendum quod maior est duplex. eo quod qui es potest esse dictio uel
oratio. si sit dictio tunc est falsa et sequitur conclusio. si sit ora
tio. sic est uera et non sequitur conclusio Similiter hic quicquid
fecit deus inuite. fecit deus coacte. sed deus fecit uinum in ui
te ergo deus fecit uinum coacte Dicendum quod maior est du
plex. eo quod inuite potest esse oratio uel dictio si dictio. sic est ue
ra. et non sequitur conclusio. uel possunt esse oratio. et sic est
falsa et sequitur conclusio Similiter hic Quicumque habet di
lectionem supernam habet dilectionem dei. usurarius habet
dilectionem supernam ergo usurarius habet dilectionem dei. Dicendum quod
hec dictio supernam potest capi dupliciter. uno modo ut est dictio.
et sic minor est falsa. et sequitur conclusio Alio modo potest esse oratio et sic est
uera et non sequitur conclusio. Similiter hic. metuo longas perire no
ctes lidia dormis Domini hec dictio metuo potest esse dictio uel oratio
Sequitur de fallacia figure dictionis Fallacia figu
re dictionis ultimo loco ponitur inter fallacias in dic
tione. quia facit multiplex fantasticum Figura est

ser. mod. huius facti

No.

que termino uel terminis clauditur .termino . ut circulus .
 terminis ut triangulus . quadrangulus . et similitudinarie hic
 sumitur Fallacia figure dictionis est similitudo dictionis cū
 dictione penes finalem terminationē in parte nō idem signi
 ficante ⁊ facit multiplex fantasticū Est autem multiplex fan
 tasticus quādo aliqua dicitio significat unum . et uidetur signi
 ficare aliud . ppter similitudinem quam habet in parte cum
 alia dictione . ut uidere significat passionem ⁊ uidetur signifi
 care actionē propter hoc qd est simile huic uerbo agere Cau
 sa apparentie huius fallacie . ē similitudo dictionis in pre cuz
 alia dictione nō idem significante Causa defectus huius fal
 lacie . ē diuersitas eorum que uidentur esse similia Ista autē
 similitudo fit tribus modis scilicet . uoce . significatiōe et sup
 positione Et secundū hoc tres sunt modi huius fallacie Pri
 mus modus prouenit ex simili terminatiōe dictionis cum
 alia dictione ut qualiscumq; ē musa talis ē poeta sed musa
 ē feminini generis ergo poeta ē feminini generis Dicendū
 qd nō sequitur qd si aliqua sint eiusdem terminationis qd sint
 propterea eiusdem generis . Similiter hic omnis aqua ē hu
 mida fluius ē aqua ergo fluius ē humida Dicendū qd nō
 oportet qd si fluius sit aqua . qd ergo quicquid dicatur de
 aqua qd hoc etiam dicatur de fluuio sub eadem terminatio
 ne Vel sic . omnis homo ē albus mulier ē homo ergo mulier
 ē albus . Unde ī omnibus p̄dictis paralogisimis masculinū
 interpretatur femininum . aut si formatur sic paralogismus
 musa et poeta similiter terminantur . sed musa ē feminini ge
 neris . ergo poeta . tunc non ē ibi fallacia figure dictionis .
 sed fallacia consequentis a cōmuniter accidētibus ut postea
 parebit : Secundus modus prouenit ex mutatiōe unius pre
 dicamenti in aliud Vel qd una species unius p̄dicamēti mu
 tatur in aliam speciem ut hic . Quicquid heri emisti hodie
 comedisti . carnes crudas heri emisti . ergo carnes crudas

Figura quid

Fallacia figure dictionis

Multiplex fantasticus

ca apparentie

ca defectus

3us modus huius fallacie

Primus modus

Secundus modus

comedisti Dicendū est q̄ nō sequitur qz quicquid dicit rem
de predicamento substantie crudū dicit tam de predicamen
to qualitatis et sic proceditur de uno predicamento in aliud
Similiter hic quicquid heri uidisti hodie uides sed uidisti
heri album . ergo albū hodie uides. Dicendum q̄ nō sequi
tur. quia albū significat per modum qualitatis. quicquid ue
ro dicit rē de pdicamento substantie Similiter hec do tibi so
lum denariū sed solū denariū non habeo. ergo do tibi quod
non habeo Dicendū q̄ hec dictio solū dicit relationem qz ut
habetur in secundo elencoꝝ solū dicitur quasi non cū alio et
hec dictio qd dicit substantiaz et sic proceditur relatione ad
substantiā Similiter est hic aliqs dat cito equū. sed nō habet
cito equum. ergo aliquis dat cito qd non habet Dicendū q̄
nō sequitur: quia cito dat modū actus siue qualitatem. et qd
dicit substantiā. et sic proceditur a qualitate ad substantiam.
Similiter quādo pceditur ab una specie unius predicamē
ti ad aliā ut quantoscūqz digitos heri habuisti hodie habes
deceꝝ digitos heri habuisti. ergo deceꝝ digitos hodie habes
posito q̄ unū amiseris Dicendū q̄ nō sequitur quia hec di
ctio quantoscūqz dat quantitateꝝ cōtinuam ⁊ hec dictio de
cem dicit quantitatē discretā Tertius modus prouenit ex
diuersa suppositiōe termini. ut homo est species. ergo aliqs
homo est species Et hic homo est dignissima creaturarum.
ergo aliquis homo ē dignissima creaturaz hic est processus
a simplici suppositione ad personalem Similiter hic Omnis
homo est animal . ergo omnis hō est hoc animal Similiter
hic. animal ē fortes. animal est plato ⁊ sic de alijs . ergo ani
mal est omnis homo: hic fit processus a pluribus determina
tis ad unam determinatam Et iste modus solet appellari
uniuocus . quia ille terminus uniuoce et equaliter sic se ha
bet ad omnia supposita Unde in qualibet pmissarum suppo
nit pro uno. in conclusione uero pro pluribus ⁊ sic uariatur

Tertius modus

eius suppositio Et intelligendum q̄ in pdictis quale quid in
 terpretatur hoc aliquid id ē commune uel uniuersale interpre
 tatur singulare Si enim animal est hoc aliquid. si tūc argua
 tur sic animal est sortis. animal est hō. & sic de alijs: ergo ani
 mal est oīs homo: est bonū argumentum. sicut hic. sortis cur
 rit. plato currit & sic de alijs. ergo oīs homo currit Simili
 ter hic non sequitur. quando fit processus ab immobili sup
 positione ad mobilem ut omnis homo est animal. ergo om
 nis homo est hoc animal et sic de alijs. hos tres modos po
 nit aristoteles dicens. q̄ figura dictionis fit. quādo interpreta
 tur nō idem uel diuersum. ut masculinū. femininum uel neu
 trum uel e conuerso et rursus quid interpretatur quale uel
 quantum iterum quando commune interpretatur singulare
 uel hoc aliquid.

Sequitur de fallacijs extra dictionē. que sūt septem
 scilicet accidēs. secundū quid ad simpliciter. igno
 rantia elenchi: petitiō p̄cipij. cōsequens. nō causa
 ut causa. secundū plures interrogatiōes ut unā Differūt au
 tem iste fallacie a fallacijs ī dictionē. quia fallacie ī dictionē ha
 bent causāz apparentie ex pte uocis Sed fallacie extra dic
 tionez habēt causāz apparentie et defectus et ex pte rei. & nō
 ex pte uocis et propter hoc dicuntur extra dictionē. Inter
 has p̄io dicēdū ē de fallacia accidētis Unde accidēs p̄t
 hic sumit idē est q̄ extraneū. ī pte idē. & ī pte diuersum. ut
 hic hō est species sortis ē hō ergo sortis ē species hō enī
 est ī parte idem cū specie scilicet quādo sumitur pro re uni
 uersali. et in parte est diuersum a specie scilicet quādo sumit
 tur pro suppositis. Notandum q̄ in fallacia accidentis sunt
 ista tria scilicet. accidēs. res subiecta & attributum. exem
 plum ut homo est species. sortis est homo. ergo sortis est
 species hoc mediūz homo est res subiecta & minor extremi
 tas est accidēs. & maior extremitas attributū Causa appare

Aristo.

7. fallacie ex dictione

*Accidens
 secundū qd ad simp
 ignorantia elenchi*

*Petitiō Principij
 consequens*

*nō cā ut cā
 secundū plures interrogatiōes*

Accidens pro ut hic

Accidens.

Res subiecta &

Attributum

cā apparente

ca de fortis
3° mod^o huius fall
19

Secundus modus

Tertius modus

tie est cōuenientia aliquorū duorū in aliquo tertio secundū partē siue est partialis ydēpritate aliquorum duorum **L**ausa defectus est diuersitas eorundē Huius fallacie tres sunt modi Prim^o modus prouenit ex eo q̄ aliquid uere predicatur de aliquo subiecto. et ppter hoc creditur uere dici d̄ accidēte ei^o a quo est diuersū Del quādo aliqd primo attribuitur rei subiecte in pmissis z postea attribuitur ei^o accidēti in conclusione. ut hic homo est species fortes est homo ergo fortes est species Dicendū q̄ non ualet quia ille termin^o species qui est attributū. assignatur in esse forti. q̄ est accidēt eo q̄ dicitur de homine: quod est res subiecta Similiter hic Animal est genus homo ē animal. ergo homo ē genus. Similiter hic. Omne es ē naturale. statua ē es. ergo statua ē naturalis nō sequitur. quia naturale uere predicatur de ere z propter hoc attribuitur in conclusione statue. qd̄ non fit uere: Similiter hic. Cognosco coruistū. coruistus ē ueniens. ergo cognosco uenientem Dicendum q̄ nō oportet. q̄ si cognoscas coruistum secundū se q̄ ppter hoc cognoscas eum sub illo accidēte qd̄ ē ueniēs Secundus mod^o puenit ex particulari ydēpritate aliquorum duorū in aliquo tertio Del quādo aliquod commune predicatur de aliquibus duobus cū quibus est ī parte idem. et in pte diuersum. et ppter hoc illa duo credunt̄ esse eadē inter se. ut hic fortes ē homo. plato est homo. ergo fortes ē plato. Similiter hic. homo est animal. equus est animal ergo equus est homo. Dicendum q̄ nō oportet q̄ si aliqua duo pueniant in aliquo tertio. ppter hoc conueniant inter se Tertius modus puenit quando ex duobus aliquib^o diuisim sumptis male inferitur aliquod cōiunctum secundū accidens ut iste ē albus. et ē monachus ergo ē albus monachus Similiter hic. Iste canis est pater et tuus. ergo ē pater tuus non sequit̄ quia licet ille conueniāt in aliquib^o secundum partem tamen secundum aliam partē

differtunt Et sciendum q̄ non licet inferre ex diuisis coniu-
tum z habetur. ij. periberecmenias quādo predicatur diuer-
sa accidentia sibi iuicem per accidēs cōuenientia. sicut albus
esse monachum Similiter quando duo predicantur quoruz
secundū intelligitur in primo: ut uniuersale in suo specialio-
ri. ut iste est homo z est animal ergo homo animal. quia ani-
mal intelligitur in homine sicut album in homine albo Sz in
oibus alijs licet ex diuisis inferre coniuictum Vnde notādū
q̄ quando aliqua duo accidentia pdicantur de aliquo quorū
primum in subiecto est per alteram non p se z ex talibus di-
uisum captis nō lz inferre cōiuictum uel econtra. ut iste est al-
bus: z est monachus ergo est albus monachus nam albedo
nō ē in subiecto secundū se. sz secundū habitum similiter ex cō-
iunctis non licet inferre diuisum quando ista q̄ cōiungūtur di-
minuunt de ratione alterius ut ille homo est mortuus. ergo
est homo z mortuus In omnibus autem alijs lz ex cōiunctis
inferre diuisum. sed illud ultimū argumentum facit fallaciā
secundū quid ad simpliciter Accidens sic diffinitur ab aristo-
tile Accidēs est quod ē extraneum i parte idē. z in parte di-
uersum Secundam accidēs uero fiunt paralogismi. quando
idem similiter fuerit assignatū inesse rei subiecte et accidēti.
ut homo est spēs. sortes est homo ergo sortes est species. ho-
mo enim secundum q̄ sibi conuenit esse speciem. aliter capi-
tur a modo per quem conuenit sorti z platoni. quia conuēit
enim esse speciem ut ē essentia quedam communis predica-
bilis d̄ pluribus. z put est in pluribus sic est in sorte platōe
z sic sortes est accidens hō uero res subiecta z species signi-
ficatur utrisq; inesse Vnde accidens nō sumitur hic put dif-
finitur a porphirio. sed ut dictum est.

Sequitur de fallacia secundum quid ad simpliciter
dictum secundum quid appellatur hic determi-
natio diminuens de ratione uel de esse cui adiu-

f i

Nota

da

*Accidentis definitio
2^m. aristotelem*

*.atq; .definitur accidēs
a' Porphyrio*

dictum scilicet quid

Dictum simp
falla 2^m qd ad simp

ca appa^{te}

ca falsi^{ty}

1° m^o

2°

3°

4°

4°

gitur. ut cū dico hō mortuus. mortuum enim diminuit de ra
tione hominis. Dictū simpliciter appellat aliqd indiminutū.
ut homo Fallacia secundum quid ad simpliciter est ydenci
tas decipiendi. pueniens ex apparenti psequencia dicti secū
dum quid ad dictuz simpliciter. Causa apparentie huius fal
lacie. ē convenientia huius dicti quod ē secundū qd ad illud
quod est simpliciter ⁊ econuerso. Causa falsitatis est diuersi
tas significatorū. Fit autem hec fallacia tot modis quot mo
dis cōtingit addere alicui determinationē diminuentez. Pri
mo mō secundū partem in mō ut ille est hō mortuus ergo ē
homo non sequitur quia mortuuz diminuit de ratione homi
nis. Et hic. chimera est ens opinabile ergo est ens. non sequi
tur: quia opinabile diminuit de ratioe huius quod est cē. Se
cundo modo secundum partem integram. ut cubiops est al
bus secundum dentes ergo est albus. Tertio modo i his que
sunt ad aliquid ut diuitie non sunt bone male utenti ergo nō
sunt bone. non sequitur. licet enim diuitie comparate ad ali
quid non sunt bone tamen i se sunt bone. Quarto modo i his
que secundum locum sunt. ut bonum est mactare patrem in
trianis ergo bonum est mactare patrem suum. uel sic. bonū
est uti dicta in locis egroratus ergo bonū est uti dicta. Qui
to modo in his que sunt secundum tempus. ut bonum ē ie
iunare in quadragesima ergo bonum est ieiunare. uel sic. ex
pedi alicui mederi quando egroratur ergo expedit alicui me
deri non sequitur. quia licet expediat mederi secunduz quid
non tamen simpliciter. Sciendum autem. qd i omnibus istis
inspiciendū ē ad contradictionē ut si aliquis respōdes dicat.
qd nō expedit mederi ⁊ opponēs assumat qd expedit quan
do egroratur. non contradicit ei. sed stat in fallacia secundum
quid ad simpliciter. Et sciendum qd eadē est fallacia si ex eo
qd ē secundum quid inferatur simpliciter et econuerso. Et
intelligendum est quod ista fallacia quando fit ab eis scdm

quid ut in pluribus fit affirmatiue . sed quando fit a dicto
simpliciter ut in pluribus arguitur negatiue. Sequitur falla
cia ignorantie.

Elenchus est silogismus contradictionis unius et eius
dem. non nominis tantum. nec etiam rei tantum sed no
minis et rei simul. non sinonimi. sed eiusdem. et ex
his que data sunt de necessitate non connumerato eo quod erat in
principio ad idem. secundum idem. similiter et in eodem tempore.
Elenchus est silogismus contradictionis. id est silogismus con
cludens contradictoriam propositionem dare a respondente
In diffinitione elenchi quedam ponuntur ratione silogismi ut
ex his que data sunt ex necessitate accidere per quod remo
uetur fallacia accidentis. et ponitur non connumerato eo quod
erat in principio. per quod remouetur petitio principij ut post
ea patebit. Alia ponuntur ratione contradictionis. ut unius et
eiusdem. id est unius subiecti et predicati Unde nisi esset idem subiectum
et idem predicatum non esset contradictio. ut ethiops est niger ethi
ops non est niger secundum deum. ex quo non est idem predi
catum. id est non est contradictio Et similiter hic nullus homo mortuus
currit et quidam homo currit non est contradictio quia non est idem sub
iectum Item secundum idem: ad idem similiter et in eodem tem
pore. ponuntur ratione contradictionis. et contra istas quatuor partes
peccat hec fallacia. que dicitur ignorantia elenchi. secundum quod est una
de tredecim fallacijs. Alio modo accipitur generaliter et tunc
sic diffinitur Ignorantia elenchi est unus defectus genera
lis. ad quem reducuntur omnes alie fallacie ostendendo quo
modo peccant contra istas particulas. ut postea patebit. Iste
enim particule non omnis tantum: nec rei tantum sed omnis
et rei simul non sinonimi et sic de alijs ponuntur ratione
silogismi et ratione contradictionis. quia iste exigunt quod
nomen sit unum et res una. et quod non sit nomen sinonimum
Unde non est ibi contradictio. marcus currit et tullius non

f ij

Elenchus quid

Ignorantia Elenchi quid

*Fallacia ignorantie
elenchi.*

ca appa^{te}

ca falsi^{ty}

iii^{or} modi huius fallacie

1° mo)

2°

3°

4°

currit. nec est ibi filogifinus. Omnis gladius scidit. quoddam instrumentum est ensis. ergo quoddam instrumentum scidit. Fallacia ignorantie elenchi. est ydoneitas decipiendi pronones ex apparenti observatione particularum diffinitionis elenchi. que conveniunt ei ratione contradictionis tantum scilicet ad idem. secundum idem similiter et in eodem tempore. Causa apparentie huius fallacie est convenientia dictorum scilicet quod ad dicta simpliciter. Causa falsitatis est diversitas eorum. Unde huius fallacie quatuor sunt modi. Primus modus est contra hanc particulam ad idem ut duo sunt duplum unius. et non sunt duplum trium ergo sunt duplum et non duplum et in utraque premissarum non sumitur duplum ad idem et ideo non sequitur. Secundus modus peccat contra illam particulam secundum idem ut hoc est duplum illi secundum latitudinem et non est duplum secundum longitudinem. ergo est duplum et non duplum. non sequitur quia duplum non sumitur secundum idem licet sumatur respectu eiusdem. Tertius modus peccat contra illam particulam similiter ut homo est species: nullus homo est species: ergo idem est species et non species. non sequitur. quia ibi non est contradictio in premissis quia ille terminus homo non sumitur similiter quia in una sumitur pro suis inferioribus in alia vero non sed pro se toto vel pro sua forma. Quartus modus peccat contra hanc particulam in eodem tempore. ut manus mea est clausa in hoc instanti et non est clausa in hoc instanti. ergo est clausa et non clausa. non sequitur quia non est in eodem tempore. Differt autem hec fallacia a fallacia secundum quid ad simpliciter. quia in illa est processus ab uno secundum quid sumpto. ad unum sumptum simpliciter. ut hoc est duplum secundum longitudinem ergo est duplum in ista vero est processus a duobus secundum quid sumptis. ad duo sumpta simpliciter ut hoc est duplum illi secundum longitudinem. et non secundum latitudinem ergo est duplum et non

duplū Sequit̄ de fallacia petitionis principij

Petere id quod est in principio: est quādo conclu-
sio que debet probari sumitur in premissis. cū er-
go idem sub eodem noīe non potest seipsum pro-
bare. ut homo currit. ergo homo currit. in talibus enī est pe-
tito principij. talis argumentatio est ridiculosa. nec cadit sub
arte. nec est petitiō huius quod est in principio Aliud enim ē
petere principium. et aliud est petere illud quod est in prin-
cipio. quia petere principium est. quando petitur idē sub eo-
dem nomine. ut homo currit. ergo homo currit et isto modo
nulla est fallacia quia non continetur sub aliqua specie argu-
mētationis nec secundū ueritatem nec secundum apparenti-
am: sed talis petitiō principij peccat cōtra silogismūz simpli-
citer dictum Sed petere illud qđ est in principio est quādo
idem petitur sub diuerso nomine. ut animal rationale currit
ergo homo currit Vel sic Petere illud qđ est i principio est
qđ minus notū sumitur ad p̄bationez magis noti Causa ap-
parentie huius fallacie est apparens diuersitas cōclusionis
a p̄missis Causa falsitatis est ydempritas eorundē. Petitur
aut̄ illud qđ fit i principio quinqz modis ut patet. viii. thopi-
corū. Primo mō qđ diffinitum petitur i diffinitione et ecō-
tra ut si dubitatur. utrum homo currat. uel non currat fiat ar-
gumentum animal rationale currit ergo homo currit. nulla
est ibi probatio. quia quando unum dubitatur necesse est al-
terum dubitari. et ita si sumatur unum ad probandum aliud
peccatum est. Secundus modus est quando particulare pe-
titur in uniuersali. ut nullus homo currit ergo sores currit
Vel si aliquis debeat probare qđ omnium contrariorum ea-
dem est disciplina z assumant omnium oppositorum eadem
est disciplina. ergo omnium contrariorum eadem est discipli-
na. hic petitur conclusio i premissis Tertius modus est quā-
do uniuersale petitur in particularibus. ut si aliquis debeat
f iij

alud petere ^{um} princi-
alud petere illud qđ est i p̄ncipij

ca appa-
ca falsi-
tro

4. modi
p°

2°

3°

49.
 59.
 probare. q̄ omnium oppositorū ē eadez disciplina. & sumat
 illam. omnium contradictoriorum contrariorum. & sic de ali
 is. est eadem disciplina. ergo omnium oppositorum eadem
 est disciplina uel sic sortes currit plato currit. et sic de ali s.
 ergo omnis homo currit Quartus modus est quādo comun
 etum petitur in diuisis uel econtra si aliquis debeat p̄bare.
 q̄ medicina est disciplina sani et egri. et dicatur sic arguēdo
 medicina est disciplina sani. et medicina est disciplina egri:
 ergo medicina est disciplina sani et egri. Quintus modus est
 quādo unum relatiuorum petitur in alio. ut si quis debeat
 probare q̄ sortes sit pater platonis. probetur sic. plato est fi
 lius sortes ergo sortes est pater platonis. non sequitur quia
 hoc assumitur quod est probandum. Sciendū q̄ hec fallacia
 non impedit si'ogisimū inferentem sed probantem & ita fal
 lacia petitionis peccat contra si'ogisimū dialereticū in quā
 tum dialereticus est.

De fallacia cōsequentis dicendum est. secunduz cō
 sequens fiunt paralogisimi. eo q̄ credimus conse
 quentiā cōuerzi que nō conuertitur Fallacia cōse
 quentis ē ydoneitas decipiendi proueniēs ex apparentia cō
 sequentie cōuerse que non cōuertitur. Causa apparentie hu
 ius fallacie ē cōuenientia unius cōsequentie uere ad aliā nō
 ueram Causa falsitatis est diuersitas eorundem Et sciendū
 q̄ bene r̄ argumentū a positione antecedētis ad positioē
 cōsequentis Huius fallacie tres sunt modi: Primus modus
 est quando arguitur a destructione antecedentis ad destruc
 tionem consequentis ut si homo est animal est ergo si homo
 non est animal nō est Mel a positione cōsequentis ad positi
 onem antecedentis ut si mel est rubeum est. ergo si rubeum ē
 mel est Ad istum enim modum reducuntur omnes prauē ar
 gumentationes. ab inferiori ad superius destructive Unde
 quotienscunq̄ fit processus ab inferiori ad superius cum

Falla cōsequentis
 cā appa^{te}
 cā falsi^{tas}

3° modus huius fallacie
 29.

ab inf non ad sup
 destruetur

distribuzione superiorum ne omnis homo currit. ergo cō animal
mal currit. ibi cōmittitur ista fallacia. uel nullus homo currit
ergo nullum animal currit. Secundus modus solet poni ab
insufficienti inductione singulariū ut fortes est animal. et cō
uerso. plato est animal et cōuerso. ergo omnis homo est ani
mal et cōuerso. hic enumerantur omnia singularia illius.
omnis homo est animal et non huius. omne animal est homo
que significantur per compositionem huius. q̄ est cōuerso
ad hanc. omnis hō est animal. Tertius modus prouenit a cō
muniter accidentibus. Et dicunt cōmuniter accidentia q̄ se
a quando cōsequuntur et aliquādo nō. ut iste est compr⁹ ergo
ē adulter. Similiter hic. musa et poeta similiter terminant sed
musa ē feminini generis ergo et poeta. Non sequitur ydēpri
tas generis et terminationis. aliquando se consequuntur et ali
quando non. eo quod non est in omnibus sed in aliquibus
Si aliquis dicat. quod in hoc ultimo tertio modo non tenet
cōuerso. Unde ibi non est consequentia. Dicendum est. q̄
ergo secundum quosdam sumitur consequentia a cōmuniter
accidentibus ad consequentiā necessariam et probabilem et i
istis nō sumitur cōsequētia necessaria s̄ pbabilis. Taliter au
tem ordinantur isti modi ab aristotile isto modo ordiato.

Sequitur de fallacia secundum non causam ut cau
sam. Ad cuius euidētiā sciendum quod duplex
est silogismus scilicet ostensiuus et ad impossibile.
Ostensiuus est qui habet unam solam conclusionem. Silogis
mus uero ad impossibile est quando aliquis silogistice duci
tur ad impossibile et propter hoc interimitur aliqua pmissarū
q̄ erat cā illius impossibilis. Unde iste silogismus semper ha
bet duas conclusiones ut cuz dicitur. est ne hō asinus hoc cō
cesso. Contra. nullus asinus ē animal rationale mortale. ho
mo est asinus. ergo homo non est animal rationale mortale.
sed hoc est impossibile. ergo et ista. homo est asinus. et ille

f iij

29.

39.

Nota

dup silogism)
ostensiuus & ad impo

Falla 2^m no caus ut cas

ca appa^{tie}
ca fal^{tatis}
ex^m. aristo^{us}

silogismus est in quarto modo p^{ri}e figure Scienduz e enim quod non causa ut causa semper fit in silogismis ad ipossibile Fallacia autem secundum no causam ut causaz fit. quando non ca ponitur ut ca: e propter hoc apparet sequi ipossibile z illud quod apparet esse causa interimitur ut si querat est ne brunellus ho: quo concessio. nullus asinus est animal rationale mortale sed ho est asinus z brunellus est homo. ergo homo non est animal rationale hoc autem est ipossibile. ergo brunellus non est homo In hac enim dicta argumentatione non e causa ut causa qz interimitur id qd apparet esse causa z no e: scilicet brunellus e homo Causa apparetie huius fallacie est conuenientia huius qd apparet esse causa et non est cum eo quod est causa. Causa falsitatis est diuersitas eorum dem. tale enim exemplum ponit aristoteles huius fallacie. ut querendo sic. Sunt ne anima z uita idem: quo concessio Contra mors z uita sunt contraria sed mors est corruptio ergo uita generatio z p^osequens uiuere e generari sed hoc est ipossibile qz quicquid uiuit no generatur sed generatum est ergo aia z uita no sunt idem hec conclusio peccat secunduz non causam ut causam. qz ex hoc enim qz anima z uita sunt idem non sequitur ipossibile z ita non debet interimi sed ista mors z uita sunt contraria quia in omnibus his id quod non est ca apparet esse causa qz communicat in terminis cum aliquib⁹ propositionibus ex quibus sequitur ipossibile. Ex istis patet qz ista fallacia non fit in silogismo ostensiuo ut omnis homo currit. sortes est homo z sol est i cancro. ergo sortes currit hec non est fallacia no cause ut cause quia hec propositio sol est in cancro non est causa. neque apparet ee ca. sicut apparet i silogismo ad ipossibile.

Dropositio plures e illa. i qua plura pdicant o pluribus: ul' plura de uno. ul' unu de plurib⁹ ut sortes currit z disputat uel sic. e ne hic uel hic ho. deuo

strato sorte z brunello. uel sortes z plato currunt z disputar
 Propositio una. aut e in qua unum predicatur de uno. z hoc
 q̄drupliciter siue unū numero ut homo est risibilis siue unū
 specie. ut sortes est hō siue unū genere. ut sortes est animal.
 siue unam secundū prius z posterius. ut hō est ens. animal
 est sanū Siue predicantur plura. ex quibus fit unū. ut hō e
 animal rationale mortale Secundū plures interrogationes
 fiunt paralogismi. quādo ad interrogatiōē plures. dat̄ una
 respōsio Causa apparentie huius fallacie e unitas interroga
 tionis cōplexe Causa falsitatis e pluralitas ipsius Duo sunt
 modi huius fallacie Prim⁹ modus e. quādo plura in singu
 lari numero subiciuntur uel predicantur ut hic. est ne hic z hic
 homo. demonstrato sorte z brunello si dicatur sic: ergo bru
 nellus est homo. si non ergo sortes non est homo Non enim
 bene respondit quando fecit responsonem unam ad interro
 gationem plures. s̄ dz respondere. uerū e pro uno et falsum
 p̄ reliquo: Secundus modus e quando plura i plurali nūero
 subiciuntur uel pdicantur. ut sunt ne ista bona. uel non bona:
 demonstratis bono et nō bono. si dicit bona ergo bonū est ma
 lum. si non bona. ergo bonum non est bonum debuisset enim
 respōdere bonū e bonū z malum e malū Si autem cōcedat
 aliq̄s hō dari diffinitiones simili modo i singulari z in plura
 li ut cecū est aptū natū uidet̄ z nō uidet. z ceca sunt apta na
 ta uidere z nō uidet. non effugient redargationē demonstrato
 uno ceco z altero uidente: z dicatur sic sunt ne illa ceca uel
 non ceca: si ceca. ergo illud e cecū. demonstrato uno uidente.
 nō enī dicebat illū esse cecum. z illū eē uidentē s̄ dabat unā
 respōsiōē eo q̄ concessit. q̄ similis daretur diffinitio in sin
 gulari numero z in plurali.

Dist bec autem reducendum est omnes fallacias
 ad ignorantiam elenchi. Reducere autem omnes
 ad ignorantiam elenchi est ostendere qualiter fal

*Propo' una. quadrip
 unum. numero
 unū spe
 unum ḡne
 unū 2^m pri⁹ post⁹*

ca apparente

ca falsitatis

Duo modi huius fallacie

89.

2°

*Reducere omnes fallacie
 ad ignorantiam elenchi.*

Sicut diff. ^{tra} adueniens
Gm qst s^{pe}z
ta. Ratio qst adue^{ns}
Silgmo qst elenchum
Aristo.

 Nota

ca

fallacia quilibet peccat contra aliquam particulam in diffinitione elenchi positam. aut ratione silogismi. aut contradictionis Sicut enim differentia adueniens generi constituit speciem ita ratio contradictionis adueniens silogismo constituit elenchum. Unde quicquid est in elencho. aut est in eo ratione contradictionis. aut ratione silogismi Dicit enim aristoteles. quod dividendum est omnes silogismos apparentes et elenchos: aut omnes reducendum est ad ignorantiam elenchi. Equiuocatio et amphibologia. et figure dictionis reducuntur ad ignorantiam elenchi. eo quod duplex esse impedit silogismum et contradictionem Sed compositio accretus diuisio. reducuntur ad ignorantiam elenchi in eo quod non est oratio eadem uel idem nomen sed differens. oportet autem hoc scilicet nomen et rationem esse eadem quemadmodum et rem si debeat esse elenchus Qui uero secundum accidens fiunt. manifesti sunt finito silogismo quia fiunt contra particulam in diffinitione elenchi positam sunt scilicet necesse est aliud accidere per ea que posita sunt et concessa Et secundum hanc fallaciam que est secundum accides. artifices et scientes sepius ab inscijs redarguuntur. facientibus silogismos contra sapientes nam secundum accides faciunt silogismos apparentes Qui uero secundum quid ad simpliciter reducuntur ad ignorantiam elenchi quonia de eodem non est affirmatio et negatio ut ethiops est albus secundum dentes. ergo est albus Manifesti autem sunt silogismi. qui prius dicti sunt et quales nuncupantur Qui uero fiunt secundum id quod petitur in principio. et non causam ut causam peccat manifeste contra diffinitionem silogismi. quia in silogismo oportet sequi aliud de necessitate. quod non erat in principio et sic oportet quod premissa sint causa conclusionis silogismi Qui uero secundum consequens reducuntur sicut illi qui fiunt secundum accides Qui secundum plures interrogationes ut unam. reducuntur ad elenchum eo quod peccat contra unitatem propositionis. ibi enim non sumitur propo

fitio una: et per consequens nec propositio nam eadez est dif-
finitio unius rei et rei. ut hois et unus hominis. simile autē
et in alijs Unde propositio una. unū de uno affirmat sed non
est ita in ppositione plures. in qua predicatur plura de uno
uel unū de pluribus et propter hoc peccant cōtra unitatem
ppositionis Item omnes fallacie in dictione secunduz quid
ad simpliciter. reducuntur ad ignorantiam elenchi. eo qz pec-
cant cōtra dictionem Omnes autēz alie fallacie extra dictio-
nem. reducuntur i hoc qz peccāt cōtra diffinitione silogismi.
Et hec de fallacijs petri hispani dicta sufficiant.
Incipit septimus tractatus de suppositionibus.

Orū que dicuntur quedam dicuntur cū com-
plexione ut hō currit Quedā vero sine com-
plexione ut hō. qz ē termin⁹ incomplexus Ter-
minus par h. c. sumit est vox significans uni-
versale uel particulare ut hō uel sortes et sic
de alijs Terminorū autem incomplexorum unusquisqz. ut si-
gnificat substantiā. aut qualitatem aut quantitatem. aut ad ali-
quid. aut agere aut pati. aut ubi. aut quando. aut situs. aut
habitus Significatio ut hic sumitur. est rei per uocem secun-
dum placitum representatio Quare cum omnis res. aut sit
uniuersalis. aut particularis oportet dictiones non significā-
tes uniuersale aut particulare non significare aliquid. et sic
non essent termini prout hic sumitur terminus ut signa uni-
uersalia uel particularia. Significationum alia est rei sub-
stantiue et hec fit per nomen substantiuum. ut homo Alia
est rei adiectiue. et hec fit per nomen adiectiuum. uel
per uerbum ut currit. uel albus que non est proprie signi-
ficatio substantiua uel adiectiua sed significatur aliquid sub-
stantiue uel adiectiue Et significare aliquid substantiue uel
adiectiue sunt medi uocum quia adiectiuatio ⁊ substantiua-
tio sūt compositiones medi ⁊ differētie reꝝ que significātur ⁊

*Quedam dicuntur
cū complexione
Quedam sine
Terminus ꝑ ut hic
Termin⁹ incomplex⁹ sig^{cat}
X. Predicamenta*

*Significatio ut hic
unius res aut uniuersalis
aut pars est*

Significatio rei substantiue

Significatio rei adiectiue

Nota Substa^{ur} dicunt^{ur}
supponere
Nota adiectiua dicit^{ur}
Vba dicunt^{ur} copulam
Suppo^{to} quid dicit^{ur}
diffinit a suppo^{to}

Sup^{to} est sup^{to} ad sig^{tu}
Sup^{to} est suppo^{to} ad suppo^{to}
copulatio quid

Suppo^{to} cōis
Suppo^{to} discreta
Suppo^{to} cōis alia natu^{lis}
alia acci^{lis}
nat^{lis}
Acci^{lis}

Acci^{lis} simp^x

non significationes Nomina uero substantiua dicuntur supponere sed nomina adiectiua uel uerba dicuntur copulare Suppositio est acceptio termini substantiui pro aliquo Differunt autem suppositio et significatio quia significatio fit per impositionem uocis ad significandum rem. suppositio est acceptio termini iam significantis rem pro aliquo .ut cum dicitur homo currit iste terminus homo tenetur stare pro sorte platonis et sic de alijs Unde significatio prior est suppositio et in hoc differunt quia significatio est uocis . suppositio est termini iam compositi ex uoce et significatione ergo supponere et significare non sunt idem. sed differunt per locum a coniugatis Item significatio est signi ad signatur suppositio uero est supponeris ad suppositum ergo suppositio non est significatio Copulatio est acceptio termini adiectiui pro aliquo Oppositionum .alia communis .alia discreta Suppositio communis est que fit per terminum comitem ut homo animal Discreta est que fit per terminum discretum .ut sortes .uel per terminum commune cum pronome demonstratiue primitiue speciei ut iste homo qui est terminus discretus. Item suppositionum communium .alia naturalis alia accidentalis Suppositio naturalis: est acceptio termini communis pro omnibus his pro quibus aptus natus est participari ut iste terminus homo per se sumptus supponit pro omnibus hominibus .tam qui sunt quam erunt et qui fuerunt Accidentalibus suppositio est acceptio termini comitem pro omnibus pro quibus exigit suum adiunctum ut homo currit .hic iste terminus homo supponit pro omnibus hominibus presentibus Et cum dicitur homo fuit uel homo cucurrit . supponit pro preteritis Et cum dicitur homo erit uel homo curret . supponit pro futuris Et sic habet diuersas suppositiones secundum diuersitatem eorum que ei adiunguntur Accidentalium suppositionum alia simplex . alia personalis Suppositio accidentalis simplex .est acceptio termini

cōmunis pro re uniuersali significata p̄ ip̄sum terminum ut
cum dicitur hō est species animal est genus Ibi iste termi
nus homo supponit p̄ homine in cōmuni. et non pro aliquo
inferiori Similiter dicendum est de quolibet termino cōmu
ni: ut risibile est proprium. rationale est differentia albū est
accidens Item suppositionū simplicium. alia est termini cō
munis in subiecto positi. ut homo est species Ibi iste termi
nus homo simplicem habet suppositionem. q̄ solum suppo
nit pro natura speciei Alia est termini communis positi in
predicato propositionis affirmatiue. ut omnis homo est ani
mal Ibi iste terminus animal in predicato positus simplicē
habet suppositionem quia solum supponit pro natura gene
ris. Alia est termini cōmunis positi post dictionē exceptiuā
ut omne animal pr̄ter hominem est irrationale. e. Ibi iste ter
minus hominem simplicem habet suppositionē quia non li
cet fieri descensum sub ipso Unde non sequitur omne animal
pr̄ter hominem est irrationale. ergo omne animal pr̄ter hūc
hominem est irrationale ex quo ibi est fallacia figure dictio
nis. p̄cedendo a suppositione simplici ad personalem Simi
liter est hic homo ē species. ergo aliquis homo ē species Et
similiter hic. omnis homo est animal ergo omnis homo est hoc
animal In oībus enim istis fit. p̄cessus a simplici suppositione
ad personalem. q̄ autem terminus in predicato positus sim
plicem habet suppositionem. patet quia cum dicitur omniū
oppositōrū eadem est disciplina. nisi ille terminus disciplina
simplicem haberet suppositionem. sic fieret descensus sub ip
so et esset falsa. Nulla enim particularis disciplina est om
nium contrariorum. medicina enim non est omnium contra
riorum. sed solum sani et egri. gr̄matica non est omnium cō
trariorum: sed solum congrui et incongrui. logica ueri et fal
si et sic de alijs Personalis autem suppositio est ceptio ter
mini cōmunis pro suis inferioribus ut cum dicitur. homo

*Nota diff. hanc
p̄ numerū positiōe*

*q̄ nulla parti^{is} synthē
sit oīz extrinsec*

p̄ sonalis suppo^{tiō} quid

determinatio suppositio

confusa suppositio

surit iste terminus hō supponit p suis inferioribus Item
personalium suppositionū. alia est determinata. alia confusa
Determinata suppositio. ē acceptio termini cōis indiffinite
sumpti. uel cū signo particulari determinatus. ut homo currit
uel aliquis homo currit Et dicitur utraqz illarum determina
ta. qz licet in utraqz istarū iste terminus homo supponit pro
omni homie. taz currente q̄ nō currente: tamen p uno solo
hoie currente uera dicitur Et quia aliud est supponere z ali
ud est locutionē eē ueram pro aliquo uel falsaz igitur in pre
dictis ut dictū est iste terminus hō. supponit pro omni homi
ne tam currente q̄ non currente. licet reddat locutionē ueraz
p currente solo q̄ aut in utraqz istarum sit determinata sup
positio patet. qz cum dicitur aīal est fortes. uel animal ē pla
to. et sic de alijs. ergo aīal est omnis homo Ibi est fallacia fi
gure dictōis a plurib⁹ determinatis ad unā determinatā pce
dendo Et ideo iste terminus aīal diffinite positus hz deter
minatam suppositionē. et similiter cuz signo particulari. Cō
fusa suppositio est acceptio termini cōis pro pluribus medi
ante signo uniuersali. ut cuz dicitur oīs homo est animal. ibi
iste terminus homo supponit p pluribus mediante signo uni
uersali. quia supponit pro quolibet suo supposito Item confu
sarum suppositionum alia est confusa necessitate signi ul' mo
di. et alia necessitate rei ut cū dicitur omnis homo est animal
ibi iste terminus homo mediante signo uniuersali confundi
tur siue distribuif p quolibet supposito Et iste termin⁹ ani
mal a parte predicati positus. cōfunditur necessitate rei. Et
cuz unu quisqz hō suam habeat essentiam ideo hoc uerbum
est necessitate rei tenetur pro tot essentijs. pro quot homi
nibus tenetur iste terminus homo z cū unicuiqz homini in
sit sua animalitas ideo iste termin⁹ animal necessitate rei te
netur pro tot animalibus pro quot hominibus iste termin⁹
homo. et pro quot essentijs hoc uerbum est Unde iste termi

us homo debet supponere: confuse. mobiliter et distributiue sed confuse et distributiue tenetur. q: tenetur pro omni boie. mobiliter uero. quia licet fieri descensus sub eo p quo liber suo supposito ut ois homo e animal ergo fortes est animal sed iste terminus aial dicitur confundi immobiliter qz non licet fieri descensum sub eo ut ois homo est animal. ergo omnis homo est hoc animal Ibi enim fit procellus a simplici suppositione ad personalem Sicut hic. homo est dignissima creaturarum ergo hic homo uel aliquis homo Dei rosa est pulcherrim^o floz. ergo aliqua rosa. Sed differunt in hoc quia in istis est simplex suppositio ex pte subiecti. in illa uero ex parte predicati. licet uideatur opposituz esse quod superius dictum est q in hac ppositione: omnis homo est animal. iste terminus animal in pdicato positus simplicem habet suppositionem. cu prius dicitur q habet confusam Ad hoc dicendum est secundu quosdam. q quia genus predicatur de pluribus differentibus specie iste terminus animal quando tenetur pro ipso i comuni qd est genus. sic habet simplicem suppositionem Secundum autem q ipsa natura comunitatis ipsius generis multiplicatur per supposita hominis sic dicitur habere confusam suppositionez non mobiliter sed immobiliter Suppositio autem confusa immobiliter potest cum simplici incidere. non secundu idem. sed scdm diuersa ut dictu est. scdm hoc dicendu est q suppositio cofusa mobiliter. non potest simul esse cum simplici nec secundum idem nec secundum diuersa ut dictum est Sed ego credo impossibile esse terminum communem in predicato positum: habere suppositionem simplicem. et confundi mobiliter uel immobiliter signo uniuersali existente in subiecto affirmatio. ut omnis homo est animal z de alijs consimilibus. quia ut uult porphirius. Omne quod predicatur de aliquo. aut est maius eo. aut est equale ei de quo predicatur. et ut

Nota p totum

Anstot. 1° p^o thopicoz

Totū inq̄tate cōpletū

Ex p̄tē i q̄tate incompletū & diminutū

tendit de predicatiōe per se Sed in hac propositione omnis homo est animal. ē predicatio per se et non predicatur equalē. ergo maius non accidentale ergo substantiale non differētia ergo genus sed natura generis multiplicata mobiliter ul' immobiliter. non est genus. ergo cum dicitur omnis homo ē animal. cum ibi predicetur genus non esset possibile terminum cōmunem multiplicari mobiliter uel immobiliter qui si significat naturam generis que iam actu non est genus sicut si homo confunderetur mobiliter uel immobiliter iam non est species Item hoc idem uidetur per aristotelem in primo thopicoz dicentem q̄ omne quod de alio predicatur aut predicatur conuersim de eo aut non Si conuersim est diffinitio uel proprium. Si autem non conuersim predicat de re. aut cadit in diffinitionē rei aut non si non tunc est accidēs. Si cadit in diffinitionē aut est genus uel differentia. nō differentia ergo genus Et intendit aristoteles q̄ ibi sit directa predicatio. et species subiciatur secundū se uel multiplicatur. sed in hac propositione. homo est animal est directa predicatio: et subicitur homo. et nō equalē predicatur neq̄ accidēs ergo genus Quare non est possibile terminum cōmunem in predicato positū cōfundi mobiliter uel immobiliter Item totum uniuersale. quod est genus et totum in quātitate ex opposito se habēt Sed totū in quātitate est duplex Quoddā est totum in quātitate completū. ut ubiq̄ cōfunditur terminus cōmunis mobiliter ut omnis hō est animal Aliud est totū i quantitate incompletū et diminutū ut ubiq̄ cōfunditur terminus cōis immobiliter et multiplicatur terminus cōis simpliciter ergo si impossibile est totum in quantitate esse genus. in quantum huiusmodi: non erit possibile terminum cōmunem in predicato positū cōfundi mobiliter uel immobiliter. ut dicebatur Item comparatio illa secundum quam inferiora reducuntur ad superiora opposita

est comparationi secundū quā superiora reducuntur ad infe-
riora. s; secundū primā sumitur cōmune in ratione cōmunis
sed secundū secundam sumitur commune multiplicatum si-
ue confusum. cuz ergo terminus communis . ut sic. fit in ra-
tione generis. non est possibile ipsum multiplicari inquantuz
huiusmodi Et hec quatuor argumēta sunt concedenda. Lau-
sa autem per quam mouebantur facilis est ad soluendum q̄
tantum est una. quia cum dicitur omnis homo est animal cū
unicuique homini respōdeat sua animalitas. siue sua essentia
cum non possit esse homo qui non sit animal Ideo dixerunt
q̄ iste terminus animal. tenet̄ p̄ tot animalibus pro quor̄ ho-
minibus homo. q̄ autem in illo argumento nulla fit apparē-
tia. patet q̄ cū dicitur omnis hō est albus. necē est q̄ tot aīa
lirates intelligantur ī subiecto quor̄ sunt homines in q̄bus te-
netur homo Vnde nihil ē dicere. q̄ habeat illas animalitates
a p̄dicato. cum ibi predicatur albus Vnde dicendū. q̄ homo
logice loquendo non naturaliter ex rationali ⁊ animali com-
ponitur. iō de se h; illarum aīalitarum multiplicationem Vn-
de cum dico sic. omnis homo est albus nullo modo hēt illas
animalitates a p̄dicato cum ibi predicetur albus ut dictū
est Sic autem ē in proposito. cum ibi predicetur genus de
specie. ut omnis homo est animal In hac enim propositione
subicitur homo. ī quo intelligitur multitudo illarum animalī-
tarum ⁊ predicatur hoc genus animal quod nullo modo con-
funditur mobiliter. uel immobiliter. sed stat ibi pro natura si-
ue pro essentia ipsius generis cōmunis de pluribus predi-
cabilis Vnde animal predicatur ⁊ animal intelligitur in sub-
iecto. sicut hic omne animal rationale est animal Similiter
dico. quod hoc uerbum est non confunditur mobiliter uel
immobiliter quia quod animal esset uel existeret in hoc ho-
mine hoc habet subiectum de se antequam in propositione
subiciatur p̄dicato essentiali uel accidentalī Et propter hoc

81

notu solum argu

omnis q̄ fusio fit necesse
signi sit modi

via logicoꝝ &
natura nature

fa

dup^x Relatiuuz
Relati^{us} p̄ dicamtu &
Et h̄y recordatiuuz

destruim⁹ quādam diuisione factam. scilicet confusarum sup
positionum alia est pfusa necessitate rei. alia ē confusa neces
sita e modi siue signi. Dicimus enim q̄ omnis confusio fit ne
cessitate signi uel modi. ut cum dicitur: omne animal rationa
le est animal iste terminus animal in subiecto positus. tenet
necessitate signi pro omni animali quod est homo Similiter
hic omnis homo est animal. iste terminus homo tenetur p
omni homine z non solū pro homine. sed etiam p omni ani
mali quod ē homo. z ideo tot intelliguntur animalitates quot
humanitates. naturaliter loquendo quia eadem est humani
tas i 1 quolibet individuo hominis secundum uiam logicoꝝ
z nō secundum uia nature sic homo in cōmuni idem ē Un de
q̄ fit hec animalitas uel illa. hoc est ratione materie In uia
enim nature humanitas mea differt ab humanitate tua per
se z anima mea per quam catur humanitas mea in me alia
ē ab anima tua per quā catur humanitas tua in te Et ppter
hoc signum confundit hominem. non tamen confundit ani
mal in communi. sed animal contractum ad hominem p suas
differentias Unde sequitur. q̄ omnis confusio fit necessitate
signi uel modi.

Et sic est finis suppositionum petri hispani z hoc quo ad
terminos absolutos.

Incipit octauus tractatus de relatiuis.

Relatiuū ē duplex uno mō relatiuū ē cuius
ce est ad aliud se haberi z sic relatiuū ē unū
ō decē pdicamentis Aliud ē relatiuū qd est
antelate rei recordatiuū. qz ut uult pascia
nus i maiori suo uolumie. Relatio ē antelate rei recordatio.
ut sortes currit qui mouetur. ubi hoc relatiuuz q̄ facit recor
datio. ē siue relationez de sorte q̄ res antelata Ommissis at
relatiuis scdm primū modū d̄ relatiuis scdo mō hic irēdm⁹
Relatiuorū autē qdā sunt relatiua substantie ut q̄ ille z similia

Quedam uero sunt relatiua accidentie. ut talis qualis tantus
 quantus Relatiuū autē substantie ē quod refert eandem rez
 in numero cū suo antecedente ut qui ille Item relatiuorū sub
 stantie. quedā sunt relatiua diuersitatis ut alius. Et ē illud qđ
 refert eādē rē in numero. z supponit p̄ alia ut sortes currit
 z alius disputat Quedā uero ydemptitatis. qui ille idēz Re
 latiuum autē substantie ydemptitatis est quod refert et
 supponit pro eodem in numero pro quo supponit suum an
 tecedens ut sortes currit qui disputat ibi hoc relatiuūz qui
 refert sortem z supponit p̄ sorte Relatiuorum substantie ydē
 p̄ itatis. quedam sunt nomina ut quis. quidā Quedā sunt p̄
 nomina ut ille. idē Item relatiuorum pronominū ydēptitatis q̄
 dam sunt reciproca ut sui. sibi. se euz suo possessiuo ut suus.
 sua. suum. z meus mea meum. Alia uero non reciproca ut il
 le. idem quis uel qui. Relatiuum autē reciprocum dicitur nō
 qđ sit patiens. sed quia ponit modum patientis supra substā
 tiam agentem: quia aliud est modus patiens et aliud mo
 dus patientis. quod patet per hoc quod nominatiuus po
 test esse patiens ut dicendo sortes percutitur: sed nō potest
 habere modum patientis. Unde modus patientis semper
 est in obliquis et sic patet quod aliud est patiens. et aliud
 est modus patientis. Si queratur quid addatur supra pati
 ens per relatiuum reciprocum Dicendum qđ addit ydem
 ptitatem substantie z ponit eā sub modo patientis ut sortes
 uidet se ibi substantia. que prius erat agens ponitur sub mo
 do patientis. ut in hoc pronomine se Unde reciprocum sic
 potest diffiniri Reciprocum est quod significat substantiam
 agentem sub modo patientis Vel sic Reciprocum est idem
 quod sui ipsius passiuum. z ideo hoc relatiuum sui signifi
 cat per modum patientis in quem dicitur trāsire actus uer
 bi Nominatiuus. autē significat p̄ modum agentis Item si
 queratur quare hoc pronomen sui. sibi. se caret nominatio

Item Substie

Item diuersitatis

Item idem

Item reciproca

*modus patientis semp
est in obliquis*

reciprocu quid

*Nominatiuus dicit
modum agentis*

Instramus

*maior certitudo
est ad n. q. p.
antecedens*

Dicendum est q̄ solutio patet ex premissis q̄ agēs non potest significare patiens siue sub modo patientis. nisi in obliquis: sed ipse nominatiuus dicit modum agentis. et ideo natura nominatiui repugnat nature huius pronominis sui. et ideo non potest habere nominatiuum. Ex predictis patet q̄ re latina ydempritatis referunt eadem re. sub suo antecedente et semp supponunt p̄ eadē re ī numero. Et ex hoc patet. q̄ maior est certitudo p̄ relatiuū ydempritatis. q̄ p̄ suum antecedens loco relatiui positum. ut homo currit homo disputat quia dubium est utrum de eodem homine dicatur. Sed euz dicitur homo currit et idem disputat certum est q̄ de eodē homine dicatur hoc enim patet p̄ priscianū in maiori suo uolumine dicentes q̄ cū dicitur Ayax uenit ad troyam et ayax fortiter pugnauit dubium est an de eodez ayace dicatur an de diuersis. Sed cum dicitur Ayax uenit ad troyam et idēz fortiter pugnauit de eodem ayace in numero statim intelligitur. Et sic patet quod maior est certitudo per relatiuum ydempritatis. quam per suuz antecedens loco talis relatiui positum. Solet autem dubitari circa relatiua ydempritatis. utrum deceptio facta ex diuersa relatione. fiat secundum equiuocationem. uel secundum amphibologiam. uel secundum aliquam aliam fallaciam ut dicendo: homo uidet asinū qui ē rationalis. ibi hoc relatiuum qui potest referri ad hunc terminum homo uel ad hunc terminum asinum. et sic sunt ibi diuersae relationes. et ergo secundum aliquos solet ibi conuenienter assignari equiuocatio. Sed contrarium arguitur. hoc nomen qui. secundum quod est relatiuum significat rem unam equaliter se habentem ad illud quod significatur per modum substantie ut color qui est in corpore. locus qui continet rem locatam et sic de alijs. ergo deceptio facta ex diuersa relatione non facit equiuocationem. Item hoc nomen qui. secundum quod est nomen significat substantiam infini

tam. sed ista substantia infinita apta est finitari tã per unum
antecedens. q̄ per aliud. ergo cū illa substantia infinite sum
pra in se sit una & potest referre quodlibet antecedens ergo
significatio hui⁹ relatiui erit una quare sequitur q̄ ibi non
erit equiuocatio Item ratio cuiuslibet relatiui secundum q̄
relatiuū. est tantū una. bec. s. res ante lata uel rei ante late re
cordatiuū ergo omne relatiuum secundum q̄ relatiuuz. par
ticipat unum nomē & unam rationem. ergo relatiuuz est uni
uocum inquantū est ante late rei recordatiuū : ergo particu
laria relatiua ut qui. ille. et alius. inquantū sunt relatiua suo
rum antecedentiū non sunt equiuoca Si aliquis obiciat. q̄
relatiuum qui alterius est rationis secundū q̄ tenetur i hoc
antecedente homo et alterius secundum q̄ tenetur in hoc
antecedente asinus. ut in predicta oratione ergo est cōmune
& habet rationes diuersas ergo est equiuocum Dicendum
q̄ hoc argumentum non ualet Nam similiter posset proba
ri. q̄ quodlibet uniuocum esset equiuocum. ut animal esset
equiuocum secundū q̄ est homo. uel secundū q̄ est in homi
ne & aliam habet rationē secundū q̄ est equus uel secundū
q̄ est in equo: et si hoc nomen animal aliam habet rationem
hic et ibi. et est cōmune non tamen equiuocum sed uniuocuz
Soluendum est breuiter q̄ sicut uniuoca dicuntur habere eā
dem rationem non scdm se sed i uniuoco uniuocante. ut ho
mo. bos. equus et similia in animali : Similiter omnia relati
ua dicuntur hēre eādem rationem. non scdm se. sed in referē
te siue in relatiōe. et etiā habent idem nomen iō uniuocatur
in eo. sed ille obiciebat de rationibus relatiuorum secundū
se. Unde predictas obiectiones ab ista concedimus et ideo
concedimus q̄ deceptio facta ex diuersa relatione nō est se
cundum equiuocationem Item illa deceptio est i ordinatio
ne dictionum inter se. ergo est in oratione. quia ordinatio di
ctionum nihil aliud est q̄ oratio ergo non est equiuocatio.

g iij

Ratio istorū

Relatū est uniuocū

oppo^{tu}

Solutio ang^h

ordinatio dictionū

ca
cum equiuocatio solum fit in una dictione Item q̄ ibi non
fit amphibologia probatur quia ubicunq; fit amphibologia
ibi est constructio unius cū alio ut in hoc exemplo liber ari
stotelis. quo ad primum modum. quo ad secundū ut hic litte
ratur. quo ad tertium ut in hoc. scit seculum Et sic hoc pa
ter inductiue p̄ omnes modos amphibologie q; ubicunq; est
amphibologia ibi est constructio unius cum uno tantum sed
ubicunq; sunt diuersa relatiua. non est constructio unius cū
uno tantū: ymmo unius cū diuersis. ergo deceptio facta ex
diuersa relatione non facit amphibologiam Item ubicunq;
est deceptio ex eo q; aliqua dictio potest referri ad diuersa
est compositio uel diuisio sed deceptio ex diuersa relatione
ē ex eo q; aliqua dictio potest referri ad diuersa ergo decep
tio ex diuersa relatione est compositio uel diuisio z hoc ideo
concedimus.

Relatiua diuersitatis quid

Regula i relatiua diuersitatis

Sequitur de relatiuis diuersitatis Relatiuū diuersi
tatis ē qd̄ supponit p̄ alio ab eo quod refert ut ser
tes currit z ali⁹ disputat ibi hoc relatiuū aliis: re
fert sorte z supponit p̄ alio a sorte z ita facit recordationes
de sorte De relatiuis aut̄ diuersitatis talis datur regula Si
relatiuū diuersitatis addat̄ sup̄iori. fit inferius. et si addatur
inferiori: fit superius uerbi gratia. cum dicitur aliud ab ani
mali ergo aliud ab homine . ibi est locus a specie ad genus.
siue a parte subiectiua ad suum totum uniuersale. quia in
hac propositione aliud ab animali hoc relatiuum diuersita
tis aliud cum additur animali quod est superius ad hominē
facit ipsum inferius. et in hac aliud ab homine additur infe
riori scilicet homini. et ergo facit ipsum superius. et ergo ali
ud ab animali est inferius ad aliud ab homine. et ideo ibi est
locus a specie siue a parte subiectiua De relatiuis ydempti
tatis datur regula ab antiquis Nulla propositio inchoata
a relatiuis ydemptitatis. habet contradictoriam Et assignat

Regula i relatiua diuersitatis

ralem causam. quia cum dicitur omnis homo currit et ille
 disputat hoc relatiuum ille habet respectum ad hoc antec-
 edens homo propter dependentiam sue relationis. sed cum
 negatio aduenit propositioni inchoate a relatiuo dicendo
 sic. ille non disputat tunc negatio negat uerbum quod sequi-
 tur. et non negat respectum relationis. quem habet ad ante-
 cedens ergo negatio non negat totum quicquid affirmatio
 affirmat ergo non contradicit. sed cum hoc fit in qualibet p-
 positione inchoata a relatiuo. sequitur quod nulla proposi-
 tio inchoata a relatiuo habet contradictoriam Sed contra
 hoc obicitur. Quicquid contingit affirmare contingit negare
 de quolibet supposito sed uerbum contingit et negare de
 quolibet supposito ergo et contingit affirmare de quolibet
 supposito quod est dictio relatiua ergo quelibet propositio
 inchoata a relatiuo habet contradictoriam Item quelibet
 propositio siue enunciatio que est una habet contradictoria
 sed propositio inchoata a relatiuo. dummodo non sit ibi ali-
 qua dictio equiuoca neq; plura subiciantur. neque predicā-
 tur. est una propositio. ergo propositio inchoata a relatiuo
 habet contradictoriam Item dicit aristoteles in primo peri-
 hermenias circa affirmationem et negationem q; uni affir-
 mationi una negatio est opposita. et e conuerso una negatio
 uni affirmationi est opposita ergo affirmationi inchoate a
 relatiuo. negatio una est opposita. quod concedimus dicen-
 tes predictam regulam esse falsam Ad rationes eorum re-
 spondemus quod relatiuum comparatur ad antecedens. et
 comparatur ad uerbum cui subicitur. unde cum affirma-
 tio uel negatio sit oratio affirmatiua uel negatiua alicuius
 de aliquo. uel alicuius ab aliquo. hoc est predicati de
 subiecto et ideo sicut patet per definitionem predictam af-
 firmationis et negationis affirmatio et negatio respiciunt tā-
 tummodo comparationē subiecti ad predicatum. ergo i pro
 g iiii

q; nulla ppo inchoata
 a relatiuo habet contra-
 dictoriam

obicitur

1^a

2^a

3^a Aristo.

Aristo. ad obiectum

positione inchoata a relatiuo tantūmō: sumitur contradicto-
riū p̄ comparationem relatiui ad uerbum cui subicitur et
nō p̄ cōparationem relatiui ad antecedens. quia ille respec-
tus nō ē ibi propter naturam affirmationis. nec p̄pter depē-
dentiam subiecti in quantum ē subiectum sed propter depē-
dentia eius quod est subiectum q̄ aliud est subiectum in quā-
tum subiectum. z id qd̄ est subiectum. z aliud predicatum: et
illud quod est predicatum: et sic quicquid affirmatur in pro-
positione inchoata a relatiuo negatur ī sua cōtradictoria. q̄
contradictoria istius ille disputat est illa non ille disputat ne-
gatione p̄posita relatiuo De relatiuo ydēp̄ritatis nō recipro-
co talis datur regula Omne relatiuum ydēp̄ritatis non re-
ciprocum habet eandem suppositionē quā habet suuz antecē-
dens. ut cum dī. omnis homo currit z ille est sortes hoc re-
latiuum ille supponit pro omni homine. q̄ sensus est omnis
homo currit. z ille est sortes. id est omnis homo est sortes.
Dico autē non reciprocum quia cuz dicitur: omnis homo ui-
det se non est sensus. omnis homo uidet omnem hominem
unde loco relatiui se non licet ponere suum antecēdēs. loco
autem alterius licet ponere.

R Abito de relatiuo substantie dicenduz est de rela-
tiuo accidentis. Relatiuū autē accidentis est qd̄
refert eandē rē p̄ modū denominationis ut tale q̄
le rē. Unde hec ē differētia relatiui substantie. ad relatiuum
accidentis. quia relatiuum substantie refert rem uniuocam
per modum quod quid est ut albedo que est in pariete. co-
lor qui est in corpore. Relatiuuz autem accidentis est quod
refert rem suam per modum denominationis ut sortes est
albus et talis est plato Alia autem differētia datur eorū-
dem quia relatiuum substantie refert idem in numero Rela-
tiuum uero accidentis refert idem in specie. ut sortes est al-
bus et talis est plato. quia idem in numero non potest esse

Regula

*Relatiuum acci-
dētis quid
differt*

in diuersis subiectis: sed bene idem in specie. Relatiuorum
 autem accidentis aliud e relatiuum ydempritatis. ut talis.
 Aliud uero diuersitatis ut alter Relatiuum accidentis ydem
 pritatis e quod refert eandem qualitatem in specie. z suppo
 nit pro eadem in specie ut fortes est albus z talis est plato.
 Relatiuum autem accidentis diuersitatis est quod refert can
 dem qualitatem in specie. sed supponit pro alia diuersa in
 specie ut fortes est albus z alterius modi est plato Differt
 autem relatiuuz substantie ydempritatis a relatiuis acciden
 tium ydempritatis. quia relatiuum ydempritatis substantie
 refert eandem substantiaz in numero Relatiuum autem yde
 pritatis accidentis non refert idem accidens in numero: sed
 solum idem accidens in specie Relatiuorum accidentis yde
 pritatis. aliud est relatiuum quantitatis continue. ut tantus
 Aliud uero quantitatis discrete. ut tot. quot Item relatio
 rum numerorum. quedam sunt nomina ut totidem quedam
 sunt aduerbia. ut totiens Sciendum quod talis. tantus: tot.
 totiens: totidem possunt dici relatiua. redditua. et demonstra
 tiua Relatiua ut si ad presentes referantur Demonstratiua
 ut cum dicimus demonstrando mare. tale est rubeum. de
 monstrando herculem. talis fuit plato. Si autem non refera
 tur ad presentes siue per demonstrationem rerum presen
 tium. tunc sunt redditua. quia reddunt. interrogatione pre
 cedente. ut qualis est plato talis est fortes Relatiua quan
 do sine interrogatione proferuntur. ut talis est fortes qua
 lis est plato: Et quando ad nomina adiectiua. specialium ac
 cidentium ducuntur. ut ethiops est niger z talis est coruus
 et fortes fuit albus et talis fuit plato. Et hec de relatiuis
 dicta sufficiant.

Relatiui accidentis ydempritatis

Relatiui accidentis diuersitatis

differentia

Relatiui quantitatis continue

Relatiui quantitatis discrete

*Totus est quodam nota
quodam aduerbia*

Relatiua demonstratiua

Incipit tractatus nonus.

per sonalis suppositio quid

restricta

Ampliata

restrictio qd

Ampliatio qd

per uerbum

per nomen

per participium

per aduerbium

alia respectu suppositio^{temp}

alia respectu temporis

Questio

Proposio

Et formalis suppositio est acceptio termini communis pro suis inferioribus. Cuius alia est determinata, alia confusa ut prius patuit. Item per sonalis suppositionis alia est diuisio. Nam alia est restricta, alia ampliata et ita ampliatio et restrictio hinc fieri circa suppositionem personalem. Restrictio est coartatio termini communis: a maiori suppositione ad minorem ut cum dicitur homo albus currit, hoc adiectiuum albus restringit hominem ad supponendum tantum per albus. Ampliatio est extensio termini communis: a minore suppositione ad maiorem ut cum dicitur homo potest esse antichristus, iste terminus homo non supponit solum pro his qui sunt sed etiam pro his qui erunt, unde ampliatur ad futuros. Dico autem termini communis, quia terminus singularis, ut sortes non ampliatur, neque restringitur. Ampliationum alia fit per uerbum ut per hoc uerbum potest ut potest esse antichristus. Alia fit per nomen ut hominem esse antichristum est possibile. Alia per participium ut homo potens est esse animal. Alia per aduerbium ut homo necessario est animal, homo enim non solum ampliatur pro presenti tempore, sed etiam pro futuro. Et ideo sequitur alia diuisio ampliacionis scilicet ampliacionum, alia fit respectu suppositorum, ut homo potest esse antichristus. Alia fit respectu temporum, ut homo necessario est animal, ut dictum est. Circa predicta queritur de hoc sophismate, impossibile potest esse uerum. Probatum quod illud quod est uel erit impossibile potest esse uerum sed antichristum non fuisse post tempus suum est impossibile et modo potest esse possibile et uerum ergo impossibile potest esse uerum. Contra Quicquid potest esse uerum est possibile sed impossibile potest esse uerum, ergo impossibile est possibile, in tertio modo prime figure, sed conclusio est falsa ergo aliqua premissarum non maior ergo minor, sed hec est prima, ergo prima est falsa. Solutio, prima simpli

citer est falsa. hec scilicet impossibile potest esse uerum. et fo-
 phisima peccat penes fallaciam accidentis. quia cum dico id
 quod est uel erit impossibile duo dico scilicet subiectum illius
 impossibilitatis. et illam impossibilitatem siue ipsum impossi-
 bile: sed illud quod est uel erit est res subiecta et impossibile
 accidit ei et posse esse uerum assignatur inesse utriusque. sicut
 hec. antixpm non fuisse erit possibile. sed antichristus non fu-
 isse potest esse uerum. ergo impossibile potest esse uerum non
 ualet. quia antichristum non fuisse. est res subiecta et impossi-
 bile est accidens. et posse esse uerum assignatur inesse utri-
 usque. De ampliatione que fit ratione suppositorum. talis datur
 regula Terminus communis supponens uerbo habenti uim
 ampliandi a se uel ab alio. ampliatur ad ea que possunt esse
 sub forma termini supponentis. ut homo potest esse animal
 hic ille terminus homo non solum supponit pro presentibus
 sed etiam ampliatur ad omnes qui erunt Dico autem de se
 quia hoc uerbum potest. de se habet uim ampliandi Dico au-
 tem ab alio. quia hoc participium potens Et hoc nomen pos-
 sibile dant uirtutes ampliandi uerbo cui adiunguntur. ut ho-
 mo est potens esse animal. uel animal possibile est esse album
 et sic de alijs De ampliatione autem que fit ratione temporis talis datur
 regula Terminus communis supponens uel apponens uerbo
 habenti uim ampliandi quo ad tempus supponit pro his que sunt.
 qui erunt. uel qui fuerunt ut homo necessario est animal ibi tam
 homo quam animal tenentur pro his que sunt: et que erunt Et tamen de ampliationibus

Incipit decimus tractatus

Appellatio est acceptio termini pro re exi-
 stente Dico autem pro re existente quia terminus
 significans non ens. non appellat ut cesar uel
 antixpus uel chimera. Differt autem appella-
 tio a significatioe et suppositioe. quia appellatio
 est tamen de re existente. sed suppositio et significatio sunt tamen pro re existente

Nota

Regla amplia^{nis} de
 suppo^{toro}

Regla amplia^{nis} de
 temp^{oribus}

Appellatio quid

Appellatio alia
termini cōm
Alia discreti.

Restrictio quid
alia p nomen
alia p uerbum
alia p participiū
alia p implicatōes
Itē p inferius

quod pro re non existente: ut antixps significat antixpm. et supponit pro antixpo. sed non appellat. homo enim significat homines et de natura sua supponit tam pro existentibus quam pro non existentibus hominibus Appellat autem tantum homines existentes Appellationum autem alia est termini communis. ut homo alia est termini discreti. uel singularis ut sortes Terminus singularis idem significat. supponit et appellat. scilicet rez existenti. ut petrus uel iohannes Item appellationum termini communis. alia est termini communis pro re in communi ut quando terminus communis simplicem habet suppositionem ut cum dicitur homo est species: animal est genus. et tunc terminus idem supponit significat et appellat ut homo significat hominem in communi et supponit pro homine in communi et appellat hominem in communi Alia autem est appellatio termini communis. pro suis inferioribus ut quando terminus communis personalem habet suppositionem ut cum dicitur homo currit: tunc homo non idem significat. supponit et appellat. sed significat hominem in communi et supponit pro particularibus hominibus et appellat particulares homines tantum existentes Et hec de appellationibus sufficiant dicta.

Restrictio est coartatio termini communis a maiori suppositione ad minorem ut dictum est prius Restrictionum autem alia fit per nomen ut homo albus iste terminus homo non supponit pro nigris. neque pro medio colore coloratis sed restringit ad albos. Alia fit per uerbum. ut homo currit. iste terminus homo supponit pro presentibus tantum. Alia fit per participium ut cum dicitur homo currens disputat: Ille terminus homo supponit pro presentibus Alia fit per implicationem ut cum dicitur homo qui est albus currit Hec implicatio. qui est albus restringit hominem ad albos Item restrictionum factarum per nomen Alia fit per inferius superiori appositum. ut

animal homo currit. ille terminus animal tantum supponit
 pro animalibus que sunt homines. Alia fit per differentiam
 adiacentem generi. que est essentialis cum sit constitutiva
 rei. ut cum dicitur animal rationale. hic animal supponit pro
 rationalibus animalibus. Alia fit per adiectivum accidentis
 ut cum dicitur homo albus. iste terminus homo supponit tan-
 tum pro albis hominibus. De restrictione facta per nomen
 coiter sumptum tales dantur regule. Omne nomen non di-
 minuens. nec habens vim ampliandi. adiunctum ex eadem
 parte termino magis communi. restringit ipsum ad suppo-
 nendam pro his ad que exigit sua significatio. ut patet in ex-
 emplis predictis. ut homo per suam significationem restringit
 animal ad animalia que sunt homines ut cum dicitur animal
 homo. et albus restringit hominem per suam significationem
 ad homines albos. ut cum dicitur. homo albus. Dico autem
 non diminuens ad remouendum nomina diminuentia ratio-
 nem adiuncti ut mortuus. uel corruptus. et similia que non
 restringunt sed potius destruant adiunctum. Dico autem non
 habens vim ampliandi. ad remouendum dictiones ampliati-
 uas: ut potens potest possibile que non restringunt sed poti-
 us ampliant. Et sciendum quod minus commune semper restrin-
 git maius commune ut cum dicitur homo albus currit quia homo
 reperitur in albis hominibus et nigris et medio colore colo-
 ratis. sed albus tamen non. Unde quo ad hoc homo est magis com-
 mune. et albus minus commune. et sic albus restringit homi-
 nes: sed secundum quod albus reperitur in hominibus lignis et la-
 pidibus. et brutis. homo autem non: et sic album est magis
 commune et homo minus commune et sic homo coartat album
 ad albedinem existentem in hominibus cum dicitur. homo
 albus currit: et sic utrunque coartat alterum secundum diuersa.
 Item de termino restricto talis datur regula. Si signum uni-
 uersale adueniat termino restricto. non distribuit ipsum nisi

p differentiam aduenit^{tes} gams

p adiecti^{um} acc^{ty}

Regula d^{no} restrinc^{no} p nome

u^a

Regula d^{no} restrinc^{no} p nome

17 regta d. r. p. m. n. e.

Nota

Regta y impica^{nes}

174 alia regta

pro his ad que restringitur. Cum enim dico omnis homo albus currit. ibi homo restringitur ad albos et non potest distribui nisi pro albis Item de restrictione datur regula talis Nihil positum a parte predicati potest restringere terminum communem positum a parte subiecti. quo ad principalem eius significationem: ut homo est albus. iste terminus albus in predicato positus non potest restringere hominem in subiecto positum ad albos quia si restringeretur ad albos. ergo per regulam precedentem si signum uniuersale adueniret termino restricto solum distribuit ipsum pro his ad que restringitur. ut in proposito homo distribueretur solum pro albis hominibus. et sic istius propositionis. omnis homo est albus. sensus esset. omnis homo albus est albus ergo si una erat uera reliqua erit uera. et si una erit falsa. reliqua erit falsa: quod tamen est falsum ergo cum dicitur. omnis homo est albus. iste terminus homo non restringitur: et sic patet illa regula Dico autem quo ad principale eius significationem quia predicatus restringit subiectum quo ad eius consignificationem que est genus ut cum dicitur. ciuis est albus. iste terminus ciuis restringitur ad mares. et non ad mulieres et sic albus restringit ipsum quo ad consignificationem que est genus. et non quo ad suam significationem Item de restrictione facta per implicationem talis datur regula Omnis implicatio immediate coniuncta termino communi. restringit ipsum sicut saum adiectiuum. ut cum dicitur homo qui est albus currit iste terminus homo restringitur ad albos per hanc implicationem. scilicet qui est albus. Item de eadem restrictione talis datur regula Quotienscumque signum uniuersale et implicatio ponuntur in eadem locutione duplex est oratio ex eo quod signum potest precedere implicationem et sic distribuit terminum communem pro quolibet suo supposito. cum dicitur omnis homo currit qui est albus Item implicatio potest prius aduenire et re

stringere terminum communem & tunc signum postea adue
niens non distribuit ipsum nisi pro his ad que restringitur .
ut omnis homo qui est albus currit. et tunc equialet huic
omnis homo albus currit.

Sequitur de restrictione facta per uerbum de qua
plures dantur regule Quarum prima est talis. ter
tius communis supponens uel apponens uerbo
presentis temporis. simpliciter sumpto nō habēte uim ampli
andi. neq; ex se. neq; ex alio restringitur ad supponendū p
his qui sunt sub forma termini cōmunis supponentis Dico
autē termini cōmunis. quia terminus discretus neq; restri
gitur neq; ampliatur. Dico autem uerbum presentis tēporis
ad remouendam uerba aliorū tēporum quia terminus cō
munis a tā habet suppositionem cū eis Dico autem simplici
ter sumpto ad remouendam uerba diminuentia. ut est opi
nabile et inopinabile Dico autē non habente uim ampliandi
ad remouendū uerba āpliatua ut pōt Dico autem neq; ex
se. neq; ex alio. ad remouēdum uerba habētia uim āplandi
ex alio utputa ex cōiuncto. sicut hoc uerbū est cum dicitur
est potens Dico autē sub forma termini supponentis q; hō
supponit pro his qui sunt sub humanitate. & animal que sunt
sub anima itate. ut cum dicit hō est animal Item alia datur
regula Termin⁹ cōmunis supponēs uel apponēs uerbo de p
terito simpliciter sumpto nō habēte uim ampliādi. nec ex se
nec ex alio restringit ad supponēdū p his que sunt uel que
fuerūt sub forma termini supponentis ut cū dicit hō fuit ani
mal iste terminus hō supponit pro oibus his qui sunt ul' fue
runt hoīes et aīal pro his que sunt uel fuerunt animalia Itē
alia datur regula. Termin⁹ cōmunis supponens uel appo
nens uerbo de futuro etiam supponit pro his que sunt uel
erunt sub forma termini supponentis scilicet pro eis que
sunt uel erunt in futuro ut homo erit animal: Ex predic

*2^a de restrictione
verbum
pa*

*2^a de
esta*

*3^a de
esta*

questio

Probatio

alia [m]p[ro]p[ri]a

Solutio

etis patet q[uo]d uerbum restringitur quo ad con[si]gnificationem
que est tempus . et n[on] quo ad significationem principalem
Circa predicta queritur de hoc sophismate omne animal fu
it in archa noe Probat[ur] homo fuit in archa noe : equus fu
it in archa noe . et sic de alijs . ergo omne animal fuit in archa
noe : Contra omne animal fuit in archa noe sed cesar fuit ani
mal ergo cesar fuit in archa noe q[uo]d est falsum . ergo aliqua p[ro]p[ri]a
m[is]tarum est falsa n[on] minor ergo maior . q[uo]d autem prima sit
falsa . patet per quandam regulam que dicit . q[uo]d terminus c[on]m
munis supponens uel apponens uerbo de preterito simpli
citer sumpto restringitur ad supponendum pro his que s[un]t
uel fuerunt sub forma termini supponentis Item alia est re
gula q[uo]d si signu[m] uniuersale adueniat termino restricto . distri
buit ipsum pro omnibus illis ad que restringebatur ergo cu[m]
dicitur omne animal fuit in archa noe iste terminus animal
supponit pro omni animali quod fuit in archa noe que non
fuerunt omnia in archa noe ergo prima est falsa . Item ad
idem in hac propositione . omne animal q[uo]d tunc fuit . fuit in
archa noe iste terminus animal restringitur magis q[uam] in ista
oratione omne animal fuit in archa noe cum in prima plura
supponantur sed iste terminus animal restringitur ad illa q[ue]
fuerunt tunc in illo tempore propter implicationem ibi posi
tam ergo cu[m] solu[m] illa que fuerunt i[n] illo preterito . fuerunt in
archa noe . et non plura oportet q[uo]d hec sit falsa . omne animal
fuit in archa noe cum in ea plura animalia supponuntur So
lutio . quidam dicunt q[uo]d hec omne animal fuit in archa noe
est duplex . eo q[uo]d potest fieri distributio pro singulis generu[m]
uel pro generibus singulorum primo modo est falsa . secundo
modo est uera . quia quando fit distributio pro singulis gene
ram : tunc est distributio pro singulis ipsis indiuiduis scilicet
que sub eodem genere et sub eadem specie continentur t[un]c
oportet q[uo]d omnia indiuidua contenta sub animali fuissent in

archa noe. qđ falsum ē Sed cū fit distributio pro generibus
singulorum. tūc solum ē distributio pro generibus uel p spe
ciebus. sed non fuit aliqua species animalis que non fuit in
archa noe et illo modo est uera Sed huic solutioni non acq
esco qz species animalis non fuit per se in archa noe sed tan
tum indiuiduum Vnde pro illo tempore nō habuit ueritatē.
nisi p singulis generū. id est pro indiuiduis z non pro gene
ribus singulorum Vnde dico qz propositio est falsa z conce
do oēs rationes adductas ad hoc. z probatio peccat scđz cō
sequens. ab insufficienti inductione. quia non accipit omnes
partes distributionis que sunt sub subiecto istius ppositio
nis omne animal fuit in archa noe.

Solet etiam queri utrum similiter restringuntur ter
mini in propositione affirmatiua z negatiua Dicunt
aliqui qz non quia eē restringit ad existens. z non
esse ad non existens ergo non pro eodem fit restrictio i affir
matiua z negatiua Item uidetur qz omnis negatiua in qua
esse negatur simpliciter est falsa si similiter restringantur ter
mini in propositione negatiua z affirmatiua. qz in hac propo
sitione. rosa est iste terminus rosa restringitur ad existentes.
z si in hac rosa non est: similiter restringat ad existentes tūc
est sensus qz rosa que nō est. est. z hec est falsa. ergo z hec ro
sa non est. z sic quelibet negatiua. in qua esse negatur. simpli
citer ē falsa. qđ falsum est ergo ut qz non similiter restringunt
termini i ppositione affirmatiua z negatiua: sed probatur qz
similiter restringantur quia si in hac propositione homo est.
iste terminus homo restringitur ad existentes z in hac nullus
homo ē. ad non existentes. ergo utraqz est uera qz de existe
tibus uere predicatur esse z nō existentibus remouetur cē.
ergo contradictorie sunt similiter uere quod est impossibile.
ergo illud etiam ex quo sequitur impossibile scilicet qz nō si
militer restringantur termini i affirmatiua z negatiua Item re

b j

Nota qđ hoc sophismat

alua qđ pro

Probatio eiusd

*Respon-
siones ad argu-
ta*

ad aliam

gula est q̄ oē uerbū simpliciter sumptū nō habēs uī ampliā-
di. nec a se nec ab alio restringit terminū supponentē quo ad
cōsignificationē. que est tēpus. et non quo ad significationē
ergo tempus est causa restrictionis illius Sed idem temp⁹
est in affirmatiua. et negatiua sibi opposita. ut rosa est. nulla
rosa est ergo eadem est causa restrictionis in utraque et er-
go pro eodem fit restrictio in utraque: et hec argumenta cō-
cedimus Ad hoc qd̄ primo obicitur est dicendum qd̄ esse nō
restringit ad existentes et non esse nō restringit ad nō existi-
tes sicut nec hoc uerbū curro ad currentes qz nullū uerbuꝝ
restringit sibi terminū supponentē quo ad significationē s; quo
ad cōsignificationē q̄ ē tēpus Unde ē nō restringit ad suppo-
sita existētia s; presentia Supposita enim p̄sentia possunt eē
in aliquibus terminis. tā existentibus q̄ nō existentib⁹ ut cuz
dico enunciabile est enunciabile supponit tā p̄ existentibus q̄
non existentibus Diāt̄ enunciabilia q̄ sunt falsa in presenti
sunt p̄sentia. sed nō existentia: quia nullū falsum est et sic esse
nō restringit ad existentia. sed ad p̄sentia cum idem tempus
sit utrobique qd̄ ē cā restrictionis Ad aliā dicendū est qd̄ du-
plex ē forma termini cōis: quedā est que saluatur in rebus
existentibus tā tū: ut humanitas que ē forma hominis. et ani-
malitas que est forma animalis et in talibus omnia supposi-
ta p̄sentia sunt existētia. Alia ē forma termini cōmunitis que
saluatur tam in rebus existentibus quam non existentibus
ut enunciabilitas que est forma enunciabilis quia quedam
sunt enunciabilia existentia. ut deum esse. et omnia uera. et
alia sunt nō existentia. ut hōinem esse asinum. et omnia falsa.
Et in talibus non restringitur terminus communis ad pre-
sentia sed restringitur tam ad existentia quam non ad exi-
stentia. Unde istius propositionis rosa non est. non est sen-
sus. rosa que est. non est. sed est sensus rosa aliter sumpta
q̄ in p̄senti nō est. Solet aut̄ poni qd̄ quedā restrictio fit ab usu

ut cū dī. nihil est in archa. quāuis plena sit aere. qz iste terminus nihil supponit ab usu pro rebus solidis siue firmis. z rex p rege patrie z magister legit p magistro proprio Solet etiam poni. qz quedam restrictio fit per transitiones uerbi ut cum dicitur sortes pascit hominem iste terminus homo supponit pro alio a sorte uirtute transitionis uerbi quia dans z recipiens debent esse diuersa. et tō si aliquando sine eadē hoc tamen ē per accidēs qz p hoc qz idem subiectum est utriusqz. sicut idē est dux z comes scōm accidens Vnde dicunt qz non sequitur sortes pascit seipsum. z ipse ē homo. ergo pascit hominē. qd est fallacia accidētis quia hoc pronomen se. nō pōt supponere p diuersis a sorte sed homo bene potest Et hec de restrictionibus.

Explicit undecimus tractatus.

Incipit duodecimus.

Distributio ē multiplicatio termini cōmunis p signū uniuersale facta ut cū dicitur omnis hō iste terminus homo distribuitur siue confunditur p quolibet suo inferiori p hoc signū oīs sic ibi est multiplicatio Dico autē termini cōmunis. qz terminus singularis nō pōt distribui Vnde iste sunt incongrue. oīs sortes oīs plato. z sic d' alijs. z sic ibi ē solocisim^o p partes orationis Signorū uniuersaliū alia sunt distributiva substantie ut oīs nullus Alia sunt distributiva accidentiū ut qualis quantus. Signum autem distributiuum substantie distribuit res se habentes per modum eius. qd est quid. ut omnis nullus. ut cuz dicitur omnis nigredo oīs albedo Substantia autem communiter sumitur ad res cuiuslibet generis. ut cum dicitur. signum distributiuum substantie Signū distributiuū accidentis est. qd distribuit res se habentes per modū accidentis. uel per modū q̄lis. uel quanti. ut qualiscunqz uel

b ij

Restrictio ab usu

Ita p transi^o uerbi

Distributio quid

*Signū uniuersale
alio distributiuū p̄tū
Alia accidentium
d' s^o d' p̄tū subie*

d' distributiuū acci^o tū

distribu^{ur} ptuum
integralium.

Partium subiecti^o
alia duorum
alia plurimum.

ois n^o plurali. dup^{ur} sunt
collat^{ur}
distribu^{ur}

obiectio

Solutio

dup^x Res.

quantuscūq; Item signorum distributiuerū substantie. alia sunt distributiua partium integralium ut totus Alia sunt distributiua partium subiectiuarum. ut omnis nullus Item signorum distributiuerum partium subiectiuarum alia sunt distributiua duorum ut uter neuter Alia sunt distributiua plurimum. ut omnis nullus et similia Horum autem signorum. primo dicendum est de signis distributiuis substantie. et inter hec primo de signo omnis. Sciendum qd omnis in plurali numero dupliciter sumitur: Uno modo collectivē ut omnes apostoli dei sunt duodecim. non sequitur. ergo isti apostoli sunt duodecim demonstratis aliquibus de ipsis. Alio modo sumitur distributiue ut hic omnes homines naturaliter scire de siderant et tunc queritur quid significet hoc signum omnis: et uidetur qd nihil significet. quia omnes res aut est uniuersalis aut particularis sed hoc signum omnis non significat rem uniuersalem uel particularem ergo nullam rem significat Item ad idem omnis neque est predicabile de uno neque de pluribus. ergo nec est uniuersale nec particulare et sic nihil significat Sed contra. ab eo qd res est uel non est. oratio dicitur uera uel falsa. ergo si omnis nihil significet ppter appositionem uel remotionem eius non causabitur ueritas uel falsitas in oratione sed hec est uera animal est homo ergo et hec omne animal est homo quod est falsum: ergo et prius scilicet qd omnis nihil significat Solutio ad dubium dicitur qd omnis non significat uniuersale. sed uniuersaliter qd facit terminum comunem suum stare pro omnibus suis inferioribus. ut omnis homo currit. et sic omnis significat aliquam rem Sed duplex est res. quia quedam est res subicibilis uel predicabilis. ut homo animal. currit. disputat et sic uerum est. qd omnis nihil significat quia quilibet talis res aut est uniuersalis. aut particularis. Alia est que est dispositio rei subicibilis uel predicabilis et tale rem significat hoc signum omnis et tamen ab ista re quod ab alia causa ueritas uel falsitas

tas in oratione Obicitur autem quod omnis non significet
dispositionem rei subiebilis. qz in sillogismo mediū dēt rei
reiterari cū iuis dispositionibus in minori propositione. ergo
debemus silogizare sic. omnis homo est animal. sortes ē oīs
homo ergo sortes est animal quia omnis est dispositio in ma
iori propositione. ergo debet reiterari in minori quod ē fal
sum. ergo omnis non est dispositio subiecti. Solutio sicut pa
ter duo dicit scilicet. illud quod est pater. et pater inquantū
pater Similiter subiectuz duo dicit scilicet illud quod ē sub
iectum et subiectum inquantum subiectum. z secundum hoc
est duplex dispositio subiecti qz quedam est dispositio illius
rei quod est subiectum ut albus. niger. z sic de talibus dispo
sitionib⁹ actualibus. et iste debent reiterari i minori propo
sitione cum medio Alia est dispositio subiecti in quantuz sub
iectum uidelicet in ordine ad p̄dicatum ut omnis nullus et
omnia signa tam uniuersalia q̄ particularia. z talis disposi
tio non debet reiterari euz medio i minori p̄positione. quia
est respectiua. disponit enī subiectum in cōparatione ad pre
dicatū ut cū dicitur omnis. homo albus currit. ista dispositio
albus debet reiterari in minori propositione cum medio cū
sit dispositio eius quod est subiectuz quia est absoluta Ista
autem dispositio omnis. non debet reiterari quia ē respecti
ua subiecti ad predicatum. et ita subiecti inquantum subiec
tum est Vnde debemus dicere sic omnis homo albus currit
sortes est homo albus ergo sortes currit z nō sortes est om
nis homo albus.

Habito quid significet hoc signum oīs z cui⁹ dispo
sitionez significet cōsequenter queritur utruz oīs
exigit tria appellata. i. supposita. z v̄ qz sic quia
oīs p̄fectio ē i trib⁹ ut habet p̄rio celi z mundi z sic oē p̄fec
tū ē i trib⁹ s; oē z p̄fectū idem sunt ut habetur ibidem. ergo
omne est in tribus. ergo omnis uult habere tria appellata.

b ij

alia obiecto

Solutio

dup^x dispo subiecti.

*querit⁹ utroz omis
exigat tria appellata*

*Aristo. •
de duobus no di.
omnes omnes.
β. in de tribus
obiectis
ad et
3°*

ad et 4°

Ad idē dicit aristoteles in eodē loco q̄ de duobus uiris nō dicimus oēs. sed de tribus uiris dicimus oēs ergo oīs uult habere tria appellata Sed contra in qualibet demonstratio ne sunt propositiones uniuersales. sed demonstrationes sūt ex sole z luna. ergo oportet dicere omnis sol et oīs luna sed sol non habet nisi unicum suppositū z similiter luna ergo omnis non uult habere tria appellata. Ad idem omne priuaturz lumine a terre obiectu deficit hec propositio ē cōcessa cum habet ab aut oib⁹ sed omne priuaturz lumine a terre obiectu nō hz nisi unicum suppositū scz hāc lineā singularem ergo oīs nō uult hēre tria appellata Ad idē Hoc signū oīs significat qm̄ uniuersalitē s; hoc qd̄ dico qm̄ uniuersalitē. ē mod⁹ p̄p̄riū uniuersalit. Propriū autē diuersificat s̄m diuersitatē sui subiecti ut si hō est diminutus et risibile ē diminutū. et si hō est mortuus risibile est mortuum. sed uniuersale aliquando saluatur ī pluribus: ut homo equus aliquādo ī uno tantū: ut sol z luna: ergo oīs quandoque uult habere tria appellata. et quandoq; non. immo unum soluz Ad idem duplex est forma quia que dam est forma materie. ut anima est forma corporis. et ista forma est pars. et non predicatur de eo cuius est pars Alia est forma que est forma predicabilis. et sic omnia superiora ut genera. et species et differentie. dicuntur forme inferiorum. ut homo. equus. z sic de alijs sed individua huius forme predicabilis sunt materia eius: ergo forma cum neutro predictorum modorum suam excedit materiam. nec exceditur ab ea. nullum uniuersale excedit sua individua. nec exceditur ab eo ergo cum omnis dicat adaequationem uniuersalitum cum suis indiuiduis. ut omnis homo. tunc oportet qd̄ sol habeat nisi unicum suppositum. ut uere dicatur omnis sol. quod concedimus dicendo predictas propositiones esse ueras. et quod omnis non semper exigit tria appellata sed quando adiungitur termino comuni habenti plura suppo

fit. tunc exigit plura appellata Quando uero adiungitur ter-
mino habenti solum unum suppositum: tunc exigit soluz unū
appellatum Ad illud quod primo obiebat. q̄ omnis p-
fectio est in tribus dicitur q̄ ueruz est ⁊ hec tria sunt scilicet
substantia rei. uirtus eius. ⁊ operatio eius Et hec tria tangit
aristoteles sub breuibz uerbis. cum dicit natura apta nata
sic facit. per hoc enim quod dicit natura tangit substantiam
rei. et per hoc quod dicit apta nata tangit uirtutem eius ⁊
per hoc q̄ dicit sic facit tangit operationem debitā eius Si-
militer hoc signum oīs habet substantiam signi uniuersalis ⁊
uirtutē que est distribuere ⁊ opationē eius quādo distribuit
et in his tribus est perfectio eius Ad secundū. dicendū ē. q̄
homo ⁊ homines differunt. q̄ homo dicit istam speciē secun-
dum se que est predicabilis de pluribus. sed homines in plu-
rali numero. non dicit speciē secundum se. sed multiplicatā
actu secundū materiam indiuiduorum numero diuersam De
de omnis in plurali: ratione multitudinis facte. facte distribu-
tionem per diuersas materias et uult habere tria appellata
Sed omnis in singulari numero. ex quo recipit speciē secun-
dum se. ⁊ nō materiaz indiuiduoz exigit essentiā aptā natā
predicari de pluribus siue actu participetur de pluribus si-
ue ab uno et ideo exigit tria appellata. aut unum solum se-
cundum naturam uniuersalem cui adiungitur. Quidaz tamē
dicunt. q̄ omnis uult habere tria appellata ad minus ⁊ dant
talem rationem. Quotienscunq̄ signum uniuersale addi-
tur termino communi non habenti sufficientiam appellato-
rum recurrit ad non ens. ut cum dicitur omnis fenix est
quia si fenix non habet nisi unicum suppositum ideo recur-
rit ad non existentes fenices Et ideo cum dicitur omnis fe-
nix est. sensus est. unus fenix qui est. est. et duo fenices qui
non sunt. sunt. ⁊ ideo dicunt has duas propositiones esse fal-
sas quidam fenix non est et omnis fenix est. et non esse con-

b iij

Responso ad obiectionem
ad 1^m

ad 2^m

Nota

Ansto.

ad id alia regula

quæ et hoc sophis^{te}

*Probatio
Improbatio*

Solutio

traditorias. quia in negatiua supponitur fenix qui est. et in
 affirmatiua supponitur duo fenices qui non sunt et sic non est
 idem subiectum in utraque. Hoc autem potest multipliciter improbari
 quia hec inconuenientia sequuntur ex falso quod supponunt
 quod supponunt quod omnis semper uult haberi tria appellata. quod
 superius ostensum est esse falsum. Preterea uult aristoteles.
 quod propositio in qua subicitur uniuersale uniuersaliter sumptum
 alicui predicato contradicat illi propositioni negatiue in
 qua subicitur uniuersale non uniuersaliter sumptum eidem
 predicato: sed iste sunt tales. omnis fenix est. quidam fenix non
 est ergo sunt contradictorie. quod tamen ipsi negant ergo regula
 eorum est falsa. Item ad idem alia regula talis est. Terminus cuius
 supponens uel apponens uerbo presentis temporis simpliciter sumptum
 pro non habenti uim ampliandi. nec ex se nec ab alio. restringitur
 pro his que sunt sub forma termini supponentis ergo cum
 dicitur omnis fenix: si fenix restringitur ad supponendum pro
 fenice tantum qui est cum ipsius non sit nisi unicum suppositum
 ergo per illam regulam prius datam si signum uniuersale adueniat
 ei non distribuit ipsum nisi pro unico supposito. ergo
 regula eorum est falsa et supra falsum fundatur quod concedimus.
 Secundum predicta queritur de hoc sophismate omnis homo est. et
 quodlibet differens ab illo est non homo. Probatio. hec est una copulatiua
 cuius utraque pars est uera. ergo ipsa est uera. Improbatio omnis homo est.
 et quodlibet differens ab eo est non homo. ergo quodlibet differens
 a sorte est non homo quod est falsum. quia hec est una copulatiua
 cuius altera pars est falsa. ergo ipsa tota est falsa. Solutio prima est
 simpliciter uera et improbatio peccat penes falaciam consequentis quia
 differens ab omni homine. in minus est quam differens a sorte quia
 differens ab omni homine supponit solum pro alijs rebus ab homine. Sed
 differens a sorte supponit pro eisdem et etiam pro alijs hominibus.

bus a forte. Unde bene sequitur. differens ab oī homine. er-
go differēs a forte z est loc⁹ a parte subiectiua ad suum to-
tum sed si huic propositioni differēs ab omni homine appo-
natur signū erit processus ab inferiori ad superius cū distri-
butione z sic incidit fallacia consequentis in improbatione scōz
unū pcessuz qz duplex est pcessus in improbatione qz bene
sequitur. oīs hō est. ergo fortes est z ē locus a toto in quanti-
tate. sed non sequitur hoc est differens ab omni homine. ergo
differens a forte: sed est fallacia cōsequentis sicut hic omnis
homo est ergo omne animal est Itēz queritur de hoc sophis-
mate omnis homo z alius homo sunt Probatio fortes z ali⁹
hō sunt. p'aro z alius hō sunt. et sic de alijs ergo omnis
hō z alius homo sunt Improbatio. alius est relatiuuz diuer-
sitate substantie ergo supponit p diuerso ab homine. s; non
est alius homo ab omni homine ergo prima est falsa Solutio
prima est simpliciter falsa et probatio peccat secundum falla-
ciam figure dictionis. a pluribus determinatis suppositioni-
bus ad unam determinatam qz iste terminus habet determi-
natam suppositionem in premissis et in conclusione Itēz p-
batio peccat scōm fallaciā accidentis. quia licet fortes z pla-
to z sic de alijs. inferant omnem hominem secundum se. non
tamen sub hac copulatione que est omnis z alius homo sunt
ut cuz dicitur omnis homo z alius homo sunt. sicut cognosco
coruscū secundum se. nō tñ sub hoc accidente quod est ueni-
re Unde talis datur regula Quotiescunque aliquid sequi-
tur ad aliud siue conuersim siue non si aliquid conueniat uni
quod non conuenit alteri. et per illud cui conuenit inferatur
de eo cui non conuenit semper est fallacia accidentis Verbi
gratia. homo est. ergo substantia est. z species conuenit homi-
ni. et non substantie ideo per hominem inferatur species de
substantia est fallacia accidentis ut homo est species substan-
tia est homo ergo substantia est species Similiter hic risibile

b iiii

Itēz queritur de alio sophis-

Probatio

Impro-

Solutio

Regula

Probatio 2^a sophist
Boetius q^o nulla
prop^o est uerior illa
1^a q^o uel predicat^o de
se ip^o
Improbatio
Solutio

ē propriū. ergo hō ē propriū. Horum autē que cōsequunt^r
 qdā psequunt^r quersim ut hō et risibile. alia non ut homo et
 substantia. Dicto de hoc sophismate. restat dicere de isto om
 nis homo ē oīs homo. Probatio sortes ē sortes plato ē pla
 to et sic de alijs ergo omnis homo ē oīs hō Et ut uult Boeti
 us nulla propositio est uerior illa in qua predicatur idem o
 seipso: sed sic est hic. qz omnis homo predicatur de omni ho
 mine. ergo nulla est uerior ipsa. et per consequens est uera
 Improbatio. sua contradictoria est uera scilicet illa quidam
 hō non est omnis homo ergo ipsa ē falsa Item ad idem. om
 nis homo ē omnis homo s; sortes est hō ergo sortes est oīs
 homo silogismus ē in darij. conclusio ē falsa ergo aliqua pre
 missarum non minor: ergo maior sed maior est sophisma et
 go est falsum Solutio prima est simpliciter falsa. et probatio
 peccat secundum consequens ab insufficienti enumeratione
 singulariū qz cū illis quas assumit debet assumere has a pre
 subiecti sortes est oīs homo plato est omnis homo et etiam
 istas a parte predicati omnis hō ē sortes oīs homo ē plato
 et sic de alijs quas dimittit. et sic peccat secundū cōsequēs ab
 insufficienti enumeratione singularium. Ad aliud dicitur qz
 ibi idem non predicatur de seipso sed predicatur omnis hō
 de homine sumpto pro qualibet sui parte.

et signo nullus postea

Sequitur de hoc signo nullus. qd significat quoniam
 uniuersaliter negative Unde significat idē sicut hoc
 signuz oīs cum negatione postposita et ideo omnis
 non et nullus equipollent De hoc signo nullus. talis datur
 regula Quotienscunque hoc signuz nullus immediate adiun
 gitur termino communi confundit ipsum mobiliter et distri
 butiue et similiter terminum cōmuncem sibi adiunctū media
 te. ut nullus homo ē asinus Unde pōt fieri descensus sub sub
 iecto sic ergo sortes non est asinus. nec plato: et sic de alijs et
 etiam sub predicato Secundū predicta queritur de hoc so

sophismate nullus homo est omnis homo. Probatur sic sortes
nō est omnis hō plato nō est oīs hō et sic de alijs . ergo pri
ma ē uera. uel sic. sua cōtradictoria ē falsa. scilicet ista quidā
hō est omnis hō. ergo est uera. Contra: ibi predicat oppositū
de opposito ergo locutio est falsa. Solutio prima est uera et
ad improbationē respōdetur p̄ interemptionem qz̄ ibi nō p̄
dicatur opposituz de opposito. sed remouetur omnis homo
ab oī homie sumpto. p̄ quolibet suo supposito z̄ hoc ē uerū.

Sequitur de hoc signo nihil quod significat idem
quod nullus. s̄z̄ icludit in se terminū recipientē suā
distributionē quia nihil est signum uniuersale cum
negatiue. et res est terminus recipiens eius distributionē
Secunduz̄ predicta queritur de hoc sophismate nihil uidēs
est aliquid uidens. Probatur sic non hanc rem uidens est
aliquid uidens. quia non uidens sortem est uidens platonez̄
non illam rem uidens est aliquid uidens et sic de alijs ergo
nihil uidens est aliquid uidens. ergo prima est uera. Con
tra ibi predicatur oppositum de opposito. ergo locutio est
falsa. Quidam distinguunt nihil uidens est aliquid uidens. co
quod hec dictio nihil potest esse accusatiui casus z̄ ē sensus
nullam rem uidens est aliquid uidens uel potest esse nomi
natiui casus. z̄ est sensus nulla res uidens est aliquid uidens z̄
secundū hoc ponunt amphibologā ex parte casus. sed hoc
non soluit quia in utroque sensu ē falsa. Sed alij distinguunt
hanc iterum nihil uidens eo quod negatio in hoc termino
nihil potest negare participium primo positum z̄ est sensus
nullā rem uidens ē aliquid uidens z̄ sic ē diuisa. Vel potest
negare hoc uerbum est. et tunc est sensus: quamlibet rem ui
dens non est aliquid uidens. et sic est composita sed hoc non
soluit. qz̄ in utroqz̄ sensu ē falsa cū opposita ponant̄ circa idē
Solutio dicendum est qz̄ prima simpliciter est falsa et proba
tio peccat penes fallaciam figure dictionis. a pluribus de

questio d̄ sophismate

Probatio

Improbatio

Solutio

d̄ signo nihil

questio

Probatio

Improbatio

Solutio

terminatis ad unam determinatam huius termini uidentis. quod
in premissis habet suppositionem determinatam et in conclusione
similiter Vel peccat secundum fallaciam accidentis quod quavis
uidere conuincitur omnibus secundum se. non tamen secundum hoc quod
uniantur in hoc toto nihil uidentis. unde totum accidit parti et
esse uidentis aliquid. assignatur inesse utriusque Sciendum quod omnes
premissae sunt duplices quod negatio potest determinare uerbum uel
participium ut dictum est prius Unde antiqui posuerunt premissas esse
duplices propter talem regulam quam dabat Quotienscumque ne-
gatio et distributio includunt in uno termino ad quicquid
fertur unum fertur et reliquum Unde cum distributio posita in
obliquo non possit in predicta oratione attingere uerbum.
ita neque negatio. Item idem est iudicium de istis sophismatibus.
nullum caput habens est aliquid caput habens A nullo homine
differens. est ab aliquo homine differens.

Sequitur de signis distributiuis duorum. Et talia sunt
neuter uterque Et differunt a predictis. quod omnis nullus
et similia. distribuunt per omnes indiuiduis termini
eodem modo uterque et neuter distribuunt solum per duobus per demon-
strationem ut uterque istorum Secundum predicta queritur de hoc so-
phismate ab utroque istorum enunciatum est uerum Posito quod
socrates dicit deum esse plato uero dicat hominem esse animal: et
ambo dicant simul hominem esse asinum et illi duo demonstra-
tur per hoc nomen istorum Probatio. a sorte enunciatum est ue-
rum a platone enunciatum est uerum ergo ab utroque istorum enun-
ciatum est uerum Contra ab utroque enunciatum est uerum sed nihil enun-
ciatum est ab utroque istorum nisi hominem esse asinum ergo hominem esse
asinum est uerum quod est falsum. Solutio priora est uera et probatio peccat
in fallacia accidentis sicut habetur ab aristotele hec propositio
ponit esse uera Omnium contrariorum eadem est disciplina et tamen nul-
la particularis disciplina est omnium contrariorum. sed disciplina comiter
sumpta. Unde hic est fallacia accidentis omnium contrariorum

nota

de neutro & utroque

questio

probatio

contra

solutio

eadem ē disciplina. sed nulla ē disciplina. nisi hec uel illa : et
sic de alijs. ergo omniū contrariorum hec eadez est disciplina
uel ista qđ ē falsum Similiter hic. hō ē species . sed nullus ē
hō nisi fortes uel plato et sic de alijs ergo fortes ē species ul
plato et sic d alijs Et sic ē fallacia accidētis siliter et i ppo
sito. quia hec dictio enūciatum est z hec dictio uerum tenet
p ipso in cōmuni. et sic ab utroqz istorum enūciatum est ue
rum. Vnde enūciatum nō tenetur p particulari enūciato
ab utroqz Vnde pūulare enūciatur ab utroqz. accidit enū
ciato in pūiani sicut particulare inferius accidit suo superio
ri z uerum assignatur utriqz inesse. Et appellatur superius
hic omne qđ est inuis siue sit essenziale siue accidērale Qui
dā tamen dicunt qđ prima est simpliciter falsa et dicunt qđ
enūciatum accipitur p particulari enūciato ab utroqz . et
sim liter uerum p particulari Et pbatio peccat secundū fal
laciā figure dictionis: a pluribus determinatis ad unā de
terminatam. huius termini enūciatum et huius termini ue
rum. sed prima solutio melior est et subtilior

Sequitur de hoc signo neuter . qđ significat idem
quod uterqz cū negatiōe sibi preposita Vnde sicut
null⁹. de se hēt distributionē et negationem . simili
ter et neuter . sed neuter est distributiuum duorū tantū Itēz
queritur de hoc sophismate. neutrum oculum habēdo tu po
tes uideri Probatio dextez oculū nō habēdo tu potes uide
re: sinistrū oculū non hēdo tu potes uidere. ergo pūa ē uera
Cōtra neutrū oculū hēdo tu potes uidere ergo neutrū ocu
lū habes. uel dū neutrū oculū habes tu potes uidere. quod
falsum est cōsequētia patet: qz gerūdia termiata i obūc re
solui p dū. p si uel per qz. sed utroqz mō est falsa ergo pūa ē
falsa Solutio pūa est falsa pbatio peccat secundū fallaciā ac
cidētis qz posse uidere cōuenit partibus secundū se. scilicet
prout sunt diuise sed non conuenit eis prout sunt unite i suo

alia responsio

de signo neuter

questio

Probatio

contra

Solutio

toto. Unde hoc patet per primam regulam cum ad partes se
quatur totum ut potestas uidebatur conuenit partibus et non
toto. ideo si partes inferant de toto. ibi est fallacia accidētis.

Dabitur de signis distributiuis partium subiectiua
ram. consequenter queritur utrū negatio habeat
uim distribuendi siue confundendi. Et uidetur q̄
sic quia aristoteles in primo peribermenas dicit q̄ ille con
tradicit homo est iustus. nō hō est iustus. ergo altera ē uni
uersalis cū subiciatur terminus cōis sed nō nisi hic nō homo
est iustus. ergo ille terminus hō distribuitur. sed non est ibi
aliquid a quo distribuitur nisi a negatiōe ergo distribuitur a
negatione. Contra Si negatio hēt uim confundendi. ergo si
cut ista est incōgrua omnis sortes currit. similiter hec. nō sor
tes currit. q̄ est falsum quia quāuis signum distributiū non
possit addi termino singulari. tamē negatio bene potest addi
Item ubiq̄q; est distributio. ibi ē terminus cōis sumptus
uniuersaliter ergo oportet q̄ ibi sit dictio significans quoniā
uniuersaliter sed signum uniuersale significat quoniā uniuer
saliter tantūmodo. negatio uero nō. ergo non hēt uim distri
buendi. quod concedim⁹ dicentes: q̄ negatio non confundit
sed negat hoc q̄ post se inuenit. Unde cum adiungitur ter
mino cōmuni. negat ipsam. sed ad negationē superioris. seq
tur negatio cuiuslibet inferioris. eo q̄ destructo superiori. de
struitur q̄dlibet eius inferioris. ergo negatio non confundit
sed negat q̄ post se inuenit siue sit uniuersale siue particula
re. Solutio autē patet ad hoc quod obicitur. q̄ hec est uni
uersalis. nō homo ē iustus hoc non ē propter naturam distri
butionis existentis in negatione. sed hoc est quia negatur ho
mo in cōi quo remore remouetur quodlibet eius inferioris
Item solet poni quedam distributio aptitudinis. ut omnis
homo timet in mari. i. aptus natus est timere in mari. Item
solet poni distributio accōmoda. ut celus regit omnia preter

questio
Aristo.
Probatio.

Improbatio

Itē

Solutio

aha

aha

seipsum. et deus creavit omnia alia a se sed ista duo genera
distributionis non sunt ita propria sicut alia

Sequitur de hoc signo totus quod est distributivum
primum integralium ut hic totus sortes est albus Est
enim sensus sortes secundum quamlibet sui partem est
albus. Unde ad istam totus sortes est albus. immediate sequi-
tur ista. sortes secundum quamlibet sui partem est albus. ad
quam sequitur quolibet pars sortis est alba. Probatio. in hac.
totus sortes est albus. sortes subicitur albedini secundum se.
et partes eius non secundum se sed prout sunt in suo toto. sive
sub forma totius ergo non subiciuntur albedini nisi per totum
et sic per prius sequitur hec sortes secundum quamlibet par-
tem sui est albus. et postea illa quolibet pars sortis est alba.
Item in hac totus sortes est albus. totus subicitur albedini
in rectitudine: pars autem in obliquitate. quia in eo quod est
totum partes intelliguntur in obliquis et in eo quod est pars
totum sumitur oblique quod patet per divisionem eius quod
est totum ut domus est ex pariete. recto et fundamento et sor-
tes est ex partibus ergo illud quod est totum dat intelli-
gere partes obliquas ergo ad hanc totus sortes est albus. im-
mediate sequitur hec sortes secundum quamlibet sui partem
est albus. et mediate sequitur ista. quolibet pars est alba
Item ad idem illud quod est pars non habet esse nisi ab eo
quod est totum quia non habet perfectionem nisi ab eo ergo
non subicitur alicui nisi per totum ergo totum prius subici-
tur. ergo ad hanc totus sortes est albus immediate sequitur
sortes secundum quamlibet sui partem est albus et media-
te quolibet pars sortis est alba. Secundum predicta queri-
tur de hoc sophisticate. totus sortes est minor sorte. Proba-
tio. quolibet pars sortis est minor sorte. et sortes secundum quam-
libet sui partem est minor sorte ergo totus sortes est minor sorte
Contra totus sortes est minor sorte: ergo sortes est minor sorte

de signo totus

quodno

probatio

alba

ist alba

ex qibz queruntur

probatio

improbatio

Solutio

Solutio prima est uera. scilicet hec tot^o sortes est minor sorte
Et p^o batio peccat secundum accidēs. q^z in ista totus sortes .
est minor sorte p^o dicatum attribuitur partibus quibus uere
cōuenit. sorti autē non conuenit et iō hec simpliciter est falsa
sortes ē minor sorte et ideo si pres inferant esse minorē sorte
de toto siue de sorte. erit fallacia accidentis per unā regulaz
supradictā. Unde totus sortes est res subiecta et sortes acci
dit ei. et esse minor sorte assignatur utriq^z inesse . Et iā ipro
batio peccat secundū quid ad simpliciter. quia ista. totus sor
tes est minor sorte nō ponit sortem secundum se sed secundū
suas pres. et ideo ponit sortem secundū quid esse minorem
sorte. ita cum simpliciter inferatur. ergo sortes est minor sor
te peccat secundū quid ad simpliciter. sicut sortes secunduz
pedem est minor sorte. Item in quibusdam sequitur . totus
sortes ergo sortes. ut totus sortes est albus ergo sortes ē al
bus . et in quibusdam non Queritur in quibus est et in qui
bus non. dicendum q^z sunt quedam accidentia que i^o differen
ter conueniunt parti z toti ut sunt albus . niger calidum . frī
gidum augeri minui et in talibus bene sequitur totus sortes
ergo sortes Alia sunt accidentia que conueniunt partibus z
non toti uel econuerso toti et non partibus . ut totalitas mi
noritas paruitas. et i^o talib^o nō sequit tot^o sortes. ergo sortes

Sequit de signis distributiuis accidentiū inter que
prio dicendū est de signis distributiuis q^litatis .
Dicif aut signū distributiū q^litatis. q^o distribuit
res se habētes p^o modū q^litatis ut qualelibet cui^o particula
re ē aliquolibet Sed tunc obicitur q^z si accidēs multiplicē
multiplicato subiecto ergo cum signa distributua substantie
distribuant siue multiplicent subiectum oportet q^z multipli
cent siue distribuant ipsum accidens. ergo signa distributua
accidentium superflunt Ad hoc dicendam est. q^z duplex ē
multiplicatio accidentis quia quedam est multiplicatio ac

de signis distributiuis accidentiū
de signis q^litatis

dup^x multiplicatio accidentiū

eidentis secundū numerum et hec fit p signum distributiū
 substantie ut omnis homo albus currit Alia est multiplica
 tio secundū speciem. et hec fit p signa distributiua accidētis
 ut quaelibet currit. id est res habens qualemūqz qualita
 tes currit. Circa predicta queritur d̄ hoc sophismate. Quod
 libet quaelibet de quolibet tali scit ipsum esse tale. quale ip
 sum est: posito q̄ fortes sciat grammaticam. logicam. rethori
 cas. et plato et cyero similiter. et sciant se habere eas. et sint
 alij tres homines. quorū unus sciat logicam. alter grāmati
 cā. et alius rethoricā. et isti nesciāt se habere eas. et de alijs
 nihil sciat et alij sciant de se et de istis. et non sint plures ho
 mines neqz plures qualitates Probatio huius qualibet de
 quolibet tali scit ip̄ esse tale quale ipsum est. et sic de secu
 do et tertio et nō sunt plura quaelibet. ergo q̄libet quaeli
 bet de quolibet tali scit ipsum esse tale quale ipsum est Con
 tra q̄libet quaelibet et. ergo q̄libet grāmaticum de quo
 libet tali scit ipsum esse tale. quale ipsum est Solutio prima ē
 uera et improbatio peccat secundū fallaciam cōsequentis. ab
 inferiori ad superius enim distributione superioris. quia qua
 lelibet supponit tantū pro tribus. scilicet pro tribus primis
 sed grāmaticus supponit p eisdez et etiā pro aliquo q̄ habet
 grāmaticā tantū et ita grāmaticum est in plus q̄ quaelibet
 Unde si apponatur signum uniuersale distributiū sic. quod
 libet quaelibet et. ergo quodlibet grammaticum. fit conse
 quens ut hic omnis homo. ergo omne animal et similiter .in
 ablatiuo. ut de quolibet quaelibet. ergo de quolibet gram
 matico. cum dicit. de quolibet tali

Sequit̄ de signis distributiuis quātitatis et sūt illa
 q̄ distribuūt res se habētes p modū quātitatis .ut
 quotienscūqz quātūcūqz Et scōm hoc querit̄ de
 hoc sophismate Quotienscūqz fuisti parisius. toties fuisti hō
 Probatio. una uice fuisti parisi⁹ et illa uice fuisti hō. alia uice

2da inuicem &
 2da spes

questo
 de

Probatio

Improbatio

Solutio

et signi digni^{us} q̄ hō

questo
 Probatio

Improbatio

Solutio

Nota

*d. infinito: qd. 1° m^o
quinq. etc. m^os*

2°

3°

4°

definitio continui

fuiſti pariſi⁹ et illa uice fuiſti homo et ſic de alijs ergo quo-
tientiſcunq; fuiſti pariſius. totiens fuiſti homo Improbatio
quotientiſcunq; fuiſti pariſi⁹: toties fuiſti hō ſed bis fuiſti pari-
ſius ergo bis fuiſti hō. quod falſum eſt quia hec dictio bis
importat interruptionē eius cui adiungitur. ſed actus eſſen-
di hōiem non fuit interruptus in te Solutio prima eſt falſa
Ad pbationem autē reſpondendū eſt per interemptionem:
q; ſecunda pars copulatiue eſt falſa ſcilicet hec illa uice fui-
ſti hō q; adhuc nulla uice fuiſti homo eo q; nōdum uita fuit
terminata. ut itez inciperes uiuere et poſtea terminareſ. qd
tū requirit ad hoc q; bis fuiſſes hō. ſicut bis incipitur cur-
ſus et bis terminatur. ad hoc q; aliquis bis currat Et nota
q; bis non importat interruptionē temporis. ſed tantum actus
illius cui adiungitur Ad terminū autē ſequitur interruptio ſi
autē formaretur ſic palogiſimus. quādocunq; fuiſti pariſius
fuiſti homo. ſed bis fuiſti pariſius. ergo bis fuiſti homo. pri-
ma eſt uera et pbatio peccat ſecundū fallaciā figure dictio-
nis. ex mutatione predicamenti. quia quādocunq; eſt i pre-
dicamento quādo et bis in predicamento quātitatitatis quia ē
de genere quantitatis diſcrete.

Sequitur de infinito: qd quicq; modis dicitur. Pri-
mo mō dicitur infinitū qd non poteſt pertrāſiri ut
uox dicitur inuiſibilis quātū ad uisum. q; eſt inui-
ſibilis eo q; nō eſt apta nata uideri Alio mō dicitur infinitū
qd hēt tranſitū i perfectū: eo q; nōdū eſt terminatū. tamē ap-
tum natū eſt terminari ut dū aliq; trāſit ſpaciū et nōdum p-
uenit ad ſuū finē Tertio mō dicitur infinitū ſecundū appoſitio-
nem ut numer⁹: augmentabilis eſt i infinitū appoſitione uni-
tatis ul' alterius numeri Quarto modo dicitur infinitū ſcōm
diuiſionem. ut cōtinuum. omne autē continuum diuiſibile eſt
in infinitum Vnde ſic diſſinitur ab ariſtotele in quarto phiſi-
corum Continuum eſt diuiſibile in ſemper diuiſibilia Alio

modo dicitur infinitum utroque modo scilicet per appositionem
et divisionem. ut tempus cum enim tempus sit continuum
est divisibile in infinitum in divisione. et cum post unum tem-
pus veniat aliud tempus. sic per appositionem unius tem-
poris ad aliud est infinitum. Et quo ad has tres ultimas si-
gnificationes sic diffinitur infinitum Infinitum est cuius
quantitatem accipientibus semper est extra fines. ut si post ul-
timum partem lineae accipiatur alia et post alteram tertia. et
nunquam possit attingi terminus eius ideo linea dicitur infini-
ta Solet autem poni quod infinitum quandoque sumitur pro ter-
mino communi et tunc ista propositio. Infinita sunt finita. equi-
valet huic. aliqua infinita sunt finita Quandoque sumitur pro
signo distributivo et tunc illa equipollet huic quo ad distri-
butionem quolibet plura sunt finita Et probatur sic Uno
plura sunt finita. duobus plura sunt finita et sic de alijs ergo
quolibet plura sunt finita et sic dicitur facere intrascalem
distributionem. uel incorruptam uel discontinuam quia hec
dictio plura in prima propositione supponit pro duobus et
deinceps in secunda pro tribus et sic gradatim et scalariter a-
scendendo et sic ista oratio quolibet plura facit distributio-
nem intrascalem quia per alijs supponit hoc quod dico quoli-
bet. et pro alijs hoc quod dico plura secundum numerum ascen-
dendo. ut dictum est. Circa predicta queritur de hoc sophis-
mate Infinita sunt finita Probatio duo sunt finita. tria sunt
finita et sic in infinitum ergo infinita sunt finita Improbatio
ibi predicatur oppositum de opposito. ergo locutio est
impossibilis Potest etiam sic probari. quolibet plura sunt
finita ergo infinita sunt finita Solutio quidam distinguunt
eo quod infinitum est equiuocum ad infinitum quo ad nos et
ad infinitum simpliciter. Unde si sumatur infinitum quo ad
nos. prima potest esse uera et non predicatur oppositum
de opposito quia infinita quo ad nos. sunt stelle et arene ma-

90

definitio Infinita

*definitio intrascalem
ut incorrupta
ut discontinua*

*ex dictis queritur
Probatio
Improbatio*

Solutio

alia distinctio

conclusio

ca

ris que nō sunt infinite simpliciter Si autem sumatur infinitum simpliciter est simpliciter falsa et predicatur oppositum de opposito Alij autem distinguunt eo q̄ infinitum potest esse terminus communis et sic prima est falsa. ul' potest esse dictio sinchategreumatica importans in se distributionem si cur dictum est et sic ponunt eam esse ueram sed neutra istarū solutionū ualeat quia si remouearur utraq; distinctio et sumatur infinitum simpliciter et secundum q̄ est terminus cōmunis adhuc remanet probatio et improbatio huius sophismatis. Unde dicendum est q̄ prima simpliciter est falsa et probatio peccat secundum quid ad simpliciter. quia infinitū appositione est infinitum quodammodo et non simpliciter. Unde cum accipit partes numeri secundum appositionem ut duo tria non accipit infinitum simpliciter: sed quodammodo siue secundum quid et ideo non potest ex his inferri in finitū simpliciter Et hec de distributionibus dicta sufficiāt.

Explicitunt petri hispani summule bene emendate.
Impresse Mediolani per magistrum Leonardum pachel
et Didericum scinzenzeller. Anno domini M^o. cccc. lxxxvij.
die. xv. mensis septembris.

